

cena **39,90 zł**

Ustrój organów ochrony prawnej

Wybór źródeł
Akty normatywne
Orzecznictwo

wybór i wprowadzenie
Tomasz Demendecki

przepisy akademickie

Oficyna

a Wolters Kluwer business

Ustrój organów ochrony prawnej

Wybór źródeł
Akty normatywne
Orzecznictwo

wybór i wprowadzenie
Tomasz Demendecki

przepisy akademickie

Oficyna

a Wolters Kluwer business

Stan prawny na 28 stycznia 2010 r.

Wydawca:
Małgorzata Sokołowska

Redaktor prowadzący:
Małgorzata Buczna

Opracowanie redakcyjne:
Roman Rudnik

Skład, łamanie:
Faktoria Wyrazu Sp. z o.o.

© Copyright by
Wolters Kluwer Polska Sp. z o.o., 2010

ISBN 978-83-264-0295-1

Wydane przez:
Wolters Kluwer Polska Sp. z o.o.

Redakcja Książek
01-231 Warszawa, ul. Płocka 5a
tel. (022) 535 80 00, (022) 535 82 00
31-156 Kraków, ul. Zacisze 7
tel. (012) 630 46 00
e-mail: ksiazki@wolterskluwer.pl

www.wolterskluwer.pl
Księgarnia internetowa www.profinfo.pl

Spis treści

Od autora	11
Wprowadzenie	13

ROZDZIAŁ I

ORGANY ROZSTRZYGAJĄCE

1. Sądy i Trybunały (organy sądowe)	21
1.1. Sądy powszechne	21
Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (<i>wyciąg</i>)	21
Ustawa z dnia 27 lipca 2001 r. — Prawo o ustroju sądów powszechnych (<i>wyciąg</i>)	25
Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 23 lutego 2007 r. — Regulamin urzędowania sądów powszechnych (<i>wyciąg</i>)	103
Ustawa z dnia 23 stycznia 2009 r. o Krajowej Szkole Sądownictwa i Prokuratury (<i>wyciąg</i>)	113
Ustawa z dnia 27 lipca 2001 r. o Krajowej Radzie Sądownictwa (<i>wyciąg</i>)	141
1.2. Sądy szczególne	149
Ustawa z dnia 25 lipca 2002 r. — Prawo o ustroju sądów administracyjnych	149
Ustawa z dnia 21 sierpnia 1997 r. — Prawo o ustroju sądów wojskowych (<i>wyciąg</i>)	163
1.3. Sąd Najwyższy	183
Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (<i>wyciąg</i>)	183
Ustawa z dnia 23 listopada 2002 r. o Sądzie Najwyższym (<i>wyciąg</i>)	185
1.4. Trybunał Stanu	201
Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (<i>wyciąg</i>)	201
Ustawa z dnia 26 marca 1982 r. o Trybunale Stanu	203

1.5. Trybunał Konstytucyjny	213
Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (<i>wyciąg</i>)	213
Ustawa z dnia 1 sierpnia 1997 r. o Trybunale Konstytucyjnym (<i>wyciąg</i>)	217
1.6. Europejski Trybunał Praw Człowieka	223
Konwencja o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności sporządzona w Rzymie dnia 4 listopada 1950 r., zmieniona następnie Protokołami nr 3, 5 i 8 oraz uzupełniona Protokołem nr 2 (<i>wyciąg</i>)	223
1.7. Europejski Trybunał Sprawiedliwości	229
Trybunał Sprawiedliwości — Tekst skonsolidowany regulaminu z dnia 19 czerwca 1991 r. (<i>wyciąg</i>)	229
1.8. Sąd Pierwszej Instancji Wspólnot Europejskich	241
Regulamin Sądu Pierwszej Instancji Wspólnot Europejskich z dnia 2 maja 1991 r. (<i>wyciąg</i>)	241
1.9. Międzynarodowy Trybunał Karny	253
Rzymski Statut Międzynarodowego Trybunału Karnego sporządzony w Rzymie dnia 17 lipca 1998 r. (<i>wyciąg</i>)	253
2. Organy quasi sądowe	273
2.1. Izba morską	273
Ustawa z dnia 1 grudnia 1961 r. o izbach morskich (<i>wyciąg</i>)	273
2.2. Sąd polubowny	281
Ustawa z dnia 17 listopada 1964 r. — Kodeks postępowania cywilnego (<i>wyciąg</i>)	281
2.3. Międzynarodowy arbitraż handlowy	289
Konwencja Europejska o międzynarodowym arbitrażu handlowym sporządzona w Genewie dnia 21 kwietnia 1961 r.	289
2.4. Arbitraż społeczny	297
Ustawa z dnia 23 maja 1991 r. o rozwiązywaniu sporów zbiorowych (<i>wyciąg</i>)	297
Ustawa z dnia 8 października 1982 r. o społeczno-zawodowych organizacjach rolników (<i>wyciąg</i>)	301
Uchwała Rady Państwa z dnia 30 grudnia 1982 r. — Regulamin postępowania przed kolegiami arbitrażu społecznego (<i>wyciąg</i>)	303
2.5. Samorządowe Kolegia Odwoławcze	305
Ustawa z dnia 12 października 1994 r. o samorządowych kolegiach odwoławczych (<i>wyciąg</i>)	305
2.6. Urząd Patentowy Rzeczypospolitej Polskiej	317
Ustawa z dnia 30 czerwca 2000 r. — Prawo własności przemysłowej (<i>wyciąg</i>)	317

2.7. Komisja Prawa Autorskiego	329
Ustawa z dnia 4 lutego 1994 r. o prawie autorskim i prawach pokrewnych (<i>wyciąg</i>)	329

ROZDZIAŁ II

ORGANY POJEDNAWCZE

1. Mediator	331
Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. — Kodeks postępowania karnego (<i>wyciąg</i>)	331
Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 13 czerwca 2003 r. w sprawie postępowania mediacyjnego w sprawach karnych (<i>wyciąg</i>)	333
Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o postępowaniu w sprawach nieletnich (<i>wyciąg</i>)	337
Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 18 maja 2001 r. w sprawie postępowania mediacyjnego w sprawach nieletnich (<i>wyciąg</i>)	339
Ustawa z dnia 17 listopada 1964 r. — Kodeks postępowania cywilnego (<i>wyciąg</i>)	343
2. Zakładowa komisja pojednawcza	347
Ustawa z dnia 26 czerwca 1974 r. — Kodeks pracy (<i>wyciąg</i>)	347

ROZDZIAŁ III

ORGANY KONTROLI LEGALNOŚCI

1. Prokuratura	351
Ustawa z dnia 20 czerwca 1985 r. o prokuraturze (<i>wyciąg</i>)	351
Ustawa z dnia 18 grudnia 1998 r. o Instytucie Pamięci Narodowej — Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu (<i>wyciąg</i>)	397
2. Lustrator w spółdzielni	413
Ustawa z dnia 16 września 1982 r. — Prawo spółdzielcze (<i>wyciąg</i>)	413
3. Najwyższa Izba Kontroli	417
Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (<i>wyciąg</i>)	417
Ustawa z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli (<i>wyciąg</i>)	419

4. Generalny Inspektor Ochrony Danych Osobowych.....	435
Ustawa z dnia 29 sierpnia 1997 r. o ochronie danych osobowych (wyciąg).....	435
5. Krajowa Rada Radiofonii i Telewizji.....	441
Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (wyciąg).....	441
Ustawa z dnia 29 grudnia 1992 r. o radiofonii i telewizji (wyciąg)	443
6. Policja.....	449
Ustawa z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji (wyciąg)	449
7. Centralne Biuro Antykorupcyjne	517
Ustawa z dnia 9 czerwca 2006 r. o Centralnym Biurze Antykorupcyjnym (wyciąg).....	517
8. Agencja Bezpieczeństwa Wewnętrznego i Agencja Wywiadu.....	547
Ustawa z dnia 24 maja 2002 r. o Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego oraz Agencji Wywiadu (wyciąg)	547
9. Straż Graniczna	589
Ustawa z dnia 12 października 1990 r. o Straży Granicznej (wyciąg)	589
10. Straż gminna (miejska).....	647
Ustawa z dnia 29 sierpnia 1997 r. o strażach gminnych (wyciąg)	647
11. Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów.....	659
Ustawa z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (wyciąg)	659
12. Państwowa Inspekcja Pracy.....	665
Ustawa z dnia 13 kwietnia 2007 r. o Państwowej Inspekcji Pracy (wyciąg)	665
13. Inspekcja Handlowa	689
Ustawa z dnia 15 grudnia 2000 r. o Inspekcji Handlowej (wyciąg)	689
14. Państwowa Inspekcja Sanitarna.....	703
Ustawa z dnia 14 marca 1985 r. o Państwowej Inspekcji Sanitarnej (wyciąg).....	703
15. Organy kontroli skarbowej	723
Ustawa z dnia 28 września 1991 r. o kontroli skarbowej (wyciąg).....	723

ROZDZIAŁ IV	
ORGANY POMOCY PRAWNEJ	749
1. Adwokatura	749
Ustawa z dnia 26 maja 1982 r. — Prawo o adwokaturze (<i>wyciąg</i>).....	749
2. Radcowie prawni	801
Ustawa z dnia 6 lipca 1982 r. o radcach prawnych (<i>wyciąg</i>).....	801
3. Prawnicy zagraniczni	845
Ustawa z dnia 5 lipca 2002 r. o świadczeniu przez prawników zagranicznych pomocy prawnej w Rzeczypospolitej Polskiej (<i>wyciąg</i>).....	845
4. Prokuratoria Generalna Skarbu Państwa	861
Ustawa z dnia 8 lipca 2005 r. o Prokuraturii Generalnej Skarbu Państwa (<i>wyciąg</i>).....	861
5. Rzecznicy patentowi.....	881
Ustawa z dnia 11 kwietnia 2001 r. o rzecznikach patentowych (<i>wyciąg</i>).....	881
6. Doradcy podatkowi	901
Ustawa z dnia 5 lipca 1996 r. o doradztwie podatkowym (<i>wyciąg</i>).....	901
7. Notariat.....	923
Ustawa z dnia 14 lutego 1991 r. — Prawo o notariacie (<i>wyciąg</i>).....	923
8. Komornicy sądowi	967
Ustawa z dnia 29 sierpnia 1997 r. o komornikach sądowych i egzekucji (<i>wyciąg</i>).....	967
ROZDZIAŁ V	
RZECZNICY PRAW I WOLNOŚCI	1003
1. Rzecznik Praw Obywatelskich	1003
Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (<i>wyciąg</i>).....	1003
Ustawa z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich	1005
2. Rzecznik Praw Dziecka	1011
Ustawa z dnia 6 stycznia 2000 r. o Rzeczniku Praw Dziecka (<i>wyciąg</i>).....	1011

3. Powiatowy (miejski) rzecznik konsumentów	1017
Ustawa z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (<i>wyciąg</i>)	1017
Ustawa z dnia 17 listopada 1964 r. — Kodeks postępowania cywilnego (<i>wyciąg</i>)	1021
4. Rzecznik Ubezpieczonych	1023
Ustawa z dnia 22 maja 2003 r. o nadzorze ubezpieczeniowym i emerytalnym oraz Rzeczniku Ubezpieczonych (<i>wyciąg</i>)	1023
5. Konsulowie	1031
Konwencja Wiedeńska o stosunkach konsularnych sporządzona w Wiedniu dnia 24 kwietnia 1963 r. (<i>wyciąg</i>)	1031
Ustawa z dnia 13 lutego 1984 r. o funkcjach konsułów Rzeczypospolitej Polskiej (<i>wyciąg</i>)	1049
6. Organizacje społeczne	1059
Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (<i>wyciąg</i>)	1059
Ustawa z dnia 14 czerwca 1960 r. — Kodeks postępowania administracyjnego (<i>wyciąg</i>)	1061
Ustawa z dnia 17 listopada 1964 r. — Kodeks postępowania cywilnego (<i>wyciąg</i>)	1063
Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. — Kodeks postępowania karnego (<i>wyciąg</i>)	1065
Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. — Kodeks karny wykonawczy (<i>wyciąg</i>)	1067
Ustawa z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (<i>wyciąg</i>)	1071
Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. — Prawo ochrony środowiska (<i>wyciąg</i>)	1075

Od autora

Niniejsze opracowanie stanowi w założeniu pomoc dydaktyczną dla studentów studiów prawniczych i administracyjnych, uczestników innych form kształcenia, ale także może być wykorzystywane w ramach przygotowywania zawodowego (aplikacji prawniczych) oraz w codziennej pracy z tekstem aktów normatywnych i orzeczeń sądowych przez prawników praktyków.

Układ prezentowanego zbioru nawiązuje do systematyki *Ustroju organów ochrony prawnej. Części szczegółowej. Repetytorium* autorstwa J. Bodio, G. Borkowskiego, T. Demendeckiego, wyd. II, Warszawa 2007. Obejmuje kompleksowe i uporządkowane zestawienie podstawowych krajowych i międzynarodowych aktów prawnych, regulujących organizację, działanie i funkcjonowanie reprezentatywnych organów ochrony prawnej, przedstawianych według klasycznej systematyki (rozstrzygających, pojednawczych, kontroli legalności i pomocy prawnej), wzbogacone dodatkowo odniesieniem do aktów wykonawczych i licznych orzeczeń państwowych organów rozstrzygających.

Pozwalam sobie wyrazić nadzieję, że publikowany zbiór okaże się pomocny dla wszystkich zainteresowanych zarówno organizacją i funkcjonowaniem całego systemu organów ochrony prawnej, jak i jego poszczególnych elementów.

Tomasz Demendecki

Lublin, 28 stycznia 2010 r.

Wprowadzenie

1. Pojęcie ustroju organów ochrony prawnej

Dyscyplina naukowa prawnicza, określana mianem „ustroju organów ochrony prawnej”, ma wieloletnią tradycję, wynikającą z ugruntowanego przekonania o konieczności odrębnego, kompleksowego i pogłębionego traktowania swoistej problematyki ustroju różnego rodzaju organów, skoncentrowanych w swej działalności przede wszystkim na ochronie prawnej. Nazwa powyższa wyraża to, co jest wspólne dla tych organów, i stwarza jednoznacznie określoną podstawę wydzielenia tego zakresu problematyki prawnej, który ze względu na jego cechy szczególne zasługuje na wyodrębnienie. Na ustrój organów ochrony prawnej składają się kompleksowe normy prawne o różnorodnym charakterze (m.in. ustrojowym, procesowym, materialnym), regulujące organizację (strukturę wewnętrzną), kompetencje i kierunki działalności organów określanych mianem organów ochrony prawnej.

2. Pojęcie ochrony prawnej

Każdy poprawnie funkcjonujący porządek prawny, aby spełniał funkcje i realizował cele, które są mu przypisane, musi być w odpowiedni sposób chroniony. Rodzi to potrzebę stworzenia właściwych mechanizmów zabezpieczających, określanych ogólnym mianem ochrony prawa (ochrony prawnej). Według utrwalonego w doktrynie poglądu ochrona prawna to stała i zorganizowana działalność podejmowana zasadniczo w celu ochrony prawa¹. Proponowana definicja teoretyczna ma charakter abstrakcyjny, modelowy. Należy ją dodatkowo poszerzyć o wyznacznik legalności działania zawartego w prezentowanym ujęciu. Na ochronę prawną składa się więc działalność rozumiana jako określonego rodzaju zachowanie kompetentnych organów, mieszczące się w ramach pewnego abstrakcyjnie określonego wzorca, składające się z częściowych, powtarzalnych czynności, podejmowanych stale lub okresowo według wcześniej założonych reguł, w odpowiedniej formie i niewykraczających poza obowiązujące prawo, traktowane jako cały system prawny obowiązujący na danym terytorium. Działalność tę podejmuje się zasadniczo w ściśle określonym celu, którym jest ochrona prawa rozumianego szeroko – zarazem przedmiotowo i podmiotowo. Dla

¹ S. Włodyka, *Ustrój organów ochrony prawnej*, wyd. IV, Warszawa 1975, s. 9.

pojęcia ochrony prawnej nie ma znaczenia to, jakie cechy posiada organ prowadzący taką działalność. O charakterze głównego przedmiotu działalności danego organu decyduje to, w jakiej relacji pozostaje do niego działalność ochrony prawnej — jest to więc istotne dla uznania takiego organu za organ ochrony prawnej. Działalność określana mianem ochrony prawnej jest jednym z głównych środków ochrony praworządności, ma więc dla każdego państwa prawa zasadnicze znaczenie.

Z reguły działania związane z ochroną prawną stają się niezbędne w sytuacji konfliktowej (sporu co do istnienia i treści praw przysługujących określonym podmiotom). Sytuacja taka powstaje z reguły w przypadku naruszenia prawa. Jest ona groźna dla państwa, gdyż oznacza naruszenie obowiązującego na jego obszarze porządku prawnego, ale i dla podmiotu naruszonego prawa podmiotowego, gdyż oznacza naruszenie jego prawnie chronionych interesów. Działalność mieszcząca się w zakresie ochrony prawnej może być także niezbędna w sytuacji niekonfliktowej bądź niejasnej z perspektywy treści prawa mającego zastosowanie do analizowanego przypadku, bądź wymagającej ze względu na wagę sytuacji udziału właściwych organów ochrony prawnej. Ponadto uznaje się za ochronę prawną także działalność ograniczającą się wyłącznie do ustalenia stanu faktycznego (ewentualnie spornego). Przez ustalenie stanu faktycznego (w szczególności gdy pozostaje on sporny) następuje bowiem usunięcie wątpliwości istniejących nie tylko co do tego stanu, lecz także co do stanu prawnego powstałego wskutek zajścia określonych, a ustalonych uprzednio okoliczności faktycznych².

Reasumując, mianem ochrony prawnej można więc określić legalną, stałą i formalnie zorganizowaną działalność podejmowaną zasadniczo w celu ochrony prawnej przez specjalnie do tego powołane i zorganizowane organy. Przy tym ochrona prawna jest działaniem wielokierunkowym, obejmującym system instytucji, form i procedur tworzenia, stosowania, egzekwowania prawa.

3. Przedmiot ochrony prawnej. Funkcje ochrony prawnej

Przedmiotem ochrony prawnej jest w każdym przypadku prawo tak w znaczeniu przedmiotowym, jak i podmiotowym. Prawo w znaczeniu przedmiotowym traktowane jest jako usystematyzowany, hierarchicznie uporządkowany i wewnętrznie spójny zbiór generalnych i abstrakcyjnie sformułowanych norm prawnych (wzorców zachowania zakodowanych w jednostkach redakcyjnych tekstu normatywnego) regulujących określone stosunki społeczne, ukształtowanych w ramach organizacji państwowej/ponadnarodowej i pochodzących od odpowiednich organów państwowych/ponadnarodowych bądź przez nie uznanych. Prawo w znaczeniu podmiotowym traktowane jest jako wynikająca ze stosunku prawnego sfera możliwości postępowania w określony sposób, przyznana i zabezpieczona przez normę prawną w celu ochrony interesów podmiotu uprawnionego³. Przy tym norma prawna jako element prawa w ujęciu przedmiotowym pozostaje zarazem wyznacznikiem prawa podmiotowego.

² S. Włodyka, *Ustrój organów...*, s. 13–14.

³ A. Korybski (w.): A. Korybski, L. Leszczyński, A. Pieniążek, *Wstęp do prawoznawstwa*, Lublin 2007, s. 25.

Funkcją ochrony prawnej może być więc, w razie przyjęcia kryterium przedmiotowego, ochrona interesu ogólnego (ochrona prawa przedmiotowego) lub ochrona interesu indywidualnego (ochrona prawa podmiotowego)⁴. Przy tym określenie „ochrona interesu ogólnego” wydaje się adekwatne, gdyż to w interesie ogółu, którego to cele realizować ma właśnie ochrona prawa przedmiotowego, leży zabezpieczenie spójności, zupełności i odpowiedniej jakości prawa. Natomiast ochrona prawa podmiotowego stanowi „ochronę interesu indywidualnego”, służyć ma bowiem przede wszystkim poszanowaniu praw jednostki w tych przypadkach, w których przynajmniej potencjalnie mogłoby dochodzić do ich naruszenia. Z reguły obie funkcje realizowane są równocześnie, komplementarnie względem siebie, ale zazwyczaj w różnym stopniu. Współzależność, komplementarność funkcji ochrony prawa przedmiotowego i podmiotowego wskazuje najdobitniej, że ochrona prawa ma charakter całościowy, pełny.

Cel, jako właściwy wyznacznik ochrony prawnej, pozwala natomiast wyodrębnić jej funkcję represyjną i prewencyjną. Ochrona prawna przybiera postać działalności represyjnej w przypadku naruszenia prawa. Polega wówczas na przywróceniu stanu sprzed naruszenia prawa; zazwyczaj jest również połączona z zastosowaniem przymusu prawnego wobec sprawcy takiego naruszenia. Represja jest niejednokrotnie utożsamiana wyłącznie z sankcją prawną. W demokratycznym państwie prawa poprawnie realizowana represja ma charakter wyłącznie indywidualny. Ochrona prawna w postaci działalności prewencyjnej polega natomiast na zapobieganiu naruszeniu prawa w przyszłości, tak za pomocą środków przymusu prawnego, jak i środków wychowawczych. Może obejmować wszystkich potencjalnych przyszłych sprawców naruszenia prawa (prewencja ogólna) lub wyłącznie oznaczony krąg takich podmiotów (prewencja indywidualna). Działalność mieszcząca się w ramach ochrony prawnej może zawierać w sobie jednocześnie elementy represji i prewencji. Przy tym każda działalność represyjna z założenia spełnia funkcje prewencyjne, odstrasząc od naruszania prawa w przyszłości⁵.

4. Rodzaje ochrony prawnej

W nauce przedmiotu ze względu na treść ochrony prawnej dokonuje się jej podziału odpowiednio na: działalność rozstrzygającą (działalność orzeczniczą), działalność pojednawczą, kontrolę przestrzegania prawa (kontrolę legalności), pomoc prawną.

Działalność rozstrzygająca polega na podejmowaniu wiążących (stanowczych) decyzji przez właściwy organ, który zgodnie ze swymi kompetencjami wybiera sposób rozstrzygnięcia sytuacji konfliktowej za pomocą środków przewidzianych obowiązującym prawem. Przedmiotem tej działalności jest zawsze sytuacja konfliktowa obejmująca okoliczności faktyczne lub prawo. Istotą zaś rozstrzygnięcia jest wydanie decyzji wiążącej prawnie strony konfliktu i inne podmioty, której treść jest niezależniona od

⁴ S. Włodyka, *Ustrój organów...*, s. 10.

⁵ S. Włodyka, *Ustrój organów...*, s. 11–12. Szerzej na temat funkcji ochrony prawnej i jej systematyki zob. także J. Szymanek (w:) *System organów ochrony prawnej w Polsce. Podstawowe instytucje*, pod red. M. Kruk, Warszawa 2008, s. 26–31.

woli adresatów decyzji. Podmiotem rozstrzygającym może być jedna ze stron sporu lub podmiot trzeci. Jednakże rozstrzyganie sporu przez jedną z jego stron nie daje gwarancji prawidłowego rozstrzygnięcia, gdyż należy ono do podmiotu bezpośrednio zainteresowanego jego wynikiem⁶. Szczególnym rodzajem działalności rozstrzygającej jest wymiar sprawiedliwości (sformalizowane, sprawiedliwe i wiążące rozstrzyganie sporów o prawo⁷). Sprawowanie wymiaru sprawiedliwości jest realizowane w postaci zinstytucjonalizowanych form, których elementami składowymi są równość, obiektywność oraz bezstronność⁸.

Działalność pojednawcza zmierza do ugodowego rozwiązania sytuacji konfliktowej na drodze porozumienia samych stron konfliktu. W zależności od przyjętego modelu przedmiotowa działalność może obejmować tworzenie akceptowalnych warunków do bezpośrednich kontaktów między stronami konfliktu i wpływanie na strony w celu doprowadzenia do ugodowego zakończenia konfliktu (mediacja, pośrednictwo) bądź także opracowywanie wstępnych propozycji zakończenia konfliktu i przedstawianie ich stronom (koncyliacja, rozjemstwo). Przy tym zawsze rozwiązanie konfliktu pozostaje wyłącznie w gestii samych jego stron⁹.

Kontrola przestrzegania prawa (kontrola legalności) to działalność polegająca na badaniu zachowania określonych podmiotów pod kątem jego zgodności z obowiązującym prawem oraz na występowaniu do właściwych organów z wnioskami o zastosowanie odpowiednich środków na wypadek zagrożenia lub naruszenia prawa (kontrola *sensu largo*). Dlatego też kontrola legalności jest postrzegana powszechnie jako wyłączny atrybut państwa. Przy tym często ochrona prawa przedmiotowego łączy się z ochroną prawa podmiotowego. Przedmiotowa instytucja różni się od nadzoru brakiem w jej treści dopuszczalności samodzielnej korekty stwierdzonych nieprawidłowości. Na tę treść składają się następujące etapy: badanie zgodności z prawem działalności kontrolowanych podmiotów (kontrola *sensu stricto*) oraz występowanie do właściwych organów z odpowiednimi wnioskami w przypadku stwierdzenia nieprawidłowości. Zakres kontroli legalności może mieć ograniczony charakter. Samoistność lub niesamoistność charakteru tej działalności zależy natomiast od tego, czy kontrola przestrzegania prawa wyczerpuje zakres działalności w ramach ochrony prawnej danego organu, stanowi element innego rodzaju działalności lub kontroli o szerszym zakresie¹⁰.

Pomoc prawna to działalność polegająca na świadczeniu usług o charakterze prawnym na rzecz podmiotów stosunków prawnych oraz na podejmowaniu odpowiednich środków prawnych w celu zabezpieczenia i ochrony ich prawnie chronionych interesów. Główną funkcją pomocy prawnej jest ochrona praw podmiotowych i prawnie chronionych interesów, przez co jednocześnie przedmiotem ochrony staje się prawo w znaczeniu przedmiotowym. Potrzeba rozwijania we współczesnym państwie różnych form działalności polegającej na udzielaniu pomocy prawnej uzasadniona jest

⁶ S. Włodyka, *Ustrój organów...*, s. 14–15.

⁷ Por. L. Garlicki, *Polskie prawo konstytucyjne. Zarys wykładu*, Warszawa 2003, s. 354.

⁸ K. Piasecki, *Organizacja wymiaru sprawiedliwości w Polsce*, Kraków 2005, s. 15.

⁹ S. Włodyka, *Ustrój organów...*, s. 16–17.

¹⁰ S. Włodyka, *Ustrój organów...*, s. 18–21.

w szczególności istnieniem rozbudowanego i skomplikowanego systemu prawnego. Możliwość korzystania z profesjonalnej pomocy prawnej stanowi bowiem gwarancję realizacji obowiązującego prawa, zabezpiecza faktyczną równość wszystkich podmiotów wobec prawa. Z tych względów obowiązujące ustawodawstwo wprowadza prawo podmiotowe do uzyskania fachowej pomocy prawnej, często wzmocnione dodatkowo instytucją przymusu prawnego. Do usług świadczonych w ramach pomocy prawnej można w szczególności zaliczyć: poradnictwo prawne, opracowywanie projektów czynności prawnych, zastępstwo prawne i procesowe. Pomoc prawna może mieć charakter dorywczy lub stały¹¹.

5. Pojęcie organu ochrony prawnej. Systematyka organów ochrony prawnej

Według klasycznej definicji doktrynalnej pojęcie „organ ochrony prawnej” określa organ specjalnie powołany do sprawowania ochrony prawnej i odpowiednio w tym celu zorganizowany. O przynależności do danej grupy w ramach ogólnej systematyki organów ochrony prawnej decyduje w konkretnym przypadku zasadniczy rodzaj prowadzonej przez organ działalności. Jednakże organ nie traci charakteru organu ochrony prawnej, gdy równoległe ze swą główną funkcją wykonuje inną działalność. Na podstawie kryterium rodzajowego sprawowanej ochrony prawnej organy ochrony prawnej dzieli się na następujące podstawowe grupy: organy rozstrzygające, organy pojednawcze, organy kontroli legalności i organy pomocy prawnej¹².

Organ rozstrzygające (judykacyjne, orzekające) to organy specjalnie powołane do rozstrzygania konfliktów i w tym celu odpowiednio zorganizowane. Nie mają one jednolitego charakteru – różnią się tak elementami ustrojowymi, jak i formą swej działalności¹³. Dla celów poznawczych w ramach tej grupy wyodrębnia się: organy sądowe, organy quasi-sądowe oraz organy pozasądowe.

Organ sądowe to szczególnego rodzaju organy specjalnie powołane i zorganizowane w celu sprawowania wymiaru sprawiedliwości w imieniu państwa (organizacji ponadnarodowej), wyposażone w pełne (ustrojowe i procesowe) gwarancje prawidłowego orzekania, określone przez ustawodawcę mianem „sąd” lub „trybunał”. Wśród tej grupy można wyróżnić w szczególności: sądy powszechne (sądy rejonowe, sądy okręgowe, sądy apelacyjne), sądy szczególne, czyli sądy wojskowe (wojskowe sądy garnizonowe, wojskowe sądy okręgowe), oraz sądy administracyjne (wojewódzkie sądy administracyjne, Naczelny Sąd Administracyjny), Sąd Najwyższy, Trybunał Stanu, Trybunał Konstytucyjny, Sąd Pierwszej Instancji Wspólnot Europejskich, Europejski Trybunał Sprawiedliwości, Europejski Trybunał Praw Człowieka, Międzynarodowy Trybunał Karny.

Pojęcie organów quasi-sądowych obejmuje grupę organów rozstrzygających, specjalnie powołanych i zorganizowanych do orzekania, lecz zarazem nieposiadających

¹¹ S. Włodyka, *Ustrój organów...*, s. 21–23.

¹² S. Włodyka, *Ustrój organów...*, s. 24–25; por. także Z. Resich, *Nauka o organach ochrony prawnej*, Warszawa 1973, s. 14.

¹³ S. Włodyka, *Ustrój organów...*, s. 25.

którejsz z cech organu sądowego. Ich podobieństwo do organów sądowych wynika z powołania do orzekania, odmiennosć zaś – z braku upoważnienia do orzekania w imieniu państwa lub niektórych gwarancji prawidłowego orzekania. Ponadto działalność rozstrzygająca takich organów nie wykazuje często cech wymiaru sprawiedliwości (ze względu na niestosowanie środków przymusu prawnego czy posiadanie kompetencji w zakresie działalności rozstrzygającej wyłącznie do okoliczności faktycznych). Przedmiotowa grupa organów ochrony prawnej jest niejednorodna niezależnie od tego, czy przyjmie się kryterium stopnia realizacji prawidłowego orzekania czy kryterium charakteru osób wchodzących w skład tych organów, czy też kryterium stosowanych przez nie środków rozstrzygania¹⁴. Do organów quasi-sądowych zalicza się w szczególności: izby morskie, sąd polubowny i międzynarodowy arbitraż handlowy, arbitraż społeczny, samorządowe kolegium odwoławcze, Urząd Patentowy Rzeczypospolitej Polskiej, Komisję Prawa Autorskiego.

Organy pozasądowe stanowią grupę organów powołanych przede wszystkim do realizacji innych zadań (z reguły do sprawowania kontroli przestrzegania prawa), a jedynie dodatkowo (ze względów celowościowych) posiadają uprawnienia do rozstrzygania. W konsekwencji ich ustroj oraz zasady postępowania zazwyczaj nie są ukształtowane pod kątem potrzeb działalności rozstrzygającej, lecz tej która stanowi ich główne zadanie (co przesadza o braku gwarancji prawidłowego orzekania i konieczności poddania rozstrzygnięć organów pozasądowych nadzorowi judykacyjnemu innych organów (sądowych lub quasi-sądowych))¹⁵. Przyjęcie podstawowego wyznacznika podziału organów ochrony prawnej pozwala zaliczyć organy pozasądowe do innych grup organów ochrony prawnej (przede wszystkim organów kontroli legalności). W ramach tej grupy mieszczą się w szczególności: policja, Centralne Biuro Antykorupcyjne, straż miejska (gminna), Straż Graniczna, organy kontroli skarbowej, Państwowa Inspekcja Pracy.

Organy pojednawcze obejmują grupę organów ochrony prawnej powołanych do uczestniczenia w działalności pojednawczej zakładającej ugodowe rozstrzygnięcie sporu drogą porozumienia samych stron konfliktu i odpowiednio w tym celu zorganizowanych¹⁶. Do takich organów można zaliczyć w szczególności: mediatora, zakładową komisję pojednawczą.

Organy kontroli przestrzegania prawa (organy kontroli legalności) obejmują grupę organów ochrony prawnej powołanych do sprawowania kontroli przestrzegania prawa i odpowiednio w tym celu zorganizowanych. Wymienione podmioty stanowią grupę niejednorodną. Można wśród nich wskazać również organy dodatkowo spełniające funkcje rozstrzygające (organy pozasądowe). Określenie zakresu kompetencji wymienionej grupy organów ochrony prawnej umożliwia wyróżnienie wśród nich organów posiadających uprawnienie wyłącznie do badania zachowania podmiotów kontrolowanych co do zgodności z obowiązującym prawem, a w razie stwierdzenia nieprawidłowości do występowania z wnioskiem o zastosowanie odpowiednich

¹⁴ T. Demendecki (w:) J. Bodio, G. Borkowski, T. Demendecki, *Ustrój organów ochrony prawnej. Część szczegółowa. Repetytorium*, wyd. 2, Warszawa 2007, s. 114.

¹⁵ Ibidem, s. 149.

¹⁶ Ibidem, s. 152.

środków do innych właściwych podmiotów (organy kontroli legalności *sensu stricto*), bądź posiadających poza uprawnieniami kontrolnymi uprawnienia nadzorcze umożliwiające ingerencję ze strony organu kontroli w sferę prawną kontrolowanego i korektę niezgodnego z prawem zachowania (organy kontroli legalności *sensu largo*)¹⁷. Do organów kontroli legalności *sensu stricto* można zaliczyć w szczególności: prokuraturę, rzeczników dyscyplinarnych, lustratora w spółdzielni, a do organów kontroli legalności *sensu largo* w szczególności: Najwyższą Izbę Kontroli, Generalnego Inspektora Ochrony Danych Osobowych, Krajową Radę Radiofonii i Telewizji, policję, Agencję Bezpieczeństwa Wewnętrznego i Agencję Wywiadu, Straż Graniczną, straż miejską (gminną), Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, Państwową Inspekcję Pracy, Inspekcję Handlową, organy kontroli skarbowej.

Organy pomocy prawnej to wyspecjalizowane organy powołane do udzielania pomocy prawnej i odpowiednio w tym celu zorganizowane¹⁸. Ze względu na kryterium podmiotowe w grupie organów pomocy prawnej wyodrębnia się korporację ochrony prawa, do której zalicza się podmioty wykonujące w ramach korporacji zawód polegający na świadczeniu pomocy prawnej w pełnym lub ograniczonym zakresie, oraz rzeczników praw i wolności, do których zalicza się organy specjalnie utworzone ustawą w celu ochrony praw człowieka i obywatela bądź niektórych tylko ich kategorii. Do pierwszej grupy zalicza się w szczególności: adwokata, radcę prawnego, notariusza, rzecznika patentowego, do drugiej zaś Rzecznika Praw Obywatelskich, Rzecznika Praw Dziecka, powiatowego (miejskiego) rzecznika konsumentów¹⁹.

6. Podsumowanie

Przedstawiony w uproszczeniu system obejmuje więc nie tylko klasycznie wyodrębnianą grupę organów wymiaru sprawiedliwości, lecz także szereg nowoczesnych instytucji spełniających wyspecjalizowane funkcje.

Funkcje tych organów przeplatają się, wzajemnie się uzupełniając. Dopiero ich całokształt daje pełny obraz systemu ochrony prawnej funkcjonującego na danym obszarze prawnym.

¹⁷ Ibidem, s. 162.

¹⁸ S. Włodyka, *Ustrój organów ...*, s. 36.

¹⁹ G. Borkowski (w:) J. Bodio, G. Borkowski, T. Demendecki, *Ustrój organów ...*, s. 302.

ORGANY ROZSTRZYGAJĄCE

1. Sądy i Trybunały (organy sądowe)

1.1. Sądy powszechne

Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej

z dnia 2 kwietnia 1997 r.

(Dz. U. Nr 78, poz. 483 zm.: Dz. U. z 2001 r. Nr 28, poz. 319;
z 2006 r. Nr 200, poz. 1471; z 2009 r. Nr 114, poz. 946)

(wyciąg)

(...)

Rozdział VIII Sądy i trybunały

Artykuł 173

Sądy i Trybunały są władzą odrębną i niezależną od innych władz.

Por.:

*wyrok WSA w Warszawie z dnia 18 czerwca 2008 r., VII SA/Wa 129/08, Lex nr 397555;
wyrok TK z dnia 19 lipca 2005 r., K 28/04, OTK-A 2005/7/81.*

Artykuł 174

Sądy i Trybunały wydają wyroki w imieniu Rzeczypospolitej Polskiej.

Sądy

Artykuł 175

1. Wymiar sprawiedliwości w Rzeczypospolitej Polskiej sprawują Sąd Najwyższy, sądy powszechne, sądy administracyjne oraz sądy wojskowe.
2. Sąd wyjątkowy lub tryb doraźny może być ustanowiony tylko na czas wojny.

Por.:

wyrok NSA z dnia 5 lutego 2008 r., I OSK 581/07, Lex nr 357785;
wyrok WSA w Warszawie z dnia 4 lipca 2006 r., IV SA/Wa 1865/05, Lex nr 258363;
post. SA w Krakowie z dnia 13 marca 2002 r., II AKz 62/02, KZS 2002/3/22.

Artykuł 176

1. Postępowanie sądowe jest co najmniej dwuinstancyjne.
2. Ustrój i właściwość sądów oraz postępowanie przed sądami określają ustawy.

Por.:

wyrok TK z dnia 28 listopada 2007 r., K 39/07, OTK–A 2007/10/129;
post. SN z dnia 22 listopada 2006 r., V KZ 44/06, OSNwSK 2006/1/2239;
wyrok TK z dnia 20 września 2006 r., SK 63/05, OTK–A 2006/8/108;
wyrok SN z dnia 21 października 2005 r., III CK 139/05, niepubl.

Artykuł 177

Sądy powszechne sprawują wymiar sprawiedliwości we wszystkich sprawach, z wyjątkiem spraw ustawowo zastrzeżonych dla właściwości innych sądów.

Por.:

post. SA we Wrocławiu z dnia 4 czerwca 2008 r., II AKz 267/08, Lex nr 399917;
wyrok SN z dnia 2 lutego 2007 r., IV CSK 364/06, Lex nr 369191.

Artykuł 178

1. Sędziowie w sprawowaniu swojego urzędu są niezawisli i podlegają tylko Konstytucji oraz ustawom.
2. Sędziom zapewnia się warunki pracy i wynagrodzenie odpowiadające godności urzędu oraz zakresowi ich obowiązków.
3. Sędzia nie może należeć do partii politycznej, związku zawodowego ani prowadzić działalności publicznej nie dającej się pogodzić z zasadami niezależności sądów i niezawisłości sędziów.

Por.:

wyrok SN z dnia 23 kwietnia 2008 r., III KK 475/07, Lex nr 388535;
wyrok TK z dnia 16 kwietnia 2008 r., K 40/07, OTK–A 2008/3/44;
post. SN z dnia 6 marca 2008 r., III KK 421/07, Biul. PK 2008/7/31;

wyrok SN z dnia 26 września 2007 r., III KK 206/07, Lex nr 307755;

wyrok WSA w Warszawie z dnia 30 czerwca 2006 r., III SA/Wa 256/06, Lex nr 256457.

Artykuł 179

Sędziowie są powoływani przez Prezydenta Rzeczypospolitej, na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa, na czas nieoznaczony.

Artykuł 180

1. Sędziowie są nieusuwalni.

2. Złożenie sędziego z urzędu, zawieszenie w urzędowaniu, przeniesienie do innej siedziby lub na inne stanowisko wbrew jego woli może nastąpić jedynie na mocy orzeczenia sądu i tylko w przypadkach określonych w ustawie.

3. Sędzia może być przeniesiony w stan spoczynku na skutek uniemożliwiających mu sprawowanie jego urzędu choroby lub utraty sił. Tryb postępowania oraz sposób odwołania się do sądu określa ustawa.

4. Ustawa określa granicę wieku, po osiągnięciu której sędziowie przechodzą w stan spoczynku.

5. W razie zmiany ustroju sądów lub zmiany granic okręgów sądowych wolno sędziego przenieść do innego sądu lub w stan spoczynku z pozostawieniem mu pełnego uposażenia.

Por.:

wyrok TK z dnia 7 listopada 2005 r., P 20/04, OTK–A 2005/10/111;

wyrok SN z dnia 12 maja 2005 r., I PK 246/04, OSNP 2006/1–2/11;

wyrok TK z dnia 24 czerwca 1998 r., K 3/98, OTK 1998/4/52.

Artykuł 181

Sędzia nie może być, bez uprzedniej zgody sądu określonego w ustawie, pociągnięty do odpowiedzialności karnej ani pozbawiony wolności. Sędzia nie może być zatrzymany lub aresztowany, z wyjątkiem ujęcia go na gorącym uczynku przestępstwa, jeżeli jego zatrzymanie jest niezbędne do zapewnienia prawidłowego toku postępowania. O zatrzymaniu niezwłocznie powiadamia się prezesa właściwego miejscowo sądu, który może nakazać natychmiastowe zwolnienie zatrzymanego.

Por.:

wyrok TK z dnia 28 listopada 2007 r., K 39/07, OTK–A 2007/10/129;

uchw. SN z dnia 20 września 2007 r., I KZP 21/07, OSNKW 2007/10/69.

Artykuł 182

Udział obywateli w sprawowaniu wymiaru sprawiedliwości określa ustawa.

(...)

Ustawa

z dnia 27 lipca 2001 r.

Prawo o ustroju sądów powszechnych

(Dz. U. Nr 98, poz. 1070; zm.: Dz. U. z 2001 r. Nr 154, poz. 1787; z 2002 r. Nr 153, poz. 1271, Nr 213, poz. 1802, Nr 240, poz. 2052; z 2003 r. Nr 188, poz. 1838, Nr 228, poz. 2256; z 2004 r. Nr 34, poz. 304, Nr 130, poz. 1376, Nr 185, poz. 1907, Nr 273, poz. 2702 i 2703; z 2005 r. Nr 13, poz. 98, Nr 131, poz. 1102, Nr 167, poz. 1398, Nr 169, poz. 1410, 1413 i 1417, Nr 178, poz. 1479, Nr 249, poz. 2104; z 2006 r. Nr 144, poz. 1044, Nr 218, poz. 1592; z 2007 r. Nr 64, poz. 433, Nr 73, poz. 484, Nr 99, poz. 664, Nr 112, poz. 766, Nr 136, poz. 959, Nr 138, poz. 976, Nr 204, poz. 1482, Nr 230, poz. 1698; z 2008 r. Nr 41, poz. 251, Nr 223, poz. 1457, Nr 228, poz. 1507, Nr 234, poz. 1571; z 2009 r. Nr 1, poz. 4, Nr 9, poz. 57, Nr 26, poz. 156 i 157, Nr 56, poz. 459, Nr 219, poz. 1706, Nr 223, poz. 1777)

(wyciąg)

Dział I

Sądy powszechne

Rozdział 1

Przepisy ogólne

Art. 1. § 1. Sądami powszechnymi są sądy rejonowe, sądy okręgowe oraz sądy apelacyjne.

§ 2. Sądy powszechne sprawują wymiar sprawiedliwości w zakresie nienależącym do sądów administracyjnych, sądów wojskowych oraz Sądu Najwyższego.

§ 3. Sądy powszechne wykonują również zadania z zakresu ochrony prawnej, powierzone w drodze ustaw.

§ 4. Ilekoć w dalszych przepisach jest mowa o sądach bez bliższego ich określenia, rozumie się przez to sądy powszechne.

Por.:

uchw. SN (7s) z dnia 18 stycznia 2001 r. III ZP 28/00, OSNAPIUS 2001/7/ 210 z głosem T. Kuzyńskiego, OSP 2001/10/ 149.

Art. 2. § 1. Zadania z zakresu wymiaru sprawiedliwości wykonują sędziowie.

§ 2. Zadania z zakresu ochrony prawnej w sądach wykonują także referendarze sądowi i starsi referendarze sądowi. Ilekoć w przepisach innych ustaw jest mowa o referendarzach sądowych, rozumie się przez to również starszych referendarzy sądowych.

§ 3. (*uchylony*)

Art. 3. Sędziowie tworzą samorząd sędziowski. Organami samorządu sędziowskiego są: zgromadzenie ogólne sędziów okręgu oraz zgromadzenie ogólne sędziów sądu apelacyjnego.

Art. 4. § 1. W sprawowaniu wymiaru sprawiedliwości obywatele biorą udział przez uczestnictwo ławników w rozpoznawaniu spraw przed sądami w pierwszej instancji, chyba że ustawy stanowią inaczej.

§ 2. Przy rozstrzyganiu spraw ławnicy mają równe prawa z sędziami.

Art. 5. § 1. Językiem urzędowym przed sądami jest język polski.

§ 2. Osoba niewładająca w wystarczającym stopniu językiem polskim ma prawo do występowania przed sądem w znanym przez nią języku i bezpłatnego korzystania z pomocy tłumacza.

§ 3. O przyznaniu tłumacza osobie, o której mowa w § 2, orzeka sąd właściwy do rozpoznania sprawy w pierwszej instancji. Wniosek o przyznanie tłumacza zgłoszony w toku sprawy rozpoznaje sąd tej instancji, w której sprawa się toczy.

Por.:

wyrok SA w Krakowie z dnia 20 czerwca 2000 r., II Aka99/00, KZS 2000/7–8/58;

uchw. SN z dnia 29 kwietnia 1992 r., III AZP 3/92, OSNC 1992/10/172;

post. NSA z dnia 18 października 1991 r., II SA 392/91, ONSA 1992/3–4/67.

Art. 6. Osoby pozostające ze sobą w stosunku pokrewieństwa w linii prostej lub powinowactwa w linii prostej albo w stosunku przysposobienia, małżonkowie oraz rodzeństwo nie mogą być sędziami ani referendarzami sądowymi w tym samym wydziale sądu.

Por.:

wyrok TK z dnia 27 stycznia 1999 r., K 1/98, OTK 1999/1/ 3 z głosem D. Dudka, Przegląd Sejmowy 2000/2/ 238.

Art. 7. Nadzór nad działalnością sądów w zakresie orzekania sprawuje Sąd Najwyższy, w trybie określonym ustawami.

Por.:

uchw. pełnego składu sędziów SN z dnia 5 maja 1992 r., KW Pr 5/92, OSNCP 1993/1–2/1.

Art. 8. § 1. Działalność administracyjna sądów ma na celu zapewnienie sądom odpowiednich warunków wykonywania ich zadań, o których mowa w art. 1 § 2 i 3.

§ 2. Działalność administracyjna sądów należy do organów sądów oraz do urzędników; czynności z zakresu działalności administracyjnej sądów należą także do sędziów, jeżeli to wynika z przepisów prawa.

Art. 9. Zwierzchni nadzór nad działalnością administracyjną sądów sprawuje Minister Sprawiedliwości osobiście oraz przez właściwą służbę nadzoru. Podstawowe zadania z zakresu zwierzchniego nadzoru nad działalnością administracyjną sądów bezpośrednio związaną z wykonywaniem wymiaru sprawiedliwości są wykonywane przez sędziów delegowanych do Ministerstwa Sprawiedliwości w trybie określonym w art. 77.

Por.:

wyrok NSA z dnia 5 lutego 2008 r., I OSK 581/07, niepubl.

Rozdział 2 Organizacja sądów

Art. 10. § 1. Sąd rejonowy tworzy się dla jednej lub większej liczby gmin; w uzasadnionych przypadkach może być utworzony więcej niż jeden sąd rejonowy w obrębie tej samej gminy.

§ 2. Sąd okręgowy tworzy się dla obszaru właściwości co najmniej dwóch sądów rejonowych, zwanego dalej „okręgiem sądowym”.

§ 3. Sąd apelacyjny tworzy się dla obszaru właściwości co najmniej dwóch okręgów sądowych, zwanego dalej „obszarem apelacji”.

Art. 11. § 1. Sądy dzielą się na wydziały.

§ 2. Wydziałem kieruje przewodniczący wydziału, którym jest prezes albo wiceprezes sądu lub inny sędzia.

§ 3. Funkcję przewodniczącego wydziału w sądzie apelacyjnym i okręgowym powierza sędziemu prezes tego sądu, a w sądzie rejonowym, na wniosek prezesa tego sądu, prezes przełożonego sądu okręgowego. Przed powierzeniem funkcji przewodniczącego wydziału prezes zasięga opinii właściwego kolegium sądu.

§ 4. W tym samym trybie prezes sądu zwalnia sędziego z funkcji przewodniczącego wydziału.

§ 5. Jeżeli przemawiają za tym szczególne względy, takie jak wielkość wydziału lub rozmiary jego zadań, właściwy prezes sądu może powierzyć sędziemu funkcję zastępcy przewodniczącego tego wydziału. Przepisy § 2–4 stosuje się odpowiednio.

Art. 12. § 1. Sąd rejonowy dzieli się na wydziały:

- 1) cywilny — do spraw z zakresu prawa cywilnego,
- 2) karny — do spraw z zakresu prawa karnego, w tym do spraw o wykroczenia rozpoznawanych w drugiej instancji,
- 3) rodzinny i nieletnich (sąd rodzinny) — do spraw:
 - a) z zakresu prawa rodzinnego i opiekuńczego,
 - b) dotyczących demoralizacji i czynów karalnych nieletnich,
 - c) dotyczących leczenia osób uzależnionych od alkoholu oraz od środków odurzających i psychotropowych,
 - d) należących do sądu opiekuńczego na podstawie odrębnych ustaw,
- 4) pracy (sąd pracy) — do spraw z zakresu prawa pracy,
- 5) ksiąg wieczystych — do prowadzenia ksiąg wieczystych oraz do innych spraw cywilnych z zakresu postępowania wieczystoksięgowego.

§ 2. W sądzie rejonowym mającym siedzibę w mieście będącym siedzibą sądu okręgowego, w którym jest utworzony wydział ubezpieczeń społecznych albo wydział pracy i ubezpieczeń społecznych, tworzy się wydział ubezpieczeń społecznych do spraw z zakresu ubezpieczeń społecznych, należących do właściwości sądów rejonowych w tym samym okręgu sądowym, albo w miejsce wydziału, o którym mowa w § 1 pkt 4, tworzy się wydział pracy i ubezpieczeń społecznych do spraw z zakresu prawa pracy i ubezpieczeń społecznych należących do właściwości sądów rejonowych w tym samym okręgu sądowym. W uzasadnionych przypadkach wydziały te można utworzyć także w innym sądzie rejonowym.

§ 3. W sądzie rejonowym mającym siedzibę w mieście będącym siedzibą sądu okręgowego tworzy się wydział gospodarczy albo wydziały gospodarcze (sąd gospodarczy) — do spraw gospodarczych oraz innych spraw z zakresu prawa gospodarczego i cywilnego, powierzonych sądom gospodarczym na podstawie odrębnych przepisów. W uzasadnionych przypadkach wydział gospodarczy można utworzyć także w innym sądzie rejonowym.

§ 4. Do orzekania w jednostkach, o których mowa w § 1 pkt 4, wyznacza się sędziów wykazujących szczególną znajomość problematyki spraw pracowniczych, a do orzekania w jednostkach, o których mowa w § 2, także sędziów wykazujących szczególną znajomość celów ubezpieczenia i potrzeb osób ubezpieczonych.

§ 5. Do orzekania w jednostkach, o których mowa w § 3, wyznacza się sędziów wykazujących szczególną znajomość problematyki gospodarczej.

Art. 13. § 1. W sądzie rejonowym mogą być tworzone, w jego siedzibie lub poza jego siedzibą, sądy grodzkie jako wydziały lub wydziały zamiejscowe sądów rejonowych.

§ 2. Sądom grodzkim powierza się rozpoznawanie spraw:

- 1) o wykroczenia w pierwszej instancji,

- 2) o wykroczenia skarbowe oraz o przestępstwa skarbowe, z wyjątkiem spraw podlegających rozpoznaniu w postępowaniu zwyczajnym,
- 3) o przestępstwa ścigane z oskarżenia prywatnego,
- 3a) przestępstwa podlegające rozpoznawaniu w postępowaniu przyspieszonym,
- 4) o pozostałe przestępstwa, podlegające rozpoznaniu w postępowaniu uproszczonym,
- 5) cywilnych podlegających rozpoznaniu w postępowaniu uproszczonym, z wyjątkiem spraw rozpoznawanych w europejskim postępowaniu nakazowym, oraz dotyczących depozytów sądowych i przypadku rzeczy.

§ 3. Sądy grodzkie tworzy i znosi Minister Sprawiedliwości w drodze rozporządzenia. W rozporządzeniu o utworzeniu sądu grodzkiego należy określić jego siedzibę, obszar właściwości w granicach obszaru właściwości sądu rejonowego oraz zakres spraw przekazanych do rozpoznawania sądowi grodzkiemu, spośród spraw wymienionych w § 2. Przy tworzeniu i znoszeniu sądów grodzkich należy kierować się ilością spraw wpływających do sądów oraz względami ekonomii postępowania sądowego.

Por.:

rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 26 września 2001 r., w sprawie utworzenia sądów grodzkich, Dz. U. Nr 106, poz. 1160 z późn. zm.;

rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 18 czerwca 2008 r., w sprawie zniesienia niektórych sądów grodzkich oraz zmiany rozporządzenia w sprawie utworzenia sądów grodzkich, Dz. U. Nr 108, poz. 696.

Art. 14. W trybie określonym w art. 13 § 3, Minister Sprawiedliwości może tworzyć poza siedzibą sądu rejonowego inne wydziały zamiejscowe.

Por.:

rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 16 października 2002 r., w sprawie sądów apelacyjnych, sądów okręgowych i sądów rejonowych oraz ustalenia ich siedzib i obszarów właściwości (Dz. U. Nr 180, poz. 1508 z późn. zm.);

rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 12 czerwca 2002 r., w sprawie określenia sądów rejonowych prowadzących księgi wieczyste, Dz. U. Nr 95, poz. 843 z późn. zm.;
post. SN z dnia 19 czerwca 1937 r., C III 170/36, Zb. Urz. 1938/5/187.

Art. 15. W razie zniesienia wydziału zamiejscowego sądu rejonowego pracownicy zatrudnieni w zniesionej jednostce przechodzą do odpowiedniego sądu.

Art. 16. § 1. Sąd okręgowy dzieli się na wydziały:

- 1) cywilny — do rozpoznawania w pierwszej instancji spraw cywilnych i rodzinnych oraz do rozpoznawania w drugiej instancji spraw cywilnych oraz spraw należących do właściwości sądów rodzinnych, z wyjątkiem spraw przeciwko nieletnim o popełnienie czynu karalnego, jeżeli wobec nieletniego zastosowano środek poprawczy lub gdy środek odwoławczy zawiera wniosek o orzeczenie środka poprawczego,

- 2) karny — do spraw z zakresu prawa karnego w pierwszej i drugiej instancji, do spraw zgodności z prawdą oświadczeń lustracyjnych w pierwszej instancji oraz do spraw rozpoznawanych w drugiej instancji przeciwko nieletnim o popełnienie czynu karalnego, jeżeli wobec nieletniego zastosowano środek poprawczy lub gdy środek odwoławczy zawiera wniosek o orzeczenie środka poprawczego,
- 3) penitencjarny i nadzoru nad wykonywaniem orzeczeń karnych — do spraw penitencjarnych i nadzoru nad sądowym postępowaniem wykonawczym w sprawach z zakresu prawa karnego,
- 4) pracy (sąd pracy) — do spraw z zakresu prawa pracy oraz wydział ubezpieczeń społecznych (sąd ubezpieczeń społecznych) — do spraw z zakresu ubezpieczeń społecznych,
- 5) gospodarczy (sąd gospodarczy) — do spraw gospodarczych.

§ 2. W sądzie okręgowym, w którym wpływ spraw z zakresu prawa pracy i ubezpieczeń społecznych jest niewielki, zamiast odrębnych wydziałów pracy i ubezpieczeń społecznych tworzy się wydział pracy i ubezpieczeń społecznych (sąd pracy i ubezpieczeń społecznych).

§ 3. Do orzekania w jednostkach organizacyjnych, o których mowa w § 1 pkt 4 oraz w § 2, wyznacza się sędziów wykazujących szczególną znajomość problematyki spraw pracowniczych oraz celów ubezpieczenia i potrzeb osób ubezpieczonych.

§ 4. Do orzekania w jednostkach, o których mowa w § 1 pkt 5, wyznacza się sędziów wykazujących się szczególną znajomością problematyki gospodarczej.

§ 5. W Sądzie Okręgowym w Warszawie działają ponadto jako wydziały:

- 1) odrębna jednostka organizacyjna do spraw z zakresu ochrony konkurencji, regulacji energetyki, telekomunikacji i transportu kolejowego (sąd ochrony konkurencji i konsumentów),
- 2) odrębna jednostka organizacyjna do spraw rejestrowych powierzonych temu sądowi na podstawie odrębnych przepisów,
- 3) odrębna jednostka organizacyjna do spraw z zakresu ochrony wspólnotowych znaków towarowych i wspólnotowych wzorów przemysłowych (sąd wspólnotowych znaków towarowych i wzorów przemysłowych).

§ 6. Minister Sprawiedliwości, w drodze zarządzenia, wskazuje wydział sądu okręgowego rozpoznający środki odwoławcze w elektronicznym postępowaniu upominawczym.

Art. 17. § 1. W trybie określonym w art. 13 § 3, Minister Sprawiedliwości może tworzyć poza siedzibą sądu okręgowego, a także znosić ośrodki zamiejscowe albo wydziały zamiejscowe sądów okręgowych.

§ 2. Pracownicy zniesionego ośrodka zamiejscowego albo wydziału zamiejscowego przechodzą do odpowiedniego sądu okręgowego.

Art. 18. § 1. Sąd apelacyjny dzieli się na wydziały:

- 1) cywilny — do rozpoznawanych w drugiej instancji spraw z zakresu prawa cywilnego, gospodarczego oraz rodzinnego i opiekuńczego,

- 2) karny — do rozpoznawanych w drugiej instancji spraw z zakresu prawa karnego oraz spraw zgodności z prawdą oświadczeń lustracyjnych,
- 3) pracy i ubezpieczeń społecznych — do rozpoznawanych w drugiej instancji spraw z zakresu prawa pracy i ubezpieczeń społecznych.

§ 2. (uchylony)

Art. 19. § 1. W zależności od potrzeb w sądzie mogą być tworzone wydziały inne niż wymienione w art. 12–18, z uwzględnieniem rodzaju i liczby spraw wpływających do sądu, liczby sędziów i ilości sądów w obszarze właściwości, a także zapewnienia prawidłowego wykonywania czynności nadzorczych.

§ 2. W przypadkach, o których mowa w § 1, wydziały tworzy i znosi Minister Sprawiedliwości w drodze zarządzenia.

Por.:

zarządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 18 grudnia 2007 r., w sprawie zniesienia i utworzenia niektórych wydziałów w sądach rejonowych oraz zmiany zarządzenia w sprawie utworzenia wydziałów w sądach rejonowych, Dz. Urz. MS Nr 1, poz. 2;

zarządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 18 grudnia 2007 r., w sprawie utworzenia niektórych wydziałów w sądach okręgowych oraz zmiany zarządzenia w sprawie utworzenia wydziałów w sądach okręgowych, Dz. Urz. MS Nr 1, poz. 1;

zarządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 14 sierpnia 2007 r., w sprawie utworzenia wydziałów w sądach rejonowych, Dz. Urz. MS Nr 7, poz. 31;

zarządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 27 kwietnia 2005 r., w sprawie utworzenia wydziałów w sądach okręgowych, Dz. Urz. MS Nr 3, poz. 9 z późn. zm.;

zarządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 24 czerwca 2003 r., w sprawie utworzenia wydziałów w sądach apelacyjnych, Dz. Urz. MS Nr 2, poz. 8 z późn. zm..

Art. 20. Minister Sprawiedliwości, po zasięgnięciu opinii Krajowej Rady Sądownictwa, w drodze rozporządzenia:

- 1) tworzy i znosi sądy oraz ustala ich siedziby i obszary właściwości,
- 2) może przekazać jednemu sądowi okręgowemu rozpoznawanie spraw z zakresu prawa pracy lub ubezpieczeń społecznych z właściwości innego okręgu sądowego z obszaru tej samej apelacji, a jednemu sądowi rejonowemu — rozpoznawanie spraw z zakresu prawa pracy z obszaru właściwości więcej niż jednego spośród sądów rejonowych działających w tym samym okręgu sądowym,
- 3) może przekazać jednemu sądowi okręgowemu rozpoznawanie spraw gospodarczych z innego okręgu sądowego z obszaru tej samej apelacji oraz utworzyć odrębne jednostki organizacyjne do spraw gospodarczych (sądy gospodarcze) w sądach rejonowych,
- 3a) może przekazać jednemu sądowi okręgowemu rozpoznawanie spraw zgodności z prawdą oświadczeń lustracyjnych z właściwości innego sądu okręgowego z obszaru tej samej apelacji, kierując się ilością spraw wpływających do sądów okręgowych oraz względami ekonomii postępowania lustracyjnego;

- 4) może przekazać jednemu sądowi rejonowemu rozpoznawanie spraw należących do kompetencji wydziału rodzinnego i nieletnich w zakresie właściwości więcej niż jednego spośród sądów rejonowych działających w tym samym okręgu sądowym,
- 5) może przekazać jednemu sądowi rejonowemu — sądowi gospodarczemu, w którym został utworzony wydział dla spraw upadłościowych i układowych, rozpoznawanie tych spraw, należących do właściwości innych sądów rejonowych — sądów gospodarczych, działających w tym samym okręgu sądowym,
- 6) może powierzyć, kierując się ilością spraw wpływających do sądów rejestrowych oraz względami ekonomii postępowania rejestrowego:
 - a) prowadzenie rejestrów, przekazanych ustawami do właściwych sądów rejonowych, jednemu z nich dla dwu lub więcej tych sądów,
 - b) prowadzenie Krajowego Rejestru Sądowego jednemu z sądów rejonowych (sądów gospodarczych) dla obszaru właściwości dwu lub więcej tych sądów lub części obszarów ich właściwości,
- 7) może przekazać jednemu sądowi rejonowemu rozpoznawanie spraw należących do kompetencji wydziału ksiąg wieczystych w zakresie właściwości więcej niż jednego spośród sądów rejonowych działających w tym samym okręgu sądowym,
- 8) może przekazać jednemu sądowi rejonowemu rozpoznawanie spraw należących do kompetencji sądów grodzkich w zakresie właściwości więcej niż jednego spośród sądów rejonowych działających w tym samym okręgu sądowym,
- 9) może przekazać jednemu sądowi rejonowemu rozpoznawanie spraw w elektronicznym postępowaniu upominawczym należących do właściwości innych sądów rejonowych.

Por.:

rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 17 grudnia 2007 r., w sprawie zniesienia i utworzenia niektórych sądów grodzkich oraz zmiany rozporządzenia w sprawie utworzenia sądów grodzkich, Dz. U. Nr 243, poz. 1793;

rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 21 lutego 2007 r., w sprawie ustalenia sądów okręgowych, którym przekazuje się rozpoznawanie spraw zgodności z prawdą oświadczeń lustracyjnych z obszarów właściwości innych sądów okręgowych, Dz. U. Nr 35, poz. 224;

rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 16 października 2002 r., w sprawie sądów apelacyjnych, sądów okręgowych i sądów rejonowych oraz ustalenia ich siedzib i obszarów właściwości, Dz. U. Nr 180, poz. 1508 z późn. zm.;

rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 27 września 2001 r., w sprawie utworzenia sądów gospodarczych, Dz. U. Nr 116, poz. 1247 z późn. zm.;

rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 26 września 2001 r., w sprawie utworzenia sądów pracy i sądów ubezpieczeń społecznych, Dz. U. Nr 106, poz. 1161 z późn. zm.

Rozdział 3

Organy sądów

Art. 21. § 1. Organami sądów są:

- 1) w sądzie rejonowym — prezes sądu,
- 2) w sądzie okręgowym — prezes sądu oraz kolegium sądu okręgowego,
- 3) w sądzie apelacyjnym — prezes sądu oraz kolegium sądu apelacyjnego,
- 4) dyrektor sądu apelacyjnego oraz dyrektor sądu okręgowego, a w sądzie rejonowym, w razie jego powołania, kierownik finansowy sądu w obszarach określonych w § 2.

§ 2. Zadania przypisane kierownikowi jednostki na podstawie odrębnych przepisów w zakresie finansowym i gospodarczym, kontroli finansowej, gospodarowania mieniem Skarbu Państwa oraz audytu wewnętrznego, w tych obszarach, wykonuje dyrektor danego sądu, a w sądzie rejonowym, w razie powołania, kierownik finansowy sądu.

§ 3. Dyrektor sądu oraz kierownik finansowy sądu podlega służbowo prezesowi sądu, z zastrzeżeniem art. 177 § 4.

Art. 22. § 1. Prezes sądu:

- 1) kieruje sądem i reprezentuje go na zewnątrz, z wyjątkiem spraw należących do dyrektora sądu lub kierownika finansowego sądu,
- 2) pełni czynności z zakresu administracji sądowej,
- 3) pełni inne czynności przewidziane w ustawie oraz w odrębnych przepisach,
- 4) jest zwierzchnikiem służbowym sędziów danego sądu,
- 5) powierza sędziom pełnienie funkcji i zwalnia z ich pełnienia, po zasięgnięciu wymaganych opinii, z zastrzeżeniem art. 11 § 3.

§ 1a. Prezes sądu apelacyjnego ustala podział czynności w sądzie apelacyjnym, a prezes sądu okręgowego w sądzie okręgowym i w sądach rejonowych działających w okręgu sądowym, najpóźniej do końca listopada każdego roku, a także określa zasady zastępstw sędziów i referendarzy sądowych oraz zasady przydziału spraw poszczególnym sędziom i referendarzom sądowym, chyba że ustawa stanowi inaczej.

§ 2. Prezes sądu w zakresie administracji sądowej podlega Ministrowi Sprawiedliwości oraz prezesowi sądu przełożonego.

§ 3. Prezes sądu okręgowego wykonuje czynności administracji sądowej w stosunku do sądów rejonowych na obszarze właściwości sądu okręgowego oraz sprawuje nadzór nad działalnością tych sądów.

§ 4. Prezes sądu apelacyjnego sprawuje nadzór nad działalnością administracyjną sądów okręgowych na obszarze właściwości sądu apelacyjnego. Prezes sądu apelacyjnego w uzasadnionych wypadkach lub na wniosek prezesa sądu okręgowego może również podjąć czynności z zakresu nadzoru nad działalnością sądów rejonowych na obszarze apelacji.

§ 5. Prezesa sądu zastępuje wiceprezes, a w razie jego nieobecności — wyznaczony sędzia.

§ 6.¹ Jeżeli prezes sądu nie został powołany, jego funkcje wykonuje wiceprezes. W sądzie, w którym powołano więcej niż jednego wiceprezesa, funkcje prezesa wykonuje wiceprezes wyznaczony przez Ministra Sprawiedliwości, a w razie gdy wiceprezes nie został powołany, wyznaczony przez Ministra Sprawiedliwości, na okres 6 miesięcy, sędzia tego lub przelożonego sądu. Wyznaczonym w tym trybie nie może być sędzia, który ostatnio pełnił funkcje prezesa tego sądu.

Por.:

wyrok SA w Warszawie z dnia 12 lipca 2006 r., I Aca 145/06, Apel. W-wa 2007/2/18.

Art. 23. § 1. Prezesa sądu apelacyjnego powołuje Minister Sprawiedliwości spośród sędziów sądu apelacyjnego, po zasięgnięciu opinii zgromadzenia ogólnego sędziów sądu apelacyjnego.

§ 2. Minister Sprawiedliwości przedstawia zgromadzeniu ogólnemu kandydata na prezesa, w celu wydania opinii.

§ 3. Jeżeli opinia nie zostanie wydana w terminie dwóch miesięcy od przedstawienia kandydata właściwemu zgromadzeniu ogólnemu, Minister Sprawiedliwości może powołać prezesa sądu apelacyjnego bez opinii.

§ 4. W razie wydania przez zgromadzenie ogólne negatywnej opinii o kandydacie, Minister Sprawiedliwości może go powołać po uzyskaniu pozytywnej opinii Krajowej Rady Sądownictwa. Negatywna opinia Krajowej Rady Sądownictwa jest dla Ministra Sprawiedliwości wiążąca.

§ 5. Jeżeli Krajowa Rada Sądownictwa w terminie miesiąca od przedstawienia przez Ministra Sprawiedliwości zamiaru powołania prezesa, mimo negatywnej opinii zgromadzenia ogólnego, nie wyda opinii, uważa się, że opinia jest pozytywna.

§ 6. Wiceprezesa sądu apelacyjnego powołuje Minister Sprawiedliwości spośród sędziów sądu apelacyjnego, na wniosek prezesa danego sądu apelacyjnego, po zasięgnięciu opinii kolegium tego sądu.

§ 7. Liczbę wiceprezesów sądu apelacyjnego ustala Minister Sprawiedliwości na wniosek prezesa tego sądu.

Por.:

wyrok TK z dnia 18 lutego 2004 r., K 12/03, OTK–A 2004/2/8;

wyrok TK z dnia 9 listopada 1993 r., K 11/93, OTK 1993/2/37 z glosą K. Buchaly, PiP 1994/5/106.

Art. 24. § 1. Prezesa sądu okręgowego powołuje Minister Sprawiedliwości spośród sędziów sądu apelacyjnego albo sądu okręgowego, po zasięgnięciu opinii zgromadzenia ogólnego sędziów okręgu i opinii prezesa przelożonego sądu apelacyjnego.

§ 2. Do powołania prezesa sądu okręgowego stosuje się przepisy art. 23 § 2–5.

§ 3. Wiceprezesa sądu okręgowego powołuje Minister Sprawiedliwości spośród sędziów sądu okręgowego albo sądu apelacyjnego, na wniosek prezesa danego sądu

¹ Z dniem 22 stycznia 2009 r. art. 22 § 6 w zakresie, w jakim nie przewiduje maksymalnego okresu sprawowania funkcji przez osobę powołaną do pełnienia tymczasowo funkcji prezesa sądu, został uznany niezgodny z art. 10 ust. 1 i art. 173 Konstytucji RP, zgodnie z pkt 2 wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 15 stycznia 2009 r. (Dz. U. Nr 9, poz. 57).

okręgowego, po zasięgnięciu opinii kolegium tego sądu i opinii prezesa przełożonego sądu apelacyjnego.

§ 4. Liczbę wiceprezesów sądu okręgowego ustala Minister Sprawiedliwości na wniosek prezesa tego sądu, po zasięgnięciu opinii prezesa przełożonego sądu apelacyjnego.

Por.:

wyroki TK z dnia 18 lutego 2004 r., K 12/03, OTK-A 2004/2/8.

Art. 25. § 1. Prezesa sądu rejonowego powołuje Minister Sprawiedliwości spośród sędziów sądu okręgowego albo sądu rejonowego, po zasięgnięciu opinii kolegium przełożonego sądu okręgowego i prezesa przełożonego sądu okręgowego.

§ 2. Do powołania prezesa sądu rejonowego stosuje się odpowiednio przepisy art. 23 § 2–5, z tym że termin do wydania opinii przez kolegium wynosi czterdzieści dni.

§ 3. Wiceprezesa sądu rejonowego powołuje Minister Sprawiedliwości spośród sędziów sądu rejonowego albo sądu okręgowego na wniosek prezesa danego sądu rejonowego, po zasięgnięciu opinii kolegium przełożonego sądu okręgowego i prezesa przełożonego sądu okręgowego.

§ 4. Liczbę wiceprezesów sądu rejonowego, na wniosek prezesa danego sądu, ustala prezes przełożonego sądu okręgowego.

Art. 25a. *(utracił moc)*

Por.:

wyroki TK z dnia 18 lipca 2007 r., K 25/07, OTK-A 2007/7/80.

Art. 26. § 1. Prezes i wiceprezes sądu apelacyjnego oraz sądu okręgowego są powoływani na okres sześciu lat i nie mogą być, bezpośrednio po zakończeniu kadencji, ponownie powołani do pełnienia tej samej funkcji.

§ 2. Prezes i wiceprezes sądu rejonowego są powoływani na okres czterech lat, najwyżej na dwie kolejne kadencje.

Art. 27.² § 1. Prezes i wiceprezes sądu może być odwołany przez Ministra Sprawiedliwości w toku kadencji w przypadku:

- 1) rażącego niewywiązywania się z obowiązków służbowych,
- 2) gdy dalsze pełnienie funkcji z innych powodów nie da się pogodzić z dobrem wymiaru sprawiedliwości.

² Art. 27 w brzmieniu sprzed zmiany przez ustawę z dnia 23 lipca 2004 r. o zmianie ustawy — Prawo o ustroju sądów powszechnych oraz ustawy — Prawo o ustroju sądów wojskowych (Dz. U. Nr 185, poz. 1907), został uznany za niezgodny z art. 10 i art. 173 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej w zakresie, w jakim upoważnia Ministra Sprawiedliwości, pomimo negatywnej opinii Krajowej Rady Sądownictwa, do odwołania prezesa sądu w toku kadencji, gdy dalsze pełnienie jego funkcji z innych powodów, niż niewywiązywanie się z obowiązków służbowych, nie da się pogodzić z dobrem wymiaru sprawiedliwości, zgodnie z wyrokiem Trybunału Konstytucyjnego z dnia 18 lutego 2004 r. (Dz. U. Nr 34, poz. 304). Zgodnie z tym wyrokiem przepis ten, w wymienionym wyżej zakresie, traci moc z dniem 31 sierpnia 2004 r.

§ 2. Odwołanie prezesa albo wiceprezesa sądu następuje po zasięgnięciu opinii Krajowej Rady Sądownictwa. Zamiar odwołania, wraz z pisemnym uzasadnieniem, Minister Sprawiedliwości przedstawia Krajowej Radzie Sądownictwa w celu uzyskania opinii. W przypadku, o którym mowa w § 1 pkt 2, negatywna opinia Krajowej Rady Sądownictwa jest dla Ministra Sprawiedliwości wiążąca.

§ 3. Jeżeli Krajowa Rada Sądownictwa, w terminie miesiąca od przedstawienia zamiaru odwołania prezesa albo wiceprezesa, opinii nie wyda, uważa się, że opinia jest pozytywna.

§ 4. W razie złożenia przez prezesa albo wiceprezesa sądu, w trakcie kadencji, rezygnacji z pełnionej funkcji, Minister Sprawiedliwości odwołuje go bez zasięgnięcia opinii, o której mowa w § 2.

Por.:

wyrok TK z dnia 18 lutego 2004 r., K 12/03, OTK–A 2004/2/8.

Art. 28. § 1. Kolegium sądu apelacyjnego składa się z trzech do pięciu członków, wybieranych przez zgromadzenie ogólne sędziów sądu apelacyjnego spośród sędziów tego sądu, a także z prezesa sądu apelacyjnego. Liczbę członków kolegium pochodzących z wyboru ustala zgromadzenie ogólne sędziów sądu apelacyjnego.

§ 2. Przewodniczącym kolegium sądu apelacyjnego jest prezes sądu apelacyjnego, a w razie jego nieobecności — najstarszy służbą członek kolegium.

§ 3. Kadencja kolegium sądu apelacyjnego trwa dwa lata.

§ 4. Do podjęcia uchwał jest wymagana obecność co najmniej dwóch trzecich składu kolegium sądu apelacyjnego. Uchwały zapadają większością głosów, a w razie równej liczby głosów przesądza głos przewodniczącego.

§ 5. Kolegium sądu apelacyjnego zbiera się w zależności od potrzeb, co najmniej jednak raz na kwartał. Posiedzenia kolegium zwołuje prezes sądu apelacyjnego z własnej inicjatywy lub na wniosek jednej trzeciej liczby członków kolegium.

§ 6. W posiedzeniach kolegium uczestniczy z głosem doradczym dyrektor sądu apelacyjnego w przypadku, o którym mowa w art. 29 § 1 pkt 9.

Art. 29. § 1. Kolegium sądu apelacyjnego realizuje zadania określone w ustawie, a w szczególności:

- 1) na wniosek prezesa sądu apelacyjnego wyraża opinię o projekcie podziału czynności w sądzie apelacyjnym, zasad zastępstw sędziów, a także zasad przydziału spraw poszczególnym sędziom,
- 2) przedstawia zgromadzeniu ogólnemu sędziów sądu apelacyjnego opinię o kandydatach na stanowiska sędziów,
- 3) wyraża opinię o kandydacie na wiceprezesa sądu apelacyjnego,
- 4) wyraża opinię o kandydatach do pełnienia w sądzie apelacyjnym funkcji przewodniczących wydziałów, zastępców przewodniczących wydziałów, wizytatorów, kierownika szkolenia oraz funkcji albo stanowiska rzecznika prasowego,
- 5) rozpatruje wnioski wynikające z wizytacji i lustracji sądów,

- 6) rozpatruje odwołania od rozstrzygnięcia prezesa sądu apelacyjnego, odmawiającego zgody na podjęcie dodatkowego zatrudnienia przez sędziego,
 - 7) wybiera zastępcę rzecznika dyscyplinarnego,
 - 8) wyraża opinię w innych sprawach osobowych dotyczących sędziów,
 - 9) wyraża opinię o projekcie planu finansowego, o którym mowa w art. 178 § 1,
 - 10) wyraża opinię w innych sprawach przedstawionych przez prezesa sądu apelacyjnego, Krajową Radę Sądownictwa oraz Ministra Sprawiedliwości,
 - 11) wyraża zgodę na delegowanie sędziego sądu okręgowego przez prezesa sądu apelacyjnego,
 - 12) wypowiada się w przypadkach zachowań sędziów naruszających zasady etyki.
- § 2. (uchylony)**

Por.:

wyrok SN z dnia 22 sierpnia 2007 r., III KK 197/07, niepubl.

Art. 30. § 1. Kolegium sądu okręgowego składa się z czterech do ośmiu członków, wybieranych przez zgromadzenie ogólne sędziów okręgu, spośród jego członków, będących sędziami sądu okręgowego oraz z prezesa sądu okręgowego. Liczbę członków kolegium pochodzących z wyboru ustala zgromadzenie ogólne sędziów okręgu.

§ 2. Do kolegium sądu okręgowego stosuje się odpowiednio przepisy art. 28 § 2–6.

Art. 31. § 1. Kolegium sądu okręgowego realizuje zadania określone w ustawie, a w szczególności:

- 1) na wniosek prezesa sądu okręgowego wyraża opinię o projekcie podziału czynności w sądzie okręgowym i sądach rejonowych, działających w okręgu sądowym, zasad zastępstw sędziów i referendarzy sądowych, a także zasad przydziału spraw poszczególnym sędziom oraz referendarzom sądowym,
- 2) przedstawia zgromadzeniu ogólnemu sędziów okręgu opinię o kandydatach na stanowiska sędziów sądów rejonowych i okręgowych,
- 3) wyraża opinię o kandydatach na wiceprezesa sądu okręgowego oraz prezesów i wiceprezesów sądów rejonowych,
- 4) wyraża opinię o kandydatach do pełnienia w sądzie okręgowym funkcji przewodniczących wydziałów, zastępców przewodniczących wydziałów, wizytatorów, kierownika szkolenia oraz funkcji albo stanowiska rzecznika prasowego, a także funkcji przewodniczących wydziałów i zastępców przewodniczących wydziałów w sądach rejonowych oraz wyraża opinię w sprawie zwolnienia z pełnienia tych funkcji,
- 5) rozpatruje wnioski wynikające z wizytacji i lustracji sądów,
- 6) rozpatruje odwołania od rozstrzygnięcia prezesa sądu okręgowego, odmawiającego zgody na podjęcie dodatkowego zatrudnienia przez sędziego,
- 7) wybiera zastępcę rzecznika dyscyplinarnego,
- 8) wyraża opinię o projektach planów finansowych, o których mowa w art. 178 § 1,

- 9) wyraża opinię w sprawach przedstawionych przez prezesa sądu okręgowego, prezesa sądu apelacyjnego, Krajową Radę Sądownictwa oraz Ministra Sprawiedliwości,
 - 10) (*uchylony*),
 - 11) wyraża zgodę na delegowanie sędziego sądu rejonowego albo sędziego sądu okręgowego przez prezesa sądu okręgowego,
 - 12) wypowiada się w przypadkach zachowań sędziów naruszających zasady etyki.
- § 2. W sprawach istotnych dla danego sądu rejonowego kolegium sądu okręgowego może zasięgnąć opinii sędziów tego sądu, wyrażonej na zebraniu sędziów.
- § 3. (*uchylony*)

Por.:

wyrok SN z dnia 22 sierpnia 2007 r., III KK 197/07, niepubl.

Art. 32. § 1. Dyrektora sądu apelacyjnego, dyrektora sądu okręgowego oraz kierownika finansowego sądu rejonowego, powołuje i odwołuje odpowiednio — na wniosek prezesa danego sądu apelacyjnego, okręgowego albo rejonowego, Minister Sprawiedliwości.

§ 2. We wniosku, o którym mowa w § 1, prezes danego sądu przedstawia Ministrowi Sprawiedliwości kandydata do objęcia stanowiska, który został wyłoniony w drodze konkursu na pierwszym miejscu według kolejności.

§ 3. Przed powołaniem na stanowisko dyrektora sądu apelacyjnego, dyrektora sądu okręgowego oraz kierownika finansowego sądu rejonowego Minister Sprawiedliwości zasięga z Krajowego Rejestru Karnego informacji o kandydacie do objęcia danego stanowiska.

§ 4–6. (*uchylone*)

§ 7. W przypadku odmowy powołania dyrektora sądu albo kierownika finansowego sądu, o których mowa w § 1, właściwy prezes sądu może złożyć wniosek o powołanie na dane stanowisko następnego z kandydatów wyłonionych w drodze konkursu albo ponownie zarządza konkurs.

§ 8. Minister Sprawiedliwości może odwołać dyrektora lub kierownika finansowego, o których mowa w § 1, także z własnej inicjatywy, po zasięgnięciu opinii prezesa danego sądu.

§ 9. Minister Sprawiedliwości, jeżeli przemawiają za tym szczególne względy, takie jak wielkość sądu i rozmiary jego zadań, może powołać zastępcę dyrektora sądu apelacyjnego, zastępcę dyrektora sądu okręgowego lub zastępcę kierownika finansowego sądu rejonowego. Przepisy § 1–8 stosuje się odpowiednio.

§ 10. W sądzie, w którym nie powołano zastępcy, o którym mowa w § 9, prezes danego sądu, na wniosek dyrektora lub kierownika finansowego, po uzyskaniu zgody Ministra Sprawiedliwości, wyznacza osobę upoważnioną do wykonywania obowiązków tego organu w określonym czasie lub w określonym zakresie.

§ 11. W sądzie rejonowym, w którym nie powołano kierownika finansowego, Minister Sprawiedliwości, jeżeli przemawiają za tym szczególne względy, takie jak wielkość sądu rejonowego i rozmiary jego zadań, może powierzyć dyrektorowi sądu okrę-

gowego, na obszarze którego działa dany sąd rejonowy, wykonywanie zadań w zakresie planowania i wykonywania budżetu oraz dysponowania środkami budżetu tego sądu rejonowego.

Por.:

rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 15 kwietnia 2008 r., w sprawie uzyskiwania i sporządzania informacji o kandydacie do objęcia stanowiska dyrektora sądu apelacyjnego, dyrektora sądu okręgowego oraz kierownika finansowego sądu rejonowego, Dz. U. Nr 78, poz. 471.

Art. 32a. § 1. Dyrektorów i kierownika finansowego, o których mowa w art. 32 § 1, oraz ich zastępców, powołuje się spośród kandydatów, którzy:

- 1) posiadają wykształcenie wyższe magisterskie,
- 2) posiadają co najmniej 5-letni staż pracy, w tym co najmniej 2 lata na stanowisku kierowniczym,
- 3) posiadają obywatelstwo polskie, mają pełną zdolność do czynności prawnych i korzystają z pełni praw publicznych,
- 4) nie byli karani za przestępstwo lub przestępstwo skarbowe,
- 5) nie są pozbawieni władzy rodzicielskiej z powodu jej nadużywania lub rażącego zaniedbywania swoich obowiązków względem dziecka,
- 6) nie byli karani zakazem pełnienia funkcji związanych z dysponowaniem środkami publicznymi, o którym mowa w art. 31 ust. 1 pkt 4 ustawy z dnia 17 grudnia 2004 r. o odpowiedzialności za naruszenie dyscypliny finansów publicznych (Dz. U. z 2005 r. Nr 14, poz. 114 i Nr 249, poz. 2104 oraz z 2006 r. Nr 79, poz. 551),
- 7) posiadają nieposzlakowaną opinię,
- 8) wyróżniają się wiedzą teoretyczną i doświadczeniem w dziedzinie finansów publicznych, prowadzenia inwestycji i gospodarowania mieniem Skarbu Państwa oraz
- 9) przeciwko którym nie jest prowadzone postępowanie o przestępstwo ścigane z oskarżenia publicznego lub przestępstwo skarbowe.

§ 2. W celu wyłonienia kandydatów na stanowiska, o których mowa w art. 32 § 1 i 9, konkurs zarządza i przeprowadza prezes danego sądu apelacyjnego, okręgowego albo rejonowego.

§ 3. Prezes danego sądu publikuje ogłoszenie o konkursie na wolne stanowisko dyrektora albo kierownika finansowego tego sądu w dzienniku o zasięgu ogólnopolskim. Ogłoszenie powinno zawierać oznaczenie stanowiska, wymagane kwalifikacje, wykaz niezbędnych dokumentów, miejsce i termin składania wniosków, zakres konkursu i kryteria ocen.

§ 4. Informacje o kandydatach, którzy zgłosili się do konkursu, stanowią informację publiczną, w zakresie objętym wymaganiami określonymi w ogłoszeniu o konkursie.

§ 5. Po upływie terminu do składania dokumentów, określonego w ogłoszeniu o konkursie, prezes danego sądu niezwłocznie publikuje na stronie internetowej danego sądu oraz na tablicy ogłoszeń w siedzibie danego sądu listę kandydatów, któ-

rzy spełniają wymagania formalne określone w tym ogłoszeniu. Lista ta zawiera imię i nazwisko kandydata oraz jego miejsce zamieszkania w rozumieniu przepisów Kodeksu cywilnego.

§ 6. Konkurs przeprowadza komisja konkursowa powołana przez prezesa danego sądu. Członkiem komisji konkursowej może być wyłącznie osoba dająca rękojmię bezstronnego pełnienia tej funkcji w interesie sądu. Komisji przewodniczy prezes danego sądu.

§ 7. Do komisji konkursowej nie może być powołana osoba kandydująca na stanowisko dyrektora albo kierownika finansowego, osoba będąca małżonkiem, krewnym lub powinowatym osoby kandydującej na to stanowisko albo pozostająca wobec niej w takim stosunku prawnym lub faktycznym, że może to budzić uzasadnione wątpliwości co do jej bezstronności.

§ 8. W toku konkursu sprawdzeniu podlegają kwalifikacje, wiedza, predyspozycje oraz umiejętności niezbędne do wykonywania zadań na stanowisku dyrektora albo kierownika finansowego sądu.

§ 9. Członkowie komisji konkursowej mają obowiązek zachowania w tajemnicy informacji dotyczących osób kandydujących na stanowisko dyrektora albo kierownika finansowego sądu, uzyskanych w czasie konkursu.

§ 10. Po przeprowadzeniu konkursu komisja konkursowa:

- 1) ustala wynik konkursu, wskazując kolejność kandydatów na stanowisko dyrektora albo kierownika finansowego sądu lub podając przyczyny braku wyboru kandydata,
- 2) zawiadamia pisemnie osoby, które kandydowały na stanowisko dyrektora albo kierownika finansowego sądu, o wynikach konkursu oraz przekazuje dokumentację z przebiegu konkursu prezesowi danego sądu.

§ 11. Po zakończeniu konkursu prezes danego sądu udostępnia osobie, która kandydowała na stanowisko dyrektora albo kierownika finansowego sądu, na jej wniosek, informacje o jej indywidualnych wynikach.

§ 12. W przypadku braku wyboru kandydata prezes danego sądu ponownie zarządza konkurs.

§ 13. Minister Sprawiedliwości określi, w drodze rozporządzenia:

- 1) organizację, sposób i tryb przeprowadzania konkursu,
- 2) skład komisji konkursowej,
- 3) kryteria oceny kwalifikacji, wiedzy, predyspozycji oraz umiejętności osoby kandydującej na stanowisko dyrektora albo kierownika finansowego sądu,
- 4) zakres informacji udostępnianych osobie kandydującej i sposób ich udostępniania

— uwzględniając potrzebę zapewnienia obiektywności wyboru, sprawnego przeprowadzenia konkursu, wszechstronnej oceny kwalifikacji kandydatów, powszechnego dostępu do konkursu oraz jawności prac komisji konkursowej.

Por.:

rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 stycznia 2008 r., w sprawie konkursu na stanowiska dyrektora albo kierownika finansowego sądu, Dz. U. Nr 20, poz. 121.

Rozdział 4

Samorząd sędziowski

Art. 33. § 1. Zgromadzenie ogólne sędziów sądu apelacyjnego składa się z sędziów tego sądu.

§ 2. Przewodniczącym zgromadzenia ogólnego sędziów sądu apelacyjnego jest prezes sądu apelacyjnego. W razie nieobecności prezesa sądu, obowiązki przewodniczącego pełni najstarszy służbą wiceprezes tego sądu.

§ 3. Członkowie zgromadzenia ogólnego sędziów sądu apelacyjnego są obowiązani brać udział w posiedzeniach zgromadzenia. Delegowanie do pełnienia czynności na podstawie art. 77 nie zwalnia członka zgromadzenia od tego obowiązku.

§ 4. Sędziowie niebędący członkami zgromadzenia ogólnego sędziów sądu apelacyjnego mogą brać udział w posiedzeniu tego zgromadzenia, bez prawa głosu i wyboru.

§ 5. Do podjęcia uchwał zgromadzenia ogólnego sędziów sądu apelacyjnego jest wymagana obecność przynajmniej dwóch trzecich liczby jego członków. Uchwały zapadają bezwzględną większością głosów. Głosowanie jest tajne w sprawach, o których mowa w art. 34 pkt 1–5, a ponadto jeżeli żądanie takie zgłosi chociażby jeden z obecnych członków zgromadzenia.

§ 6. Zgromadzenie ogólne sędziów sądu apelacyjnego zbiera się co najmniej raz w roku; posiedzenia zgromadzenia zwołuje prezes sądu apelacyjnego z własnej inicjatywy lub na wniosek Ministra Sprawiedliwości, kolegium sądu apelacyjnego albo jednej piątej liczby członków zgromadzenia.

Art. 34. Zgromadzenie ogólne sędziów sądu apelacyjnego realizuje zadania określone w ustawach, a w szczególności:

- 1) przedstawia Krajowej Radzie Sądownictwa kandydatów na stanowiska sędziów sądu apelacyjnego spośród osób zaopiniowanych przez kolegium właściwego sądu,
- 2) wybiera przedstawicieli na zebranie przedstawicieli zgromadzeń ogólnych sędziów sądów apelacyjnych,
- 3) wyraża opinię o kandydatach na prezesa sądu apelacyjnego,
- 4) wybiera członków kolegium sądu apelacyjnego,
- 5) wybiera kandydata na rzecznika dyscyplinarnego,
- 6) wysłuchuje informacji prezesa sądu apelacyjnego o działalności sądów oraz wyraża opinię w tym zakresie,
- 7) rozpatruje sprawozdania z działalności kolegium sądu apelacyjnego oraz omawia kierunki jego pracy.

Art. 35. § 1. Zgromadzenie ogólne sędziów okręgu składa się z sędziów sądu okręgowego, oraz delegatów sądów rejonowych działających na obszarze właściwości sądu okręgowego, w liczbie odpowiadającej połowie liczby sędziów sądu okręgowego. Delegatów wybiera zebranie sędziów danego sądu rejonowego, na okres dwóch lat. Zebraniu sędziów przewodniczy prezes sądu. Liczbę delegatów sędziów dla każ-

dego sądu rejonowego ustala kolegium sądu okręgowego, w miarę możliwości, proporcjonalnie do liczby sędziów w danym sądzie.

§ 2. Jeżeli zgromadzenie ogólne sędziów okręgu utworzone na podstawie § 1 miałoby liczyć więcej niż stu pięćdziesięciu członków, jego funkcje wykonuje zgromadzenie przedstawicieli.

§ 3. W przypadku, o którym mowa w § 2, w sądach rejonowych okręgu i w sądzie okręgowym dokonuje się wyboru przedstawicieli. Liczba przedstawicieli wszystkich sądów rejonowych okręgu odpowiada połowie liczby przedstawicieli sądu okręgowego. Przedstawicieli wybiera zebranie sędziów danego sądu, na okres dwóch lat. Zebraniu sędziów przewodniczy prezes sądu. Liczbę przedstawicieli sędziów dla każdego sądu ustala kolegium sądu okręgowego, w miarę możliwości, proporcjonalnie do liczby sędziów w danym sądzie.

§ 4. Przewodniczącym zgromadzenia ogólnego sędziów okręgu jest prezes sądu okręgowego. W razie nieobecności prezesa sądu obowiązki przewodniczącego pełni najstarszy służbą wiceprezes tego sądu.

§ 5. Członkowie zgromadzenia ogólnego sędziów okręgu są obowiązani brać udział w posiedzeniach zgromadzenia. Delegowanie do pełnienia czynności na podstawie art. 77 nie zwalnia członka zgromadzenia od tego obowiązku.

§ 6. Sędziowie niebędący członkami zgromadzenia ogólnego sędziów okręgu mogą brać udział w posiedzeniu tego zgromadzenia, bez prawa głosu i wyboru.

§ 7. Do podjęcia uchwał zgromadzenia ogólnego sędziów okręgu jest wymagana obecność przynajmniej dwóch trzecich liczby jego członków. Uchwały zapadają bezwzględną większością głosów. Głosowanie jest tajne w sprawach, o których mowa w art. 36 pkt 1–4, a ponadto jeżeli żądanie takie zgłosi chociażby jeden z obecnych członków zgromadzenia.

§ 8. Zgromadzenie ogólne sędziów okręgu zbiera się co najmniej raz w roku; posiedzenia zgromadzenia zwołuje prezes sądu okręgowego z własnej inicjatywy lub na wniosek Ministra Sprawiedliwości, kolegium sądu okręgowego, jednej piątej liczby członków zgromadzenia albo jednej piątej liczby sędziów danego obszaru sądu okręgowego.

§ 9. Przepisy § 4–7 oraz art. 36 stosuje się odpowiednio do zgromadzeń przedstawicieli.

Art. 36. Zgromadzenie ogólne sędziów okręgu realizuje zadania określone w ustawach, a w szczególności:

- 1) przedstawia Krajowej Radzie Sądownictwa, po uzyskaniu opinii kolegium sądu, kandydatów na stanowiska sędziów,
- 2) wybiera przedstawicieli na zebranie przedstawicieli zgromadzeń ogólnych sędziów,
- 3) wyraża opinię o kandydatach na prezesa sądu okręgowego,
- 4) ustala liczbę i wybiera członków kolegium sądu okręgowego,
- 5) wysłuchuje informacji prezesa sądu okręgowego o działalności sądów oraz wyraża opinię w tym zakresie,
- 6) rozpatruje sprawozdania z działalności kolegium sądu okręgowego oraz omawia kierunki jego pracy.

Rozdział 5

Nadzór nad działalnością administracyjną sądów

Art. 37. § 1. Osoby powołane do kierowania sądami i nadzoru nad działalnością administracyjną sądów mają prawo wglądu w czynności sądów, mogą żądać wyjaśnień oraz usunięcia uchybień. Zadania z zakresu nadzoru nad działalnością administracyjną sądów prezesi sądów wykonują osobiście oraz przez wyznaczone do tego osoby.

§ 2. Minister Sprawiedliwości oraz prezesi sądów uchylają zarządzenia administracyjne niezgodne z prawem.

§ 3. Osoby, o których mowa w § 2, mogą uchylać zarządzenia administracyjne naruszające sprawność postępowania sądowego lub z innych powodów niecelowe.

§ 4. W razie stwierdzenia uchybienia w zakresie sprawności postępowania sądowego, Minister Sprawiedliwości oraz prezesi sądów mogą zwrócić na nie, na piśmie, uwagę i żądać usunięcia skutków tego uchybienia. Sędzia, którego dotyczy zwrócona uwaga, może w terminie siedmiu dni złożyć pisemne zastrzeżenie do organu, który zwrócił uwagę, co nie zwalnia go od obowiązku usunięcia skutków uchybienia. Przepis art. 108 § 1 stosuje się odpowiednio.

§ 4a. W razie złożenia zastrzeżenia, organ, o którym mowa w § 4, uchyla uwagę albo przekazuje sprawę do rozpoznania sądowi dyscyplinarnemu.

§ 4b. Odpis pisma zawierającego stwierdzenie uchybienia i zwrócenie uwagi dołącza się do akt osobowych sędziego.

§ 4c. Po upływie pięciu lat od zwrócenia uwagi, na wniosek sędziego, Minister Sprawiedliwości lub prezes właściwego sądu zarządza usunięcie z akt osobowych sędziego odpisu pisma, o którym mowa w § 4b, jeżeli w tym okresie nie stwierdzono kolejnego uchybienia w zakresie sprawności postępowania sądowego, skutkującego zwróceniem uwagi lub nie wyknięto uchybienia w trybie art. 40 § 1. W takim przypadku dopuszczalne jest tylko jednoczesne usunięcie z akt osobowych sędziego odpisów wszystkich pism i postanowień, o których mowa w § 4b i art. 40 § 3.

§ 5. Minister Sprawiedliwości może zwrócić prezesowi lub wiceprezesowi sądu uwagę na piśmie, jeżeli stwierdzi uchybienia w zakresie kierowania sądem albo sprawowania przez prezesa przysługującego mu nadzoru nad działalnością administracyjną sądów.

§ 5a. Uprawnienia, o których mowa w § 5, przysługują także prezesowi sądu apelacyjnego wobec prezesów lub wiceprezesów sądów okręgowych i rejonowych, działających w obszarze apelacji, a prezesowi sądu okręgowego wobec prezesów lub wiceprezesów sądów rejonowych, działających w okręgu sądowym. O zwróceniu uwagi prezesi właściwych sądów zawiadamiają Ministra Sprawiedliwości.

§ 6. Prezes sądu przełożonego niezwłocznie zawiadamia prezesa właściwego sądu o stwierdzonych uchybieniach w działaniu tego sądu. W razie stwierdzenia istotnych uchybień w działaniu sądu, prezes tego sądu niezwłocznie zawiadamia o stwierdzonych uchybieniach prezesa sądu przełożonego, a prezes sądu apelacyjnego — Mi-

nistra Sprawiedliwości; właściwy prezes informuje równocześnie o działaniach podjętych w celu usunięcia tych uchybień.

§ 7. Osoby, o których mowa w § 1, mogą być obecne na rozprawie toczącej się z wyłączeniem jawności.

Por.:

wyrok SN z dnia 4 kwietnia 2005 r., I PK 195/04, OSNP 2006/1–2/2.

Art. 38. § 1. Czynnościami z zakresu nadzoru nad działalnością administracyjną sądów są w szczególności:

- 1) wizytacja sądu albo jego niektórych jednostek organizacyjnych,
- 2) lustracja w sądzie,
- 3) badanie toku i sprawności postępowania w poszczególnych sprawach,
- 4) kontrola działalności sekretariatu w sądzie.

§ 2. Wizytacja obejmuje pełną działalność sądu albo jego jednostki organizacyjnej.

§ 3. Lustracja obejmuje wybrane zagadnienia z działalności sądu.

§ 4. Czynności, o których mowa w § 1 pkt 1–3, mogą być wykonywane wyłącznie przez sędziów.

§ 5. Minister Sprawiedliwości, po zasięgnięciu opinii Krajowej Rady Sądownictwa, określi, w drodze rozporządzenia, szczegółowy tryb sprawowania nadzoru nad działalnością administracyjną sądów przez organy i osoby do tego wyznaczone oraz podział zadań tego nadzoru pomiędzy prezesami sądów.

Por.:

rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 25 października 2002 r., w sprawie trybu sprawowania nadzoru nad działalnością administracyjną sądów, Dz. U. Nr 187, poz. 1564.

Art. 39. Czynności z zakresu nadzoru nad działalnością administracyjną sądów nie mogą wkraczać w dziedzinę, w której sędziowie są niezawisli.

Art. 40. § 1.³ Sąd apelacyjny lub sąd okręgowy jako sąd odwoławczy, w razie stwierdzenia przy rozpoznawaniu sprawy oczywistej obrazy przepisów, niezależnie od innych uprawnień, wytyka uchybienie właściwemu sądowi. Sąd apelacyjny lub sąd okręgowy przed wytknięciem uchybienia może żądać wyjaśnień od sędziego przewodniczącego składowi sądu orzekającego w pierwszej instancji. Stwierdzenie i wytknięcie uchybienia nie wpływa na rozstrzygnięcie sprawy.

§ 2. O wytknięciu uchybienia sąd apelacyjny lub sąd okręgowy, o którym mowa w § 1, zawiadamia prezesa właściwego sądu, a w przypadkach poważniejszych uchybień — także Ministra Sprawiedliwości.

³ Z dniem 22 stycznia 2009 r. art. 40 § 1 w zakresie, w jakim nie zapewnia członkowi składu orzekającego prawa złożenia wyjaśnień do wytknięcia sądowi uchybienia, został uznany za niezgodny z art. 2 Konstytucji RP, zgodnie z pkt 5 wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 15 stycznia 2009 r. (Dz. U. Nr 9, poz. 57).

§ 3. Odpis postanowienia sądu apelacyjnego lub sądu okręgowego jako sądu odwoławczego, zawierającego wytknięcie uchybień, dołącza się do akt osobowych sędziego.

§ 4. Po upływie pięciu lat od wytknięcia uchybienia w trybie określonym w § 1, na wniosek sędziego, prezes właściwego sądu zarządza usunięcie z akt osobowych sędziego odpisu postanowienia, o którym mowa w § 3, jeżeli w tym okresie nie stwierdzono kolejnej oczywistej obrazy przepisów przy rozpoznawaniu sprawy przez sąd odwoławczy, skutkującej wytknięciem uchybienia lub nie zwrócono uwagi w trybie art. 37 § 4. W takim przypadku dopuszczalne jest tylko jednoczesne usunięcie z akt osobowych sędziego odpisów wszystkich pism i postanowień, o których mowa w § 3 i art. 37 § 4b.

Art. 41. § 1. Minister Sprawiedliwości, po zasięgnięciu opinii Krajowej Rady Sądownictwa, wydaje, w drodze rozporządzenia, regulamin wewnętrznego urzędowania sądów powszechnych określający wewnętrzną organizację i porządek funkcjonowania sądów, porządek czynności w sądach, porządek urzędowania organów sądów i wykonywania zadań sędziów pełniących funkcje kierownicze, tok czynności administracyjnych w sprawach należących do właściwości sądów, dopuszczalne systemy i rozkład czasu urzędowania oraz szczegółowe warunki udostępniania pomieszczeń dla uczestników postępowania, świadków i innych osób przebywających w sądach. Wydając rozporządzenie, należy brać pod uwagę zasady sprawności, racjonalności, ekonomicznego i szybkiego działania, uwzględniając potrzeby zapewnienia rzetelnego wykonywania zadań powierzonych sądom.

§ 2. Minister Sprawiedliwości określi, w drodze rozporządzenia, szczegółowe czynności sądów w sprawach z zakresu międzynarodowego postępowania cywilnego oraz karnego w stosunkach międzynarodowych, w tym: uwierzytelnianie dokumentów przeznaczonych do użytku za granicą, sposób wykonywania czynności dotyczących osób korzystających z immunitetów i przywilejów dyplomatycznych i konsularnych oraz czynności z udziałem tych osób, czynności związane ze stawiennictwem przed sądami, tryb ustalania obywatelstwa, szczegółowy tryb występowania o pomoc prawną i udzielania takiej pomocy sądom i innym organom państw obcych oraz szczegółowy tryb występowania o wydanie osób ściganych lub skazanych oraz inne formy współpracy w sprawach karnych.

Por.:

rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 23 lutego 2007 r. Regulamin urzędowania sądów powszechnych, Dz. U. Nr 38, poz. 249;

rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 stycznia 2002 r. w sprawie szczegółowych czynności sądów w sprawach z zakresu międzynarodowego postępowania cywilnego oraz karnego w stosunkach międzynarodowych, Dz. U. Nr 17, poz. 164 z późn. zm.

Rozdział 6

Ogólne przepisy o czynnościach sądów

Art. 42. § 1. Sądy wydają wyroki w imieniu Rzeczypospolitej Polskiej.

§ 2. Sądy rozpoznają i rozstrzygają sprawy w postępowaniu jawnym.

§ 3. Rozpoznanie sprawy w postępowaniu niejawnym lub wyłączenie jawności postępowania jest dopuszczalne jedynie na podstawie przepisów ustaw.

Art. 43. § 1. Sąd może pełnić czynności poza swoją siedzibą, a w razie konieczności także poza obszarem swojej właściwości, jeżeli wymaga tego dobro wymiaru sprawiedliwości lub jeżeli przez to nastąpi znaczne zmniejszenie kosztów.

§ 2. Minister Sprawiedliwości może zarządzić odbywanie stałych posiedzeń sądów poza siedzibą sądu.

Por.:

zarządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 20 maja 2004 r. w sprawie zaprzestania przez niektóre sądy rejonowe odbywania stałych posiedzeń poza siedzibami sądu, Dz. Urz. MS Nr 5, poz. 12.

Art. 44. § 1. W przypadkach przewidzianych w ustawach sądy są obowiązane wykonywać poszczególne czynności sądowe na żądanie innych sądów oraz innych organów.

§ 2. Sądy są obowiązane udzielać pomocy sądowej również na żądanie sądów zagranicznych, jeżeli wzajemność jest zapewniona; żądanie pomocy sądowej, skierowane przez Ministra Sprawiedliwości, jest wiążące dla sądu wezwanego.

§ 3. Sądy są obowiązane wykonywać czynności dowodowe, w zakresie przewidzianym w przepisach o postępowaniu cywilnym, na wniosek organów orzekających w przypadkach innych niż wymienione w § 1 i 2, jeżeli wniosek został skierowany przez Ministra Sprawiedliwości.

§ 4. O wykonanie czynności wymienionych w § 3 należy zwrócić się do sądu rejonowego, w którego obszarze właściwości czynność ma być wykonana.

Art. 45. § 1. Sędzię w jego czynnościach może zastąpić sędzia tego samego sądu, a także delegowany sędzia sądu równorzędnego lub bezpośrednio wyższego albo bezpośrednio niższego.

§ 2. Zastąpienie, o którym mowa w § 1, może nastąpić na podstawie zarządzenia przewodniczącego wydziału lub prezesa sądu, wydanego na wniosek sędziego albo z urzędu, w celu zapewnienia sprawności postępowania.

Por.:

post. SN z dnia 11 października 2007 r., V KK 208/07, Biul. PK 2007/16/21;

post. SN z dnia 28 października 1929 r., II 3 K 140/29, OSP 1930/2/95.

Art. 46. § 1. W składzie sądu może brać udział tylko jeden sędzia innego sądu. Sędzia sądu niższego nie może być przewodniczącym składu sądu. Minister Sprawiedliwości może jednak przyznać sędziemu sądu rejonowego, delegowanemu do sądu

okręgowego, prawo przewodniczenia w sprawach rozpoznawanych przez ten sąd w pierwszej instancji, w składzie jednego sędziego i dwóch ławników albo w składzie jednego sędziego.

§ 2. W tym samym składzie sądu nie mogą brać udziału osoby, o których mowa w art. 6.

Por.:

wyrok SN z dnia 27 października 2006 r., IV KK 240/06, OSNwSK 2006/1/2061;
wyrok SN z dnia 18 sierpnia 2006 r., WK 11/06, OSNwSK 2006/1/1580;
wyrok NSA z dnia 2 sierpnia 2006 r., I OSK 33/06, niepubl.;
wyrok NSA z dnia 15 listopada 2005 r., FSK 2582/04, niepubl.;
wyrok NSA z dnia 6 lipca 2005 r., I FSK 3/05, niepubl.;
wyrok SN z dnia 30 marca 2005 r., WA 5/05, OSNwSK 2005/1/641;
wyrok SN z dnia 15 marca 2005 r., II KK 414/04;
wyrok NSA z dnia 17 lutego 2005 r., OSK 1464/04, niepubl.;
wyrok SN z dnia 3 lutego 2005 r., WA 31/04, OSNKW 2005/4/34;
wyrok NSA z dnia 4 sierpnia 2004 r., GSK 720/04, niepubl.;
wyrok SN z dnia 14 kwietnia 2004 r., III SK 26/04, OSNP 2005/5/72;
post. SA w Katowicach z dnia 7 kwietnia 2004 r., II Akzw 177/04, niepubl.;
wyrok SN z dnia 2 sierpnia 2002 r., IV KKN 546/97, niepubl.;
wyrok SN z dnia 3 lipca 2002 r., III KKN 489/99, niepubl.;
wyrok SN z dnia 22 listopada 2001 r., IV KKN 393/97, niepubl.;
uchw. SN z dnia 21 listopada 2001 r., I KZP 28/01, OSNKW 2002/1–2/3;
post. SN z dnia 14 lipca 2000 r., II UKN 366/00, OSNAPiUS 2002/3/81;
post. SN z dnia 3 października 1997 r., I CZ 127/97, niepubl.;
wyrok TK z dnia 6 listopada 1991 r., W 2/91, OTK 1991/1/20;
post. SN z dnia 13 lipca 1988 r., II CZ 72/88, niepubl.;
uchw. SN (7s) z dnia 10 lutego 1987 r., III PZP 84/86, OSNCP 1987/9/127;
uchw. SN z dnia 10 lipca 1985 r., III KZP 16/85, OSNKW 1985/11–12/90;
uchw. SN (7s) z dnia 10 lutego 1983 r., III PZP 73/82, OSNCP 1983/7/86 z głosq W. Siedleckiego, OSPiKA 1983/11/239;
post. SN z dnia 26 lutego 1980 r., IV CR 8/80, OSNCP 1980/10/194.

Art. 47. § 1. Prezes sądu może wyznaczyć sędziego dodatkowego do rozprawy, jeżeli istnieje prawdopodobieństwo, że będzie ona trwać czas dłuższy. W razie potrzeby można wyznaczyć dwóch sędziów dodatkowych; w takim razie należy wskazać kolejność, w której będą oni wstępować do udziału w naradzie i głosowaniu.

§ 2. Sędzia dodatkowy bierze udział w naradzie i głosowaniu, jeżeli jeden z sędziów nie może uczestniczyć w składzie sądu.

Por.:

uchw. SN z dnia 30 września 1998 r., I KZP 13/98, OSNKW 1998/9–10/45 z głosq R.A. Stefańskiego, WPP 1999/1–2/120;
uchw. SN z dnia 22 czerwca 1989 r., II KR 88/89, OSNKW 1990/1–3/9 z głosq T. Grzegorzcyka, PiP 1991/6/117.

Art. 48. § 1. Sędzia przewodniczący składowi sądu może upomnieć osobę, która narusza powagę, spokój lub porządek czynności sądowych, a po bezskutecznym upomnieniu może ją wydaląc z sali rozpraw.

§ 2. Sąd może wydaląc osobę biorącą udział w sprawie tylko wtedy, gdy mimo uprzedzenia o skutkach prawnych jej nieobecności przy czynnościach sądowych nadal zachowuje się w sposób określony w § 1.

§ 3. Sąd może wydaląc z sali rozpraw publiczność z powodu jej niewłaściwego zachowania.

Por.:

post. SN z dnia 23 lutego 1999 r., I CZ 202/98, OSNC 1999/7–8/145;

uchw. SN (7s) z dnia 10 lutego 1983 r., III PZP 73/82, OSPiKA 1983/11/239;

uchw. SN (7s) z dnia 10 kwietnia 1968 r., III CZP 13/68, OSNCP 1968/12/204.

Art. 49. § 1. W razie naruszenia powagi, spokoju lub porządku czynności sądowych albo ubliżenia sądowi, innemu organowi państwowemu lub osobom biorącym udział w sprawie, sąd może ukarać winnego karą porządkową grzywny w wysokości do 10 000 złotych lub karą pozbawienia wolności do czternastu dni; osobie pozbawionej wolności, w tym także tymczasowo aresztowanej, można wymierzyć karę przewidzianą w przepisach o wykonywaniu kary pozbawienia wolności albo w przepisach o wykonywaniu tymczasowego aresztowania.

§ 2. Jeżeli czynu określonego w § 1 dopuścił się żołnierz w czynnej służbie wojskowej, sąd — zamiast wymierzenia kary — zwraca się do właściwego dowódcy jednostki wojskowej, który stosuje środki przewidziane w przepisach dotyczących żołnierzy; przepis ten stosuje się odpowiednio do osoby odbywającej zasadniczą służbę w obronie cywilnej.

Por.:

post. SN z dnia 29 stycznia 2008 r., IV KO 118/07, Biul. PK 2008/2/38;

post. SA w Katowicach z dnia 12 września 2007 r., II AKo 156/07, Lex nr 370437;

post. SA w Katowicach z dnia 2 sierpnia 2006 r., II AKz 514/06, Lex nr 217001;

post. SA w Krakowie z dnia 14 marca 2005 r., II AKzw 119/05, KZS 2005/3/38;

post. SN z dnia 28 czerwca 2004 r., I PZ 115/03, OSNP 2005/2/23;

post. SA we Wrocławiu z dnia 2 kwietnia 2004 r., II AKzw 124/04, OSA 2004/10/76;

post. SA w Krakowie z dnia 22 stycznia 2004 r., II AKz 21/04, KZS 2004/1/41;

uchw. SN z dnia 25 marca 2003 r., I KZP 1/03, OSNKW 2003/3–4/26;

post. SA w Lublinie z dnia 20 listopada 2002 r., II AKz 447/02, OSA 2003/2/10;

pos. SA w Białymstoku z dnia 27 lutego 2002 r., I ACz 170/02, OSA 2002/10/53.

Art. 50. § 1. Postanowienie o ukaraniu karą porządkową jest natychmiast wykonalne. Od postanowienia przysługuje zażalenie do sądu bezpośrednio przełożonego, a gdy zostało wydane przez sąd apelacyjny — do Sądu Najwyższego. Ponadto do zażalenia stosuje się przepisy o postępowaniu właściwe w sprawie, w której zastosowano karę porządkową. W razie wniesienia zażalenia sąd, który wydał zaskarżone postanowienie, może wstrzymać wykonanie kary porządkowej.

§ 2. Ukaranie karą porządkową nie uchyła odpowiedzialności karnej i dyscyplinarnej za ten sam czyn.

§ 2a. Do wykonania kary porządkowej grzywny stosuje się odpowiednio art. 206 § 1 i 2 Kodeksu karnego wykonawczego.

§ 3. W razie nieuiszczenia kary porządkowej grzywny, zamienia się ją na karę pozbawienia wolności do siedmiu dni, biorąc pod uwagę rodzaj przewinienia, warunki osobiste ukaranego oraz stopień jego winy. Od postanowienia przysługuje zażalenie. Przepis § 1 stosuje się odpowiednio.

Por.:

post. SN z dnia 27 października 2005 r., I KZP 37/05, OSNKW 2005/11/109;

wyrok TK z dnia 5 lipca 2005 r., SK 26/04, OTK–A 2005/7/78;

uchw. SN z dnia 18 czerwca 2002 r., III PZP 10/02, OSNP 2002/21/514;

post. SN z dnia 23 lutego 1999 r., I CZ 202/98, OSNC 1999/7–8/145.

Art. 51. § 1. Zarządzenia porządkowe przewodniczącego oraz kary porządkowe wymierzone przez sąd nie mają zastosowania do sędziów i ławników należących do składu orzekającego oraz do prokuratora, radcy Prokuraturii Generalnej Skarbu Państwa biorących udział w sprawie, a także osób, do udziału których w sprawie stosuje się przepisy o prokuratorze.

§ 2. Do obrońcy i pełnomocnika, będącego adwokatem lub aplikantem adwokackim, uprawnionym do występowania przed sądem na podstawie przepisów ustawy z dnia 26 maja 1982 r. — Prawo o adwokaturze (Dz. U. z 2002 r. Nr 123, poz. 1058, z późn. zm.), albo radcą prawnym lub aplikantem radcowskim, uprawnionym do występowania przed sądem na podstawie przepisów ustawy z dnia 6 lipca 1982 r. o radcach prawnych (Dz. U. z 2002 r. Nr 123, poz. 1059, z późn. zm.), biorącego udział w sprawie nie stosuje się kary pozbawienia wolności, o której mowa w art. 49 § 1 i w art. 50 § 3.

Por.:

wyrok SN z dnia 2 października 1966 r., RAD 23/66, OSPiKA 1967/11/267 z glosą R. Łyczynska;

post. SN z dnia 16 grudnia 1954 r., II CZ 334/54, OSN 1956/3/63;

post. SN z dnia 11 września 1951 r., C 917/51, OSN 1953/2/36.

Art. 52. Sędziemu dokonującemu czynności sądowej jednoosobowo przysługują prawa przewodniczącego oraz prawa sądu przewidziane w art. 48–50.

Por.:

uchw. SN (7s) z dnia 10 lutego 1983 r., III PZP 73/82, OSPiKA 1983/11/239 z glosą W. Siedleckiego.

Art. 53. § 1. Dla każdej sprawy z zakresu, o którym mowa w art. 1 § 2 i 3, tworzy się akta. Akta mogą być tworzone i przetwarzane także z wykorzystaniem technik informatycznych.

§ 2. Akta sprawy przechowuje się w sądzie przez okres niezbędny ze względu na rodzaj i charakter sprawy, terminy przedawnienia, interesy osób biorących udział w postępowaniu oraz znaczenie materiałów zawartych w aktach jako źródła informacji.

§ 3. Po okresie przechowywania w sądzie akta sprawy podlegają przekazaniu do właściwych archiwów państwowych.

§ 4. Minister Sprawiedliwości określi, w drodze rozporządzenia, warunki i zakres przesłanek określonych w § 2 oraz warunki i tryb przechowywania i przekazywania akt, a także warunki i tryb niszczenia akt po upływie okresu ich przechowywania.

Por.:

rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 5 marca 2004 r. w sprawie archiwizowania akt spraw sądowych, Dz. U. Nr 46, poz. 443;

uchw. SN (7s) z dnia 6 października 2000 r., III CZP 31/00, OSNC 2001/2/22.

Art. 54. § 1. Do budynków sądowych nie wolno wnosić broni ani amunicji, a także materiałów wybuchowych i innych środków niebezpiecznych. Nie dotyczy to osób wykonujących w budynkach sądowych obowiązki służbowe wymagające posiadania broni.

§ 2. Prezes sądu może zarządzić stosowanie środków zapewniających bezpieczeństwo w budynkach sądowych oraz zapobiegających naruszaniu zakazu, o którym mowa w § 1. W takim przypadku do ochrony budynków sądowych oraz osób w nich przebywających stosuje się przepisy o ochronie osób i mienia.

Por.:

uchw. KRS z dnia 15 marca 2000 r., 36/2000.

Dział II Sędziowie

Rozdział 1 Status sędziego

Art. 55. § 1. Sędziów sądów powszechnych do pełnienia urzędu na stanowisku sędziowskim powołuje Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej, na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa, w terminie miesiąca od dnia przesłania tego wniosku.

§ 2. Sędziowie sądów powszechnych są powoływani na stanowiska:

- 1) sędziego sądu rejonowego,
- 2) sędziego sądu okręgowego,
- 3) sędziego sądu apelacyjnego.

§ 2a. (*uchylony*)

§ 3. Powołując do pełnienia urzędu na stanowisku sędziowskim, Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej wyznacza miejsce służbowe (siedzibę) sędziego. Zmiana miejsca służbowego sędziego może być dokonana bez zmiany stanowiska w przypadkach i w trybie określonych w art. 75.

Por.:

uchw. SN z dnia 15 września 2006 r., SNO 46/06 niepubl.;

wyrok SN z dnia 25 lutego 1998 r., III RN 117/98, OSNAPiUS 1998/24/701;

wyrok SN z dnia 19 września 1996 r., I PRN 101/95, OSNAPiUS 1997/7/112 z glosq Z. Hajna, OSP 1997/12/217.

Art. 56. § 1. Minister Sprawiedliwości, mając na względzie racjonalne wykorzystanie kadr sądownictwa powszechnego, potrzeby wynikające z obciążenia zadaniami poszczególnych sądów, przydziela nowe stanowiska sędziowskie poszczególnym sądom.

§ 2. W razie zwolnienia stanowiska sędziowskiego, prezes sądu, w którym stanowisko zostało zwolnione, zawiadamia o tym Ministra Sprawiedliwości, który, w oparciu o kryteria wymienione w § 1, przydziela stanowisko do danego albo innego sądu, względnie stanowisko znosi.

§ 3. O każdym wolnym stanowisku sędziowskim Minister Sprawiedliwości niezwłocznie obwieszcza w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej „Monitor Polski”.

§ 4. O wolnym stanowisku nie obwieszcza się, jeżeli jego obsadzenie następuje w drodze przeniesienia służbowego sędziego równorzędnego sądu.

Art. 57. § 1. Każdy, kto spełnia warunki do objęcia stanowiska sędziego sądu powszechnego, o którym mowa w art. 55 § 2, może zgłosić swoją kandydaturę na jedno wolne stanowisko sędziowskie, w ciągu miesiąca od obwieszczenia, o którym mowa w art. 56. Zgłaszający swoją kandydaturę wypełnia w dwóch egzemplarzach kartę zgłoszenia kandydata na wolne stanowisko sędziowskie oraz dołącza do niej informację z Krajowego Rejestru Karnego dotyczącą jego osoby i zaświadczenie stwierdzające, że jest zdolny, ze względu na stan zdrowia, do pełnienia obowiązków sędziego, z zastrzeżeniem art. 58 § 4a. Zgłaszający urodzony przed dniem 1 sierpnia 1972 r. dołącza również oświadczenie, o którym mowa w art. 7 ust. 1 ustawy z dnia 18 października 2006 r. o ujawnianiu informacji o dokumentach organów bezpieczeństwa państwa z lat 1944–1990 oraz treści tych dokumentów (Dz. U. z 2007 r. Nr 63, poz. 425, Nr 83, poz. 561, Nr 85, poz. 571 i Nr 115, poz. 789), albo informację, o której mowa w art. 7 ust. 3a tej ustawy.

§ 2. Kandydaturę zgłasza się prezesowi sądu okręgowego — gdy zgłoszenie dotyczy stanowiska sędziego sądu rejonowego albo sędziego sądu okręgowego, a prezesowi sądu apelacyjnego — gdy zgłoszenie dotyczy stanowiska sędziego sądu apelacyjnego.

§ 2a. Jeżeli swoją kandydaturę zgłosiła osoba, która nie spełnia warunków do objęcia stanowiska sędziego sądu powszechnego, o których mowa w art. 61 § 1 pkt 1, 3,

4 oraz 6 i 7, albo zgłoszenie nastąpiło po upływie terminu, o którym mowa w § 1, lub nie spełnia wymogów formalnych określonych w tym przepisie, prezes sądu zawiadamia zgłaszającego o pozostawieniu zgłoszenia bez rozpatrzenia, podając przyczynę. Osoba, której zgłoszenie pozostawiono bez rozpatrzenia, może, w terminie 7 dni złożyć pisemne zastrzeżenie. Jeżeli prezes sądu nie uwzględni zastrzeżenia, niezwłocznie przekazuje je wraz ze zgłoszeniem Krajowej Radzie Sądownictwa. W przedmiocie pozostawienia zgłoszenia bez rozpatrzenia rozstrzyga Krajowa Rada Sądownictwa.

§ 3. Prezes sądu, po stwierdzeniu spełniania warunków przez kandydata, przedstawia jego kandydaturę właściwemu kolegium sądu, wraz z oceną jego kwalifikacji, oraz określa termin zgromadzenia ogólnego sędziów, na którym będzie prezentowana kandydatura, wraz z opinią kolegium o kandydacie.

§ 4. O zgłoszeniu każdego kandydata na wolne stanowisko sędziowskie właściwy prezes sądu zawiadamia Ministra Sprawiedliwości, przekazując wypełnioną kartę zgłoszenia kandydata.

§ 5. Minister Sprawiedliwości, po zasięgnięciu opinii Krajowej Rady Sądownictwa, określi, w drodze rozporządzenia, wzór karty zgłoszenia na wolne stanowisko sędziowskie. Karta zgłoszenia powinna zawierać informacje dotyczące warunków wymaganych przez ustawę od kandydatów na stanowisko sędziowskie.

§ 6. Minister Sprawiedliwości, w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw zdrowia, po zasięgnięciu opinii Krajowej Rady Sądownictwa, określi, w drodze rozporządzenia, szczegółowy zakres i sposób przeprowadzania badań kandydatów do objęcia urzędu sędziego, w tym badań lekarskich i psychologicznych, oraz kwalifikacje wymagane od lekarzy i psychologów uprawnionych do przeprowadzania tych badań i wydawania zaświadczeń o zdolności do pełnienia obowiązków sędziego.

Por.:

rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 8 marca 2002 r., w sprawie badań lekarskich i psychologicznych kandydatów do objęcia urzędu sędziego, Dz. U. Nr 26, poz. 263;

rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 1 marca 2002 r., w sprawie określenia wzoru karty zgłoszenia na wolne stanowisko sędziowskie, Dz. U. Nr 26, poz. 261.

Art. 58. § 1. Jeżeli na wolne stanowisko sędziowskie zostanie zgłoszona więcej niż jedna kandydatura, rozpatrzenie wszystkich kandydatur odbywa się na tym samym posiedzeniu zgromadzenia.

§ 2. Zgromadzenie ogólne sędziów ocenia zgłoszonych kandydatów w drodze głosowania i przekazuje prezesowi właściwego sądu wszystkie zgłoszone kandydatury, ze wskazaniem liczby uzyskanych głosów.

§ 3. Kandydatury ocenione w sposób, o którym mowa w § 2, prezes właściwego sądu przekazuje Krajowej Radzie Sądownictwa, za pośrednictwem Ministra Sprawiedliwości.

§ 4. Minister Sprawiedliwości zasięga od właściwego komendanta wojewódzkiego (Stołecznego) Policji informacji o każdym z kandydatów do objęcia stanowiska sędziowskiego, z zastrzeżeniem § 4a, a następnie przedstawia kandydatury Krajowej Radzie Sądownictwa, wyrażając o każdym z kandydatów opinię wraz z uza-

sadnieniem oraz przekazując informację uzyskaną od komendanta wojewódzkiego (Stołecznego) Policji. Informacje o kandydacie do objęcia stanowiska sędziowskiego uzyskuje się i sporządza w oparciu o dane zawarte w policyjnych systemach informatycznych.

§ 4a. Dołączanie informacji i zaświadczenia, o których mowa w art. 57 § 1, oraz zasięganie informacji, o której mowa w § 4, nie dotyczy kandydatów zajmujących stanowisko sędziego sądu powszechnego, administracyjnego lub wojskowego oraz stanowisko prokuratora.

§ 5. Przedstawiając informację, o której mowa w § 4, komendant wojewódzki (Stołeczny) Policji przekazuje Ministrowi Sprawiedliwości wszystkie zebrane materiały, służące do sporządzenia informacji.

§ 6. O treści informacji uzyskanej o kandydacie od komendanta wojewódzkiego (Stołecznego) Policji Minister Sprawiedliwości zawiadamia kandydata najpóźniej z przedstawieniem kandydatury Krajowej Radzie Sądownictwa.

§ 7. Minister Sprawiedliwości w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw wewnętrznych określi, w drodze rozporządzenia, szczegółowy sposób i tryb sporządzania informacji przez komendanta wojewódzkiego (Stołecznego) Policji o kandydacie do objęcia stanowiska sędziowskiego, mając na względzie sprawność uzyskiwania informacji, dbałość o ochronę dóbr osobistych kandydatów oraz innych praw i wolności chronionych konstytucyjnie.

Por.:

rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 15 listopada 2007 r., w sprawie uzyskiwania i sporządzania informacji o kandydacie do objęcia stanowiska sędziowskiego, Dz. U. Nr 225, poz. 1668;

uchw. SN (7s) z dnia 28 września 2000 r., III ZP 21/00, OSNAPiUS 2001/2/30 z glosą S. Hoca, PS 2001/10/121.

Art. 59. Na każde wolne stanowisko sędziowskie, o którym mowa w art. 55 § 2, może zgłosić Krajowej Radzie Sądownictwa kandydata także Minister Sprawiedliwości. Przepisów art. 58 § 1–3 nie stosuje się. Do informacji przedstawianych przez kandydata na urząd sędziego w karcie zgłoszenia przepis art. 57 stosuje się.

Art. 60. Krajowa Rada Sądownictwa rozpatruje kandydatury na stanowiska sędziów sądów powszechnych, w trybie określonym w odrębnej ustawie.

Art. 61. § 1. Na stanowisko sędziego sądu rejonowego może być powołany ten, kto:

- 1) posiada obywatelstwo polskie i korzysta z pełni praw cywilnych i obywatelskich,
- 2) jest nieskazitelnego charakteru,
- 3) ukończył wyższe studia prawnicze w Rzeczypospolitej Polskiej i uzyskał tytuł zawodowy magistra lub zagraniczne studia prawnicze uznane w Rzeczypospolitej Polskiej,

- 4) jest zdolny, ze względu na stan zdrowia, do pełnienia obowiązków sędziego,
- 5) ukończył 29 lat,
- 6) złożył egzamin sędziowski lub prokuratorski,
- 7) ukończył aplikację sędziowską w Krajowej Szkole Sądownictwa i Prokuratury lub pracował w charakterze asesora prokuratorskiego — co najmniej przez trzy lata przed wystąpieniem o powołanie na stanowisko sędziego.

§ 2. Wymagania określone w § 1 pkt 6 i 7 nie dotyczą tego, kto przed powołaniem:

- 1) zajmował stanowisko sędziego sądu administracyjnego lub sądu wojskowego,
- 2) zajmował stanowisko prokuratora,
- 3) pracował w polskiej szkole wyższej, w Polskiej Akademii Nauk, w instytucie naukowo-badawczym lub innej placówce naukowej i ma tytuł naukowy profesora albo stopień naukowy doktora habilitowanego nauk prawnych,
- 4) wykonywał zawód adwokata, radcy prawnego lub notariusza — co najmniej przez trzy lata,
- 5) zajmował stanowisko prezesa, wiceprezesa, starszego radcy lub radcy w Prokuraturii Generalnej Skarbu Państwa — co najmniej przez trzy lata.

§ 3. Na stanowisko sędziego sądu rejonowego może być powołany ten, kto spełnia wymagania określone w § 1 pkt 1–6, ukończył aplikację ogólną prowadzoną przez Krajową Szkołę Sądownictwa i Prokuratury, aplikację notarialną, adwokacką lub radcowską i złożył odpowiedni egzamin, oraz przez okres co najmniej pięciu lat był zatrudniony na stanowisku referendarza sądowego w pełnym wymiarze czasu pracy.

§ 4. Na stanowisko sędziego sądu rejonowego może być powołany ten, kto spełnia wymagania określone w § 1 pkt 1–6, ukończył aplikację ogólną prowadzoną przez Krajową Szkołę Sądownictwa i Prokuratury, aplikację notarialną, adwokacką lub radcowską i złożył odpowiedni egzamin, oraz przez okres co najmniej sześciu lat był zatrudniony na stanowisku asystenta sędziego w pełnym wymiarze czasu pracy.

§ 5. Na stanowisko sędziego sądu rejonowego może być powołany ten, kto zajmował stanowisko asesora prokuratorskiego przez okres co najmniej trzech lat lub jedno ze stanowisk określonych w § 2 pkt 2–4 w okresie pięciu lat przed zgłoszeniem na wolne stanowisko sędziowskie.

§ 6. Do okresu, o którym mowa w § 4, wlicza się okres zatrudnienia na stanowisku referendarza sądowego w pełnym wymiarze czasu pracy.

§ 7. W przypadku zatrudnienia w niepełnym wymiarze czasu pracy, okres, o którym mowa w § 3–6, podlega proporcjonalnemu wydłużeniu.

Por.:

ustawa z dnia 15 lutego 1962 r., o obywatelstwie polskim, tekst jedn.: Dz. U. z 2000 r. Nr 28, poz. 353 z późn. zm.;

konwencja o uznawaniu studiów, dyplomów wyższego wykształcenia i stopni naukowych w państwach regionu Europy, sporządzona w Paryżu dnia 21 grudnia 1979 r. Dz. U. z 1983 r. Nr 7, poz. 38;

ustawa z dnia 26 maja 1982 r., Prawo o adwokaturze, tekst jedn.: Dz. U. z 2002 r. Nr 123, poz. 1058 z późn. zm.;

ustawa z dnia 6 lipca 1982 r., o radcach prawnych, tekst jedn.: Dz. U. z 2002 r. Nr 123, poz. 1059 z późn. zm.;

ustawa z dnia 14 lutego 1991 r., Prawo o notariacie, tekst jedn.: Dz. U. z 2002 r. Nr 42, poz. 369 z późn. zm.;

ustawa z dnia 8 lipca 2005 r., o Prokuraturii Generalnej Skarbu Państwa, Dz. U. Nr 169, poz. 1417 z późn. zm.;

post. SN z dnia 4 grudnia 1995 r., III SW 38/95, OSNAPiUS 1996/1/7.

Art. 62. Profesor lub doktor habilitowany nauk prawnych w polskich szkołach wyższych, w Polskiej Akademii Nauk oraz w instytutach naukowo-badawczych i innych placówkach naukowych może być powołany na stanowisko sędziego sądu powszechnego, w niepełnym, nie mniejszym niż połowa, wymiarze czasu pracy.

Art. 63. § 1. Na stanowisko sędziego sądu okręgowego może być powołany sędzia sądu rejonowego oraz sędzia wojskowego sądu garnizonowego, który posiada co najmniej czteroletni okres pracy na stanowisku sędziego sądu rejonowego lub sędziego wojskowego sądu garnizonowego lub na stanowisku prokuratora.

§ 1a. Na stanowisko sędziego sądu okręgowego może być powołany również prokurator, który posiada co najmniej czteroletni okres pracy na stanowisku prokuratora lub sędziego.

§ 2. Na stanowisko sędziego sądu okręgowego może być powołany także ten, kto spełnia wymagania określone w art. 61 § 1 pkt 1–4, jeżeli:

- 1) wykonywał zawód adwokata, radcy prawnego lub notariusza — co najmniej przez sześć lat,
- 1a) zajmował stanowisko prezesa, wiceprezesa, starszego radcy lub radcy Prokuraturii Generalnej Skarbu Państwa — co najmniej przez sześć lat,
- 2) pracował na stanowisku dydaktycznym, naukowo-dydaktycznym lub naukowym w polskiej szkole wyższej, w Polskiej Akademii Nauk, w instytucie naukowo-badawczym lub innej placówce naukowej, mając tytuł naukowy profesora albo stopień naukowy doktora habilitowanego nauk prawnych,
- 3) zajmował stanowisko sędziego wojskowego sądu okręgowego.

§ 3. Na stanowisko sędziego sądu okręgowego może być powołany ten, kto wykonywał zawód lub zajmował stanowisko określone w § 2 w okresie 3 lat przed powołaniem.

Art. 63a. (uchylony)

Art. 64. § 1. Na stanowisko sędziego sądu apelacyjnego może być powołany sędzia sądu powszechnego i sądu wojskowego, który posiada co najmniej sześćioletni okres pracy na stanowisku sędziego lub prokuratora, w tym co najmniej trzyletni okres pracy na stanowisku sędziego sądu okręgowego, sędziego wojskowego sądu okręgowego lub prokuratora prokuratury okręgowej.

§ 1a. Na stanowisko sędziego sądu apelacyjnego może być powołany również prokurator, który posiada co najmniej sześćioletni okres pracy na stanowisku prokuratora lub sędziego, w tym co najmniej trzyletni okres pracy na stanowisku proku-

ratora prokuratury okręgowej, prokuratora wojskowej prokuratury okręgowej, sędziego sądu okręgowego, sędziego wojskowego sądu okręgowego lub prokuratora prokuratury apelacyjnej, Prokuratury Krajowej, Naczelnej Prokuratury Wojskowej lub prokuratora Instytutu Pamięci Narodowej — Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu.

§ 2. Na stanowisko sędziego sądu apelacyjnego może być powołany także ten, kto spełnia wymagania określone w art. 61 § 1 pkt 1–4, jeżeli:

- 1) wykonywał zawód adwokata, radcy prawnego lub notariusza co najmniej przez osiem lat,
- 1a) zajmował stanowisko prezesa, wiceprezesa, starszego radcy lub radcy Prokuraturii Generalnej Skarbu Państwa — co najmniej przez osiem lat,
- 2) pracował na stanowisku dydaktycznym, naukowo–dydaktycznym lub naukowym w polskiej szkole wyższej, w Polskiej Akademii Nauk, w instytucie naukowo–badawczym lub innej placówce naukowej, mając tytuł naukowy profesora albo stopień naukowy doktora habilitowanego nauk prawnych.

§ 3. Na stanowisko sędziego sądu apelacyjnego może być powołany ten, kto wykonywał zawód lub zajmował stanowisko określone w § 2 w okresie 3 lat przed powołaniem.

Art. 64a. *(uchylony)*

Art. 65. § 1. Stosunek służbowy sędziego nawiązuje się po doręczeniu mu aktu powołania.

§ 2. Sędzia powinien zgłosić się w celu objęcia pierwszego stanowiska w ciągu czternastu dni od dnia otrzymania aktu powołania.

§ 3. W razie nieusprawiedliwionego nieobjęcia pierwszego stanowiska sędziowskiego w terminie określonym w § 2, powołanie traci moc; okoliczność tę stwierdza Minister Sprawiedliwości.

Art. 65a–65b. *(uchylone)*

Art. 66. Przy powołaniu sędzia składa ślubowanie wobec Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej według następującej roty:

„Ślubuję uroczyście jako sędzia sądu powszechnego służyć wiernie Rzeczypospolitej Polskiej, stać na straży prawa, obowiązki sędziego wypełniać sumiennie, sprawiedliwość wymierzać zgodnie z przepisami prawa, bezstronnie według mego sumienia, dochować tajemnicy państwowej i służbowej, a w postępowaniu kierować się zasadami godności i uczciwości.”; składający ślubowanie może dodać na końcu zwrot: „Tak mi dopomóż Bóg.”

Art. 67. § 1. Prezes sądu okręgowego prowadzi dla każdego sędziego sądu rejonowego i sędziego sądu okręgowego, sprawującego urząd w danym okręgu sądowym, osobny wykaz służbowy, zawierający podstawowe dane dotyczące jego stosunków służbowych i osobistych w zakresie mającym wpływ na pełnienie urzędu sędziego. Prezes sądu apelacyjnego prowadzi taki wykaz dla sędziów sądu apelacyjnego.

§ 2. Minister Sprawiedliwości określi, w drodze rozporządzenia, wzór wykazów służbowych oraz sposób ich prowadzenia, na podstawie akt osobowych prowadzonych dla sędziego, dokumentów oraz innych informacji, stwierdzających dane zamieszczane w wykazie.

Por.:

rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 1 marca 2002 r., w sprawie wzoru wykazów służbowych dla sędziów sądów powszechnych oraz sposobu ich prowadzenia, Dz. U. Nr 26, poz. 262.

Art. 68. § 1. Stosunek służbowy sędziego rozwiązuje się z mocy prawa, jeżeli sędzia zrzekł się urzędu. Zrzeczenie się urzędu jest skuteczne po upływie trzech miesięcy od dnia złożenia na ręce Ministra Sprawiedliwości oświadczenia, chyba że na wniosek sędziego Minister Sprawiedliwości określi inny termin. O zrzeczeniu się urzędu przez sędziego Minister Sprawiedliwości zawiadamia Krajową Radę Sądownictwa i Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej.

§ 2. Prawomocne orzeczenie sądu dyscyplinarnego o złożeniu sędziego z urzędu oraz prawomocne orzeczenie sądu skazujące na środek karny pozbawienia praw publicznych lub zakazu zajmowania stanowiska sędziego pociąga za sobą, z mocy prawa, utratę urzędu i stanowiska sędziego; stosunek służbowy sędziego wygasa z chwilą uprawomocnienia się orzeczenia.

§ 3. Stosunek służbowy sędziego wygasa z dniem utraty przez niego obywatelstwa polskiego.

Por.:

uchw. SN z dnia 9 grudnia 2003 r., III PZP 15/03, OSNP 2004/12/203.

Art. 69. § 1. Sędzia przechodzi w stan spoczynku z dniem ukończenia 65 roku życia, chyba że nie później niż na sześć miesięcy przed ukończeniem 65 roku życia oświadczy Ministrowi Sprawiedliwości wolę dalszego zajmowania stanowiska i przedstawi zaświadczenie stwierdzające, że jest zdolny, ze względu na stan zdrowia, do pełnienia obowiązków sędziego, wydane na zasadach określonych dla kandydata na stanowisko sędziowskie.

§ 2. Sędzia przechodzi na swój wniosek w stan spoczynku, z zachowaniem prawa do uposażenia określonego w art. 100 § 2, po ukończeniu 55 lat przez kobietę, jeżeli przepracowała na stanowisku sędziego lub prokuratora nie mniej niż 25 lat, a 60 lat przez mężczyznę, jeżeli przepracował na stanowisku sędziego lub prokuratora nie mniej niż 30 lat.

§ 3. W razie złożenia przez sędziego oświadczenia i przedstawienia zaświadczenia, o których mowa w § 1, sędzia może zajmować stanowisko nie dłużej niż do ukończenia 70 roku życia. Sędzia ten może w każdym czasie przejść w stan spoczynku, składając odpowiednie oświadczenie Ministrowi Sprawiedliwości.

Por.:

*wyrok SN z dnia 14 marca 2007 r., III KRS 3/07, OSNP 2008/5–6/87;
wyrok SN z dnia 10 stycznia 2007 r., III KRS 6/06, OSNP 2008/3–4/52;*

wyrok SN z dnia 19 października 2006 r., III KRS 5/06, OSNP 2007/21–22/336;
wyrok SN z dnia 6 września 2006 r., III PO 3/06, OSNP 2007/19–20/300;
wyrok SN z dnia 10 maja 2006 r., III KRS 2/06, OSNP 2007/7–8/119;
wyrok SN z dnia 6 lipca 2005 r., III KRS 3/05, niepubl.;
wyrok SN z dnia 28 czerwca 2005 r., III KRS 2/05, ZNSA 2005/2–3/74;
post. SN z dnia 9 lutego 2005 r., III PO 61/04, OSNP 2005/20/326;
wyrok SN z dnia 14 grudnia 2004 r., III KRS 8/04, OSNP 2005/14/219;
wyrok SN z dnia 16 września 2004 r., III PO 60/04, OSNP 2005/8/120;
wyrok SN z dnia 7 kwietnia 2004 r., III KRS 3/04, OSNP 2005/2/30;
wyrok SN z dnia 4 listopada 2003 r., III KRS 4/03, OSNP 2004/16/291;
wyrok SN z dnia 14 marca 2002 r., III KRS 1/02, OSNAPiUS 2002/12/54;
wyrok NSA z dnia 20 czerwca 1994 r., II SA 105/94, ONSA 1995/2/86.

Art. 70. § 1. Sędziego przenosi się w stan spoczynku na jego wniosek albo na wniosek właściwego kolegium sądu, jeżeli z powodu choroby lub utraty sił uznany został przez lekarza orzecznika Zakładu Ubezpieczeń Społecznych za trwale niezdolnego do pełnienia obowiązków sędziego.

§ 2. Z żądaniem przeniesienia w stan spoczynku oraz zbadania niezdolności do pełnienia obowiązków przez sędziego i wydania orzeczenia może wystąpić zainteresowany sędzia lub właściwe kolegium sądu. W przypadku sędziego pełniącego funkcję prezesa sądu okręgowego i apelacyjnego z wnioskiem może wystąpić także Minister Sprawiedliwości.

§ 3. Orzeczenie w sprawie trwałej niezdolności do pełnienia obowiązków sędziego, o którym mowa w § 1 i 2, lekarz orzecznik Zakładu Ubezpieczeń Społecznych doręcza zainteresowanemu sędziemu oraz odpowiednio prezesowi sądu okręgowego albo apelacyjnego, a w przypadku sędziego pełniącego funkcję prezesa sądu okręgowego albo apelacyjnego orzeczenie doręcza się także Ministrowi Sprawiedliwości.

§ 4. Koszty badania i wydania orzeczenia pokrywa Skarb Państwa.

Por.:

wyrok SN z dnia 14 lutego 2007 r., III KRS 7/06, OSNP 2008/5–6/86;
wyrok SN z dnia 10 stycznia 2007 r., III KRS 6/06, OSNP 2008/3–4/52;
wyrok SN z dnia 10 maja 2006 r., III KRS 3/06, OSNP 2007/11–12/177;
wyrok SN z dnia 8 marca 2006 r., III KRS 1/06, OSNP 2007/7–8/118;
wyrok SN z dnia 19 stycznia 2005 r., III KRS 9/04, OSNP 2005/12/182;
wyrok SN z dnia 10 czerwca 2003 r., III KRS 3/03, OSNP 2004/12/217.

Art. 71. § 1. Sędzia może być przeniesiony w stan spoczynku, na wniosek kolegium właściwego sądu, jeżeli z powodu choroby lub płatnego urlopu dla poratowania zdrowia nie pełnił służby przez okres roku. Do okresu tego wlicza się okresy poprzedniej przerwy w pełnieniu służby z powodu choroby lub płatnego urlopu dla poratowania zdrowia, jeżeli okres czynnej służby nie przekroczył 30 dni.

§ 2. Sędzia może być przeniesiony w stan spoczynku, jeżeli bez uzasadnionej przyczyny nie poddał się badaniu, o którym mowa w art. 70 § 2, jeżeli z żądaniem badania wystąpiło kolegium sądu albo Minister Sprawiedliwości.

§ 3. Sędzia może być również przeniesiony w stan spoczynku, na wniosek Ministra Sprawiedliwości, w razie zmiany ustroju sądów lub zmiany granic okręgów sądowych, jeżeli nie został przeniesiony do innego sądu.

Por.:

wyrok SN z dnia 10 maja 2006 r., III PO 2/06, OSNP 2007/11–12/178;

wyrok SN z dnia 10 maja 2006 r., III KRS 3/06, OSNP 2007/11–12/177;

wyrok SN z dnia 26 lutego 2004 r., III AO 23/03, OSNP 2004/23/410.

Art. 72. O rozwiązaniu stosunku służbowego, o którym mowa w art. 68 § 1, lub o wygaśnięciu stosunku służbowego, o którym mowa w art. 68 § 2, albo o przejściu sędziego w stan spoczynku na podstawie art. 69 sędziego zawiadamia Minister Sprawiedliwości.

Art. 73. § 1. W sprawach przeniesienia sędziego w stan spoczynku, o których mowa w art. 70 i 71, podejmuje decyzję Krajowa Rada Sądownictwa, na wniosek sędziego, kolegium właściwego sądu albo Ministra Sprawiedliwości.

§ 2. Od decyzji Krajowej Rady Sądownictwa w sprawach, o których mowa w art. 70 i 71, przysługuje odwołanie do Sądu Najwyższego.

§ 3. Odwołanie wnosi się, za pośrednictwem Krajowej Rady Sądownictwa, w terminie miesiąca od doręczenia skarżącemu decyzji. Odwołanie przysługuje sędziemu i prezesowi właściwego sądu, a w sprawach, w których wniosek został złożony przez kolegium sądu albo przez Ministra Sprawiedliwości — także temu kolegium albo Ministrowi Sprawiedliwości.

Por.:

wyrok SN z dnia 14 lutego 2007 r., III KRS 7/06, OSNP 2008/5–6/86.

Art. 74. § 1. Sędzia przeniesiony w stan spoczynku z przyczyn, o których mowa w art. 71 § 3, ma prawo powrócić na stanowisko zajmowane poprzednio albo otrzymać stanowisko równorzędne poprzednio zajmowanemu, jeżeli ustały przyczyny będące podstawą przeniesienia w stan spoczynku.

§ 2. W celu wykonania prawa, o którym mowa w § 1, sędzia zgłasza zamiar powrotu na stanowisko zajmowane poprzednio albo wniosek o wyznaczenie mu stanowiska równorzędnego do Krajowej Rady Sądownictwa, która w terminie miesiąca wydaje w tej sprawie decyzję. W razie decyzji negatywnej sędziemu przysługuje odwołanie do Sądu Najwyższego.

Art. 75. § 1. Przeniesienie sędziego na inne miejsce służbowe może nastąpić tylko za jego zgodą.

§ 2. Zgoda sędziego na przeniesienie na inne miejsce służbowe nie jest wymagana w przypadkach:

- 1) zniesienia stanowiska wywołanego zmianą w organizacji sądownictwa lub zniesienia danego sądu lub wydziału zamiejscowego albo przeniesienia siedziby sądu,

- 2) niedopuszczalności zajmowania stanowiska sędziego w danym sądzie wskutek zawarcia między sędziami związku małżeńskiego albo powstania powinowactwa, o którym mowa w art. 6,
- 3) gdy wymaga tego wzgląd na powagę stanowiska, na podstawie orzeczenia sądu dyscyplinarnego, wydanego na wniosek kolegium właściwego sądu lub Krajowej Rady Sądownictwa,
- 4) przeniesienia w wyniku kary dyscyplinarnej.

§ 3. O przeniesieniu sędziego w przypadkach określonych w § 1 i 2 wydaje decyzję Minister Sprawiedliwości, z tym że przeniesienie sędziego z przyczyn wymienionych w § 2 pkt 1 może nastąpić, jeżeli uwzględnienie wniosku sędziego co do nowego miejsca służbowego nie jest możliwe.

§ 4. W przypadkach, o których mowa w § 2 pkt 1 i 2, od decyzji Ministra Sprawiedliwości sędziemu przysługuje odwołanie do Sądu Najwyższego.

Por.:

uchw. SN z dnia 9 kwietnia 2008 r., SNO 17/08, OSNKW 2008/8/63.

Art. 76. W razie przeniesienia sędziego do innej miejscowości, przysługuje mu zwrot kosztów przeniesienia, z wyjątkiem przypadku, gdy przeniesienie nastąpiło w drodze dyscyplinarnej lub na wniosek sędziego. Sędziemu przenoszonemu na jego wniosek Minister Sprawiedliwości, w szczególnie uzasadnionych przypadkach, może przyznać zwrot kosztów przeniesienia.

Art. 77. § 1. Minister Sprawiedliwości może delegować sędziego, za jego zgodą, do pełnienia obowiązków sędziego lub czynności administracyjnych:

- 1) w innym sądzie,
- 2)⁴ w Ministerstwie Sprawiedliwości lub innej jednostce organizacyjnej podległej Ministrowi Sprawiedliwości albo przez niego nadzorowanej,
- 3) w Sądzie Najwyższym — na wniosek Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego,
- 4) w sądzie administracyjnym — na wniosek Prezesa Naczelnego Sądu Administracyjnego

— na czas określony, nie dłuższy niż dwa lata, albo na czas nieokreślony.

§ 2. Minister Sprawiedliwości może delegować sędziego, za jego zgodą, na wniosek Przewodniczącego Krajowej Rady Sądownictwa do pełnienia czynności w Biurze tej Rady.

§ 2a. Minister Sprawiedliwości może delegować sędziego, za jego zgodą, do pełnienia czynności w Radzie Programowej Krajowej Szkoły Sądownictwa i Prokuratury lub prowadzenia zajęć szkoleniowych w tej szkole.

§ 3. Minister Sprawiedliwości może delegować sędziego na jego wniosek do pełnienia obowiązków w międzynarodowej sędziowskiej organizacji pozarządowej.

⁴ Z dniem 22 stycznia 2009 r. art. 77 § 1 pkt 2 w zakresie, w jakim dopuszcza łączenie funkcji orzekania przez sędziego z wykonywaniem czynności administracyjnych w Ministerstwie Sprawiedliwości lub innej jednostce organizacyjnej podległej Ministrowi Sprawiedliwości albo przez niego nadzorowanej, został uznany za niezgodny z art. 10 ust. 1, art. 45 ust. 1 i art. 173 Konstytucji RP, zgodnie z pkt 8 wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 15 stycznia 2009 r. (Dz. U. Nr 9 poz. 57).

§ 3a. Minister Sprawiedliwości może delegować sędziego, za jego zgodą, do pełnienia obowiązków lub pełnienia określonej funkcji poza granicami państwa w ramach działań podejmowanych przez organizacje międzynarodowe lub ponadnarodowe oraz zespoły międzynarodowe, działające na podstawie umów międzynarodowych, w tym umów konstytuujących organizacje międzynarodowe, ratyfikowanych przez Rzeczpospolitą Polską, zgodnie z kwalifikacjami sędziego, na czas określony, nie dłuższy niż cztery lata, z możliwością ponownego delegowania na kolejny okres, nieprzekraczający czterech lat.

§ 4. Sędzia delegowany na podstawie § 1 pkt 2, na czas nieokreślony, może być odwołany z delegowania, względnie z niego ustąpić za trzymiesięcznym uprzedzeniem. W pozostałych przypadkach delegowania sędziego, odwołanie lub ustąpienie sędziego następuje bez zachowania okresu uprzedzenia.

§ 5. Sędzia delegowany do sądu wyższego, po sześciu miesiącach delegowania, na pozostały okres delegacji uzyskuje prawo do wynagrodzenia zasadniczego w stawce podstawowej, przewidzianej dla sędziego tego sądu.

§ 6. Jeżeli delegowanie sędziego następuje do innej miejscowości, niż miejscowość w której znajduje się miejsce służbowe sędziego, niebędącej miejscem jego stałego zamieszkania, sędziemu delegowanemu w okresie delegowania, jako pracownikowi w podróży służbowej, przysługują następujące należności, rekompensujące niedogodności wynikające z delegowania poza stałe miejsce pełnienia służby:

- 1) prawo do nieodpłatnego zakwaterowania, w warunkach odpowiadających godności urzędu albo zwrot kosztów zamieszkania w miejscu delegowania, w jednej z następujących form:
 - a) zwrotu kosztów faktycznie poniesionych — w wysokości określonej w fakturze,
 - b) miesięcznego ryczałtu — w kwocie nie wyższej niż 78% podstawy ustalenia wynagrodzenia zasadniczego sędziego, o której mowa w art. 91 § 1c,
- 2) zwrot kosztów pierwszego przejazdu z miejsca stałego zamieszkania do miejsca delegowania, zwrot kosztów ostatniego przejazdu z miejsca delegowania do miejsca stałego zamieszkania oraz zwrot kosztów przejazdów odbywanych nie częściej niż raz w tygodniu do miejsca stałego zamieszkania i z powrotem — w wysokości nie większej niż równowartość ceny przejazdu środkami komunikacji kolejowej, z uwzględnieniem przysługującej sędziemu delegowanemu ulgi na dany środek transportu, bez względu na to, z jakiego tytułu ulga ta przysługuje,
- 3) ryczałt na pokrycie kosztów dojazdów środkami komunikacji miejscowej, o którym mowa w przepisach w sprawie wysokości oraz warunków ustalania należności przysługujących pracownikowi zatrudnionemu w państwowej lub samorządowej jednostce sfery budżetowej z tytułu podróży służbowej na obszarze kraju,
- 4) diety, o których mowa w przepisach w sprawie wysokości oraz warunków ustalania należności przysługujących pracownikowi zatrudnionemu w państwowej lub samorządowej jednostce sfery budżetowej z tytułu podróży służbowej na obszarze kraju,

- 5) zwrot kosztów poniesionych z tytułu używania pojazdów, stanowiących własność pracownika, do celów służbowych, o którym mowa w przepisach w sprawie warunków ustalania oraz sposobu dokonywania zwrotu kosztów używania do celów służbowych samochodów osobowych, motocykli i motorowerów niebędących własnością pracodawcy,
- 6) zwrot kosztów codziennych dojazdów do miejscowości delegowania, o których mowa w § 6b.

§ 6a. Świadczenia i należności, o których mowa w § 6 pkt 1 i 2, nie przysługują w wypadkach, gdy odległość od miejscowości w której sędzia delegowany ma miejsce stałego zamieszkania do miejscowości delegowania nie przekracza 60 km, chyba że organ powołany do kierowania jednostką do której delegowanie następuje, na wniosek sędziego delegowanego uzna, że nie jest celowy codzienny dojazd sędziego delegowanego do miejscowości delegowania.

§ 6b. Sędzia delegowany, o którym mowa w § 6a, któremu nie przysługują świadczenia i należności, o których mowa w § 6 pkt 1 i 2, ma prawo do zwrotu kosztów codziennych dojazdów do miejscowości delegowania w wysokości nie wyższej niż równowartość przejazdu środkami komunikacji kolejowej lub innym środkiem komunikacji publicznej, z uwzględnieniem przysługującej sędziemu delegowanemu ulgi na dany środek transportu, bez względu na to, z jakiego tytułu ulga ta przysługuje.

§ 7. W razie delegowania sędziego do sądu równorzędnego, sędziemu przysługuje dodatek funkcyjny wizytatora sądu okręgowego.

§ 7a–7b. *(utraciły moc)*

§ 8. Prezes sądu okręgowego, po uzyskaniu zgody kolegium sądu okręgowego, może delegować sędziego sądu rejonowego albo sędziego sądu okręgowego do pełnienia obowiązków sędziego na obszarze właściwości tego samego sądu okręgowego, jednakże na czas nie dłuższy niż miesiąc w ciągu roku. Prezes sądu apelacyjnego, po uzyskaniu zgody kolegium sądu apelacyjnego, może delegować do sądu apelacyjnego sędziego sądu okręgowego z obszaru właściwości danego sądu apelacyjnego również na czas nie dłuższy niż miesiąc w ciągu roku.

Por.:

wyrok SN z dnia 17 lipca 2008 r., V KK 222/08, niepubl.;
post. SN z dnia 3 czerwca 2008 r., V KK 175/08, Biul. PK 2008/10/50;
wyrok SN z dnia 17 kwietnia 2008 r., I CSK 79/08, niepubl.;
wyrok SN z dnia 28 lutego 2008 r., III KK 454/07, niepubl.;
wyrok SN z dnia 12 lutego 2008 r., III KK 386/07, niepubl.;
wyrok SN z dnia 19 grudnia 2007 r., III KO 90/07, niepubl.;
wyrok SN z dnia 24 października 2007 r., III KK 210/07, niepubl.;
wyrok SN z dnia 22 sierpnia 2007 r., III KK 197/07, niepubl.;
post. SA w Krakowie z dnia 8 sierpnia 2007 r., II AKz 367/07, KZS 2007/9/42;
post. SN z dnia 17 lipca 2007 r., III CZP 72/07, niepubl.;
uchw. SN z dnia 17 lipca 2007 r., III CZP 81/07, OSNC 2007/10/154;
post. SN z dnia 15 czerwca 2007 r., III CZP 36/07, niepubl.;
wyrok SN z dnia 12 czerwca 2007 r., IV KK 42/07, niepubl.;

post. SA w Warszawie z dnia 24 kwietnia 2007 r., II AKz 164/07, *Apel*. W–wa 2007/3/13;
post. SN z dnia 13 kwietnia 2007 r., I CZ 12/07, *niepubl.*;
wyrok SN z dnia 28 listopada 2006 r., III KK 53/06, OSNwSK 2006/1/2258;
post. SN z dnia 19 września 2006 r., III KO 21/06, *niepubl.*;
wyrok SN z dnia 8 marca 2006 r., III KK 242/05, *niepubl.*;
post. SN z dnia 2 grudnia 2004 r., II KK 72/04, *niepubl.*;
wyrok SN z dnia 14 kwietnia 2004 r., III SK 26/04, OSNP 2005/5/72;
post. SA w Katowicach z dnia 7 kwietnia 2004 r., II AKzw 177/04, *niepubl.*;
post. SN z dnia 17 czerwca 2003 r., V KK 138/02, *niepubl.*;
uchw. SN z dnia 19 lutego 2003 r., I KZP 51/02, OSNKW 2003/3–4/25;
wyrok SA w Katowicach z dnia 10 października 2002 r., II Aka 509/01, OSA 2003/7/76;
wyrok SN z dnia 1 października 2002 r., V KK 114/02, *niepubl.*;
uchw. SN z dnia 26 września 2002 r., I KZP 28/02, OSNKW 2002/11–12/99;
wyrok SN z dnia 3 lipca 2002 r., III KKN 489/99, *niepubl.*;
uchw. SN z dnia 21 listopada 2001 r., I KZP 28/01, OSNKW 2002/1–2/3.

Art. 77a. Sędziemu, delegowanemu do wykonania czynności służbowych w innej miejscowości niż miejscowość w której znajduje się jego miejsce służbowe lub miejsce delegowania, o którym mowa w art. 77 § 1–3a, przysługują należności, określone w przepisach w sprawie wysokości oraz warunków ustalania należności przysługujących pracownikowi zatrudnionemu w państwowej lub samorządowej jednostce sfery budżetowej z tytułu podróży służbowej na obszarze kraju.

Art. 78. § 1. Sędziemu delegowanemu do pełnienia czynności w Ministerstwie Sprawiedliwości mogą być powierzane obowiązki na stanowiskach urzędniczych, z wyłączeniem stanowiska dyrektora generalnego urzędu.

§ 1a. Obowiązki, o których mowa w § 1, mogą być powierzane sędziemu delegowanemu do pełnienia czynności w Krajowej Szkole Sądownictwa i Prokuratury.

§ 1b. Do Ministerstwa Sprawiedliwości albo Krajowej Szkoły Sądownictwa i Prokuratury może być delegowany jedynie sędzia wyróżniający się wysokim poziomem wiedzy prawniczej oraz wykazujący znajomość problematyki w zakresie powierzanych mu obowiązków.

§ 2. Sędzia delegowany do pełnienia czynności administracyjnych w Ministerstwie Sprawiedliwości lub Krajowej Szkole Sądownictwa i Prokuratury, a także do prowadzenia zajęć szkoleniowych w Krajowej Szkole Sądownictwa i Prokuratury ma prawo do wynagrodzenia zasadniczego przysługującego mu na zajmowanym stanowisku sędziowskim oraz dodatku za długoletnią pracę. W okresie delegowania sędzia otrzymuje dodatek funkcyjny, określony w rozporządzeniu wydanym na podstawie art. 91 § 8.

§ 3. Ponadto w okresie delegowania, ze względu na charakter pracy i zakres wykonywanych zadań, sędziemu może być przyznany przez Ministra Sprawiedliwości dodatek specjalny w kwocie nieprzekraczającej 40% łącznie wynagrodzenia zasadniczego i dodatku funkcyjnego. Dodatek przyznaje się na czas określony, a w indywidualnych przypadkach — także na czas nieokreślony.

§ 4. W szczególnie uzasadnionych przypadkach dodatek ten może przekraczać wysokość, o której mowa w § 3.

§ 5. Minister Sprawiedliwości po zasięgnięciu opinii Krajowej Rady Sądownictwa określi, w drodze rozporządzenia, tryb i szczegółowe warunki delegowania sędziów do pełnienia obowiązków w Ministerstwie Sprawiedliwości, a także pełnienia czynności administracyjnych lub prowadzenia zajęć szkoleniowych w Krajowej Szkole Sądownictwa i Prokuratury oraz tryb i szczegółowe warunki realizacji prawa do nieodpłatnego zakwaterowania i zwrotu kosztów zamieszkania w miejscu delegowania, w tym maksymalną wysokość zwrotu kosztów faktycznie poniesionych oraz wysokość miesięcznego ryczałtu, z uwzględnieniem możliwości zróżnicowania jego wysokości w zależności od miejscowości delegowania, a także tryb, szczegółowe warunki i zakres innych świadczeń, mając na względzie zakres świadczeń przysługujących pracownikom odbywającym podróż służbowe oraz czasowo przenoszonym.

Por.:

rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 13 lutego 2008 r., w sprawie delegowania sędziów do Ministerstwa Sprawiedliwości i Krajowego Centrum Szkolenia Kadr Sądów Powszechnych i Prokuratury oraz świadczeń przysługujących sędziom delegowanym poza stałe miejsce pełnienia służby, Dz. U. Nr 30, poz. 185.

Art. 78a. § 1. Sędzia delegowany na podstawie art. 77 § 3a ma prawo do wynagrodzenia zasadniczego przysługującego mu na zajmowanym stanowisku sędziowskim oraz dodatku za długoletnią pracę, a także do świadczeń odszkodowawczych z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych, jeżeli zdarzenie powodujące powstanie prawa do tych świadczeń zaistniało w czasie pełnienia obowiązków lub funkcji poza granicami państwa. W okresie delegowania do pełnienia funkcji sędzia otrzymuje dodatek funkcyjny, określony w rozporządzeniu wydanym na podstawie art. 91 § 8.

§ 2. Sędziemu delegowanemu w czasie pełnienia obowiązków lub funkcji poza granicami państwa przysługują, wypłacane w walucie polskiej lub obcej:

- 1) dodatek zagraniczny na pokrycie zwiększonych kosztów związanych z pełnieniem obowiązków lub funkcji poza granicami państwa, ustalany odpowiednio do warunków i zakresu ich pełnienia,
- 2) w przypadku powierzenia pełnienia obowiązków lub funkcji pociągających za sobą zmianę miejsca pobytu trwającą co najmniej rok:
 - a) jednorazowy dodatek adaptacyjny,
 - b) pokrycie kosztów podróży przesiedleniowej sędziego delegowanego i każdego przenoszącego się z nim członka rodziny, w tym przewozu ich mienia, niezależnie od terminów ich faktycznego przesiedlenia,
 - c) pokrycie, raz na dwa lata, kosztów przejazdu sędziego delegowanego oraz członków jego rodziny przebywających z nim na stałe poza granicami państwa, z miejsca delegacji do miejsca stałego zamieszkania na urlop wypoczynkowy i z powrotem,

- 3) zwrot kosztów podróży w związku z rozpoczęciem i zakończeniem pełnienia obowiązków lub funkcji poza granicami państwa, podróży służbowej na terytorium obcego państwa poza miejscem delegowania, przejazdu z miejsca delegowania do kraju i z powrotem w uzasadnionych przypadkach służbowych lub losowych,
- 4) zwrot kosztów leczenia, gdy delegacja następuje do państwa niebędącego członkiem Unii Europejskiej,
- 5) pokrycie kosztów zamieszkania w miejscu delegacji do wysokości udokumentowanych wydatków, nieprzekraczających wysokości ustalonego limitu.

§ 3. Sumę należności, o których mowa w § 2, zmniejsza się o kwotę środków pieniężnych otrzymanych przez sędziego delegowanego od strony zagranicznej na pokrycie kosztów związanych z wykonywaniem przez niego obowiązków lub funkcji poza granicami państwa. Należności te nie przysługują, jeżeli sędzia delegowany nie ponosi kosztów, na pokrycie których są one przeznaczone.

§ 4. Wydatki związane z delegacją sędziów poza granice państwa są pokrywane z budżetu państwa ze środków pozostających w dyspozycji Ministra Sprawiedliwości.

§ 5. Wydatki, o których mowa w § 4, mogą być również pokrywane w całości lub w części ze środków przeznaczonych na ten cel przez organizację międzynarodową, którymi dysponowanie powierzono Ministrowi Sprawiedliwości.

§ 6. Do wydatków, o których mowa w § 4, nie zalicza się wynagrodzenia zasadniczego sędziego oraz dodatku za długoletnią pracę przysługujących na zajmowanym stanowisku sędziowskim, do których sędzia zachowuje prawo w czasie delegacji do pełnienia obowiązków lub funkcji poza granicami państwa.

§ 7. Minister Sprawiedliwości, po zasięgnięciu opinii Krajowej Rady Sądowniczej, określi, w drodze rozporządzenia, tryb, wysokość i szczegółowe warunki przyznawania i wypłaty należności, o których mowa w § 2, limity, do wysokości których podlegają zwrotowi koszty zamieszkania, oraz walutę, w której należności takie są wypłacane, uwzględniając zakres ich przyznawania zależnie od miejsca pełnienia obowiązków i powierzonej sędziemu funkcji, a także potrzebę zapewnienia warunków do prawidłowego ich wykonywania oraz konieczność pokrycia zwiększonych kosztów związanych z wykonywaniem tych obowiązków lub funkcji poza granicami państwa oraz z sytuacjami szczególnymi, w tym zdarzeniami losowymi.

Por.:

rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 7 maja 2008 r., w sprawie należności przysługujących sędziom delegowanym do pełnienia obowiązków lub funkcji poza granicami państwa, Dz. U. Nr 90, poz. 558.

Art. 79. Sędzia nie może, powołując się na zasadę niezawisłości sędziowskiej, uchylić się od wykonania poleceń w zakresie czynności administracyjnych, jeżeli z mocy przepisów ustawy należą do obowiązków sędziowskich, a także poleceń dotyczących sprawności postępowania sądowego; może jednak domagać się wydania polecenia na piśmie.

Art. 80. § 1. Sędzia nie może być zatrzymany ani pociągnięty do odpowiedzialności karnej bez zezwolenia właściwego sądu dyscyplinarnego. Nie dotyczy to zatrzymania w razie ujęcia sędziego na gorącym uczynku przestępstwa, jeżeli zatrzymanie jest niezbędne do zapewnienia prawidłowego toku postępowania. Do czasu wydania uchwały zezwalającej na pociągnięcie sędziego do odpowiedzialności karnej wolno podejmować tylko czynności niecierpiące zwłoki.

§ 2. O zatrzymaniu sędziego niezwłocznie powiadamia się prezesa sądu apelacyjnego właściwego ze względu na miejsce zatrzymania. Może on nakazać natychmiastowe zwolnienie zatrzymanego sędziego. O fakcie zatrzymania sędziego prezes sądu apelacyjnego niezwłocznie zawiadamia Krajową Radę Sądownictwa, Ministra Sprawiedliwości i Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego.

§ 2a. Wniosek o zezwolenie na pociągnięcie sędziego do odpowiedzialności karnej, jeżeli nie pochodzi od prokuratora, powinien być sporządzony i podpisany przez adwokata albo radcę prawnego będącego pełnomocnikiem.

§ 2b. Jeżeli wniosek o zezwolenie na pociągnięcie sędziego do odpowiedzialności karnej nie odpowiada warunkom formalnym pisma procesowego określonym w Kodeksie postępowania karnego lub jest oczywiście bezzasadny, prezes sądu dyscyplinarnego odmawia jego przyjęcia. Na zarządzenie o odmowie przyjęcia wniosku przysługuje zażalenie do sądu dyscyplinarnego właściwego do rozpoznania wniosku.

§ 2c. Sąd dyscyplinarny wydaje uchwałę zezwalającą na pociągnięcie sędziego do odpowiedzialności karnej, jeżeli zachodzi dostatecznie uzasadnione podejrzenie popełnienia przez niego przestępstwa. Uchwała zawiera rozstrzygnięcie w przedmiocie zezwolenia na pociągnięcie sędziego do odpowiedzialności karnej wraz z uzasadnieniem.

§ 2d. Sąd dyscyplinarny rozpoznaje wniosek o zezwolenie na pociągnięcie sędziego do odpowiedzialności karnej w terminie czternastu dni od dnia jego wpłynięcia do sądu dyscyplinarnego, z zastrzeżeniem art. 80a § 1.

§ 2e. Przed wydaniem uchwały sąd dyscyplinarny wysłuchuje rzecznika dyscyplinarnego, a także sędziego, przedstawiciela organu lub osobę, którzy wnieśli o zezwolenie, jeżeli się stawia. Ich niestawiennictwo nie wstrzymuje rozpoznania wniosku.

§ 2f. Sędzia, którego dotyczy postępowanie, ma prawo wglądu do dokumentów, które zostały załączone do wniosku. Jednak prokurator, kierując wniosek do sądu dyscyplinarnego, może zastrzec, że dokumenty te lub ich część nie mogą być sędziemu udostępnione z uwagi na dobro postępowania przygotowawczego.

§ 2g. Jeżeli prokurator złożył zastrzeżenie, o którym mowa w § 2f, przewodniczący sądu dyscyplinarnego niezwłocznie kieruje sprawę na posiedzenie. Sąd dyscyplinarny może odmówić sędziemu wglądu do dokumentów dołączonych do wniosku.

§ 2h.⁵ Jeżeli prokurator składając wniosek o zezwolenie na pociągnięcie sędziego do odpowiedzialności karnej wnosi jednocześnie o zezwolenie na tymczasowe aresztowanie sędziego, uchwała zezwalająca na pociągnięcie sędziego do odpowiedzialności

⁵ Z dniem 22 stycznia 2009 r. art. 80 § 2h w zakresie, w jakim ustanawia domniemanie, że uchwała zezwalająca na pociągnięcie sędziego do odpowiedzialności karnej obejmuje również zezwolenie na zatrzymanie sędziego i zastosowanie tymczasowego aresztowania, został uznany za niezgodny

ści karnej obejmuje również zezwolenie na zatrzymanie sędziego i zastosowanie tymczasowego aresztowania, chyba że sąd dyscyplinarny postanowi inaczej.

§ 3. (uchylony)

§ 4. Orzekając w sprawie, o której mowa w § 1, sąd dyscyplinarny może poprześcić na oświadczeniu sędziego, że wnosi o wydanie uchwały o zezwoleniu na pociągnięcie go do odpowiedzialności karnej.

Por.:

wyrok TK z dnia 28 listopada 2007 r., K 39/07, OTK–A 2007/10/129;
post. SN z dnia 5 października 2007 r., SND 2/07, OSNKW 2007/10/75;
uchw. SN z dnia 20 września 2007 r., I KZP 21/07, OSNKW 2007/10/69;
uchw. SN z dnia 30 sierpnia 2007 r., SNO 44/07, OSNKW 2007/11/84;
wyrok SA we Wrocławiu z dnia 18 października 2006 r., II Aka 264/06, niepubl.;
post. SA we Wrocławiu z dnia 18 października 2006 r., II Akz 264/06, OSAW 2007/3/46;
uchw. SN z dnia 5 lipca 2002 r., SNO 22/02, OSNKW 2002/9–10/87;
uchw. SN z dnia 8 maja 2002 r., SNO 8/02, OSNKW 2002/9–10/85;
wyrok SN z dnia 16 lutego 1956 r., II KO 25/55, PiP 1956/5–6/1080.

Art. 80a–80d. (utraciły moc)

Art. 81. Za wykroczenia sędzia odpowiada wyłącznie dyscyplinarnie.

Rozdział 2 Prawa i obowiązki sędziów

Art. 82. § 1. Sędzia jest obowiązany postępować zgodnie ze ślubowaniem sędziowskim.

§ 2. Sędzia powinien w służbie i poza służbą strzec powagi stanowiska sędziego i unikać wszystkiego, co mogłoby przynieść ujmę godności sędziego lub osłabiać zaufanie do jego bezstronności.

§ 3. (uchylony)

Por.:

wyrok TK z dnia 11 lipca 2000 r., K 30/99, OTK 2000/5/145;
post. TK z dnia 29 czerwca 2000 r., Ts 118/99, OTK 2000/5/155;
post. TK z dnia 20 kwietnia 1999 r., S 1/99, OTK 1999/4/79;
wyrok TK z dnia 14 kwietnia 1999 r., K 8/99, OTK 1999/3/41 z glosą P. Sarneckiego, PS 1999/6/196;
wyrok TK z dnia 27 stycznia 1999 r., K 1/98, OTK 1999/1/3 z glosą D. Dudka, PS 2000/2/238;
wyrok TK z dnia 24 czerwca 1998 r., K 3/98, OTK 1998/4/52 z glosą B. Banaszaka i K. Wygody, PS 1998/6/163;

z art. 42 ust. 2 i art. 181 Konstytucji RP, zgodnie z pkt 10 wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 15 stycznia 2009 r. (Dz. U. Nr 9, poz. 57).

post. SN z dnia 28 sierpnia 1996 r., I PO 8/96, OSNAPiUS 1997/4/59;

post. SN z dnia 7 września 1994 r., I PO 10/94, OSNAPiUS 1995/1/19;

uchw. SN z dnia 14 czerwca 1974 r., III CZP 32/74, OSNCP 1975/2/21.

Art. 82a. Sędzia jest obowiązany stale podnosić kwalifikacje zawodowe, w tym uczestniczyć w szkoleniach i innych formach doskonalenia zawodowego, których organizację określa odrębna ustawa.

Art. 82b. Sędziemu, za jego zgodą, może zostać powierzony obowiązek sprawowania patronatu nad przebiegiem praktyk i staży aplikantów w Krajowej Szkole Sądownictwa i Prokuratury.

Art. 83. Czas pracy sędziego jest określony wymiarem jego zadań.

Por.:

wyrok SN z dnia 24 marca 2000 r., I PKN 553/99, OSNAPiUS 2001/15/484;

post. SN z dnia 7 grudnia 1999 r., I PKN 427/99, OSNAPiUS 2001/8/274;

wyrok SN z dnia 12 stycznia 1999 r., I PKN 526/98, OSNAPiUS 2000/4/147;

wyrok SN z dnia 10 września 1998 r., I PKN 301/98, OSNAPiUS 1999/19/608.

Art. 84. § 1. Sędzia na rozprawach używa stroju urzędowego. Strojem urzędowym sędziego na rozprawie sądowej jest toga, a sędziego przewodniczącego na rozprawie — także nakładany na kołnierz togi łańcuch z wizerunkiem orła. Do stroju urzędowego sędziego należy również biret, jeżeli jego używanie wynika z przepisów o czynnościach sądowych.

§ 2. Minister Sprawiedliwości, po zasięgnięciu opinii Krajowej Rady Sądownictwa, określi, w drodze rozporządzenia, wzór stroju urzędowego sędziów, uwzględniając uroczysty charakter stroju, odpowiedni dla powagi sądu i utrwalonej tradycji.

§ 3. Sędzia otrzymuje legitymację służbową, wymieniającą zajmowane przez niego stanowisko i miejsce służbowe. Minister Sprawiedliwości określi, w drodze zarządzenia, wzór legitymacji służbowej sędziego.

Por.:

rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 14 sierpnia 2007 r., w sprawie określenia wzoru stroju urzędowego sędziów na rozprawie, Dz. U. Nr 172, poz. 1213.

Art. 85. § 1. Sędzia jest obowiązany zachować w tajemnicy okoliczności sprawy, o których powziął wiadomość ze względu na swój urząd, poza jawną rozprawą sądową.

§ 2. Obowiązek zachowania tajemnicy trwa także po ustaniu stosunku służbowego.

§ 3. Obowiązek zachowania tajemnicy ustaje, gdy sędzia składa zeznania jako świadek przed sądem, chyba że ujawnienie tajemnicy zagraża dobru państwa albo takiemu ważnemu interesowi prywatnemu, który nie jest sprzeczny z celami wymiaru sprawiedliwości. W tych przypadkach od obowiązku zachowania tajemnicy może zwolnić sędziego Minister Sprawiedliwości.

§ 4. Wobec osoby pełniącej urząd na stanowisku sędziego postępowania sprawdzającego przewidzianego w ustawie z dnia 22 stycznia 1999 r. o ochronie informacji niejawnych (Dz. U. Nr 11, poz. 95, z 2000 r. Nr 12, poz. 136 i Nr 39, poz. 462, z 2001 r. Nr 22, poz. 247, Nr 27, poz. 298, Nr 56, poz. 580, Nr 110, poz. 1189, Nr 123, poz. 1353 i Nr 154, poz. 1800, z 2002 r. Nr 74, poz. 676, Nr 89, poz. 804 i Nr 153, poz. 1271 oraz z 2003 r. Nr 17, poz. 155) nie przeprowadza się. Przed przystąpieniem do pełnienia obowiązków sędzia zapoznaje się z przepisami o ochronie informacji niejawnych i składa oświadczenie o znajomości tych przepisów. Informacje niejawne mogą być udostępnione sędziemu tylko w zakresie niezbędnym do pełnienia urzędu na stanowisku sędziowskim, pełnienia powierzonych funkcji lub wykonania powierzonych czynności.

Por.:

uchw. SN (7s) z dnia 28 września 2000 r., III ZP 21/00, OSNAPiUS 2001/2/30 z glosą S. Hoca, PS 2001/10/121.

Art. 86. § 1. Sędzia nie może podejmować dodatkowego zatrudnienia, z wyjątkiem zatrudnienia na stanowisku dydaktycznym, naukowo-dydaktycznym lub naukowym w łącznym wymiarze nieprzekraczającym pełnego wymiaru czasu pracy pracowników zatrudnionych na tych stanowiskach, jeżeli wykonywanie tego zatrudnienia nie przeszkadza w pełnieniu obowiązków sędziego.

§ 2. Sędziemu nie wolno także podejmować innego zajęcia ani sposobu zarobkowania, które przeszkadzałoby w pełnieniu obowiązków sędziego, mogło osłabiać zaufanie do jego bezstronności lub przynieść ujemę godności urzędu sędziego.

§ 3. Sędzia nie może:

- 1) być członkiem zarządu, rady nadzorczej lub komisji rewizyjnej spółki prawa handlowego,
- 2) być członkiem zarządu, rady nadzorczej lub komisji rewizyjnej spółdzielni,
- 3) być członkiem zarządu fundacji prowadzącej działalność gospodarczą,
- 4) posiadać w spółce prawa handlowego więcej niż 10% akcji lub udziały przedstawiające więcej niż 10% kapitału zakładowego,
- 5) prowadzić działalności gospodarczej na własny rachunek lub wspólnie z innymi osobami, a także zarządzać taką działalnością lub być przedstawicielem bądź pełnomocnikiem w prowadzeniu takiej działalności.

§ 4. O zamiarze podjęcia dodatkowego zatrudnienia, o którym mowa w § 1, a także o podjęciu innego zajęcia lub sposobu zarobkowania, sędzia sądu apelacyjnego oraz sędzia sądu okręgowego zawiadamia prezesa właściwego sądu, a prezesi tych sądów — Ministra Sprawiedliwości. Sędzia sądu rejonowego kieruje zawiadomienie, o którym mowa w zdaniu pierwszym, do prezesa właściwego sądu okręgowego.

§ 5. Prezes właściwego sądu w stosunku do sędziego, a Minister Sprawiedliwości w stosunku do prezesa sądu apelacyjnego i prezesa sądu okręgowego wydaje decyzję o sprzeciwie wobec zamiaru podjęcia zatrudnienia na stanowisku dydaktycznym, naukowo-dydaktycznym lub naukowym w szkole wyższej, jeżeli uzna, że będzie ono przeszkadzało w pełnieniu obowiązków sędziego, oraz wobec podejmowania lub kontynuowania innego zajęcia, które przeszkadza w pełnieniu obowiązków sę-

dziego, osłabia zaufanie do jego bezstronności lub przynosi ujmę godności urzędu sędziego.

§ 6. Jeżeli prezes sądu sprzeciwił się podjęciu przez sędziego dodatkowego zatrudnienia lub zajęcia, o których mowa w § 4, sprawę, na wniosek sędziego, rozstrzyga kolegium właściwego sądu.

Art. 87. § 1. Sędziowie są obowiązani do złożenia oświadczenia o swoim stanie majątkowym. Oświadczenie o stanie majątkowym dotyczy majątku odrębnego oraz objętego małżeńską wspólnością majątkową. Oświadczenie to powinno zawierać w szczególności informacje o posiadanych zasobach pieniężnych, nieruchomościach, udziałach i akcjach w spółkach prawa handlowego, a ponadto o nabytym przez sędziego albo jego małżonka od Skarbu Państwa albo innej państwowej lub samorządowej osoby prawnej mieniu, które podlegało zbyciu w drodze przetargu.

§ 1a. Oświadczenie, o którym mowa w § 1, składa się w dwóch egzemplarzach.

§ 2. Oświadczenie, o którym mowa w § 1, sędziowie składają właściwemu terytorialnie prezesowi sądu apelacyjnego.

§ 3. Analizy danych zawartych w oświadczeniu, o którym mowa w § 1, dokonuje właściwe kolegium sądu apelacyjnego w terminie do dnia 30 czerwca każdego roku i przedstawia jej wyniki zgromadzeniu ogólnemu sędziów sądu apelacyjnego.

§ 4. Prezesi sądów apelacyjnych składają oświadczenie, o którym mowa w § 1, Krajowej Radzie Sądownictwa, która dokonuje analizy zawartych w nim danych w terminie do dnia 30 czerwca każdego roku.

§ 5. Oświadczenie, o którym mowa w § 1, składa się przed objęciem urzędu sędziego, a następnie co roku do dnia 31 marca, według stanu na dzień 31 grudnia roku poprzedniego, a także w dniu opuszczenia urzędu.

§ 6. Informacje zawarte w oświadczeniu, o którym mowa w § 1, stanowią tajemnicę służbową, chyba że sędzia, który złożył oświadczenie, wyraził pisemną zgodę na ich ujawnienie. W szczególnie uzasadnionych przypadkach podmiot uprawniony, zgodnie z § 2 lub § 4, do odebrania oświadczenia może je ujawnić pomimo braku zgody składającego oświadczenie.

§ 7. Oświadczenie, o którym mowa w § 1, przechowuje się przez sześć lat.

§ 8. Jeden egzemplarz oświadczenia o stanie majątkowym podmiot uprawniony do odebrania oświadczenia zgodnie z § 2 lub § 4 przekazuje do urzędu skarbowego właściwego ze względu na miejsce zamieszkania sędziego. Właściwy urząd skarbowy jest uprawniony do analizy danych zawartych w oświadczeniu, w tym również do porównania jego treści z treścią uprzednio złożonych oświadczeń oraz rocznych zeznań podatkowych (PIT). Jeżeli wynik analizy budzi uzasadnione wątpliwości co do legalności pochodzenia majątku ujawnionego w oświadczeniu, urząd skarbowy kieruje sprawę do właściwego postępowania, prowadzonego na podstawie odrębnych przepisów.

Por.:

wyrok SN z dnia 6 stycznia 1999 r., III RN 180/98, OSNAPiUS 1999/21/670.

Art. 88. Do złożenia oświadczenia, o którym mowa w art. 87 § 1, stosuje się odpowiednio formularz określony przepisami o ograniczeniu prowadzenia działalności gospodarczej przez osoby pełniące funkcje publiczne.

Art. 89. § 1. Żądania, wystąpienia i zażalenia w sprawach związanych z pełnionym urzędem sędziego może wnosić tylko w drodze służbowej. W takich sprawach sędzia nie może zwracać się do instytucji i osób postronnych ani podawać tych spraw do wiadomości publicznej.

§ 2. W sprawach o roszczenia ze stosunku służbowego sędziemu przysługuje droga sądowa.

Por.:

wyrok NSA z dnia 7 września 2000 r., II SA 942/00, Pr.Pracy 2001/1/41;

wyrok SN z dnia 19 września 1996 r., I PRN 101/95, OSNAPiUS 1997/7/112 z glosą Z. Hajna, OSP 1997/12/217;

wyrok SN z dnia 23 grudnia 1994 r., I PRN 91/94, OSNAPiUS 1995/9/110;

uchw. SN (7s) z dnia 24 lutego 1994 r., I PZP 63/93, OSNAPiUS 1994/10/158;

uchw. SN z dnia 23 lipca 1993 r., I PZP 30/93, OSNCP 1994/6/123.

Art. 90. Sędzia sądu rejonowego i sędzia sądu okręgowego jest obowiązany niezwłocznie zawiadomić prezesa sądu okręgowego, sędziego sądu apelacyjnego i prezesa sądu okręgowego — prezesa sądu apelacyjnego, a prezesa sądu apelacyjnego — Ministra Sprawiedliwości o toczącej się sprawie sądowej, w której występuje jako strona lub uczestnik postępowania.

Art. 91. § 1. Wysokość wynagrodzenia sędziów, zajmujących równorzędne stanowiska sędziowskie, różnicuje staż pracy lub pełnione funkcje.

§ 1a–1b. (*uchylone*)

§ 1c. Podstawę ustalenia wynagrodzenia zasadniczego sędziego w danym roku stanowi przeciętne wynagrodzenie w drugim kwartale roku poprzedniego, ogłaszane w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej „Monitor Polski” przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego na podstawie art. 20 pkt 2 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2004 r. Nr 39, poz. 353, z późn. zm.), z zastrzeżeniem § 1d.

§ 1d. Jeżeli przeciętne wynagrodzenie, o którym mowa w § 1c, jest niższe od przeciętnego wynagrodzenia ogłoszonego za drugi kwartał roku poprzedzającego — przyjmuje się podstawę ustalenia wynagrodzenia zasadniczego sędziego w dotychczasowej wysokości.

§ 2. Wynagrodzenie zasadnicze sędziego określa się w stawkach, których wysokość ustala się z zastosowaniem mnożników podstawy ustalenia wynagrodzenia zasadniczego, o której mowa w § 1c. Stawki wynagrodzenia zasadniczego na poszczególnych stanowiskach sędziowskich oraz mnożniki, służące do ustalenia wysokości wynagrodzenia zasadniczego sędziów w poszczególnych stawkach, określa załącznik do ustawy.

§ 2a–5. (*uchylone*)

§ 6. W związku z pełnioną funkcją sędziemu przysługuje dodatek funkcyjny.

§ 7. Wynagrodzenie sędziów różnicuje ponadto dodatek za długoletnią pracę, wynoszący, począwszy od szóstego roku pracy, 5% wynagrodzenia zasadniczego i wzrastający po każdym roku o 1%, aż do osiągnięcia 20% wynagrodzenia zasadniczego.

§ 8. Minister Sprawiedliwości, po zasięgnięciu opinii Krajowej Rady Sądownictwa, określi, w drodze rozporządzenia, funkcje z tytułu których przysługują sędziom dodatki funkcyjne oraz sposób ustalania tych dodatków, biorąc pod uwagę rodzaj funkcji, wielkość jednostki organizacyjnej oraz zakres obowiązków.

§ 9. Od wynagrodzenia sędziów nie odprowadza się składek na ubezpieczenie społeczne.

§ 10. W razie rozwiązania albo wygaśnięcia stosunku służbowego sędziego w sposób, o którym mowa w art. 68, od wynagrodzenia wypłaconego sędziemu w okresie służby, od którego nie odprowadzano składki na ubezpieczenie społeczne, przekazuje się składkę do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, przewidzianą za ten okres w przepisach o ubezpieczeniu społecznym.

§ 11. Składka na ubezpieczenie społeczne, o której mowa w § 10, podlega waloryzacji:

- 1) za okres do 31 grudnia 1998 r. wskaźnikiem wzrostu płac wynikającym ze wzrostu prognozowanego przeciętnego wynagrodzenia, określanego corocznie w ustawie budżetowej, które stanowiło podstawę do ustalania środków i limitów na wynagrodzenia sędziów,
- 2) za okres od 1 stycznia 1999 r. wskaźnikiem waloryzacji składek określonym na podstawie przepisów o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych.

§ 12. Przy obliczaniu kwoty należnych składek, waloryzowanych na podstawie § 11 pkt 2, stosuje się odpowiednio art. 19 ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. Nr 137, poz. 887 i Nr 162, poz. 1118 i 1126, z 1999 r. Nr 26, poz. 228, Nr 60, poz. 636, Nr 72, poz. 802, Nr 78, poz. 875 i Nr 110, poz. 1256, z 2000 r. Nr 9, poz. 118, Nr 95, poz. 1041, Nr 104, poz. 1104 i Nr 119, poz. 1249 oraz z 2001 r. Nr 8, poz. 64, Nr 27, poz. 298, Nr 39, poz. 459 i Nr 72, poz. 748).

Por.:

rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 6 maja 2003 r., w sprawie stawek podstawowych wynagrodzenia zasadniczego sędziów sądów powszechnych, asesorów i aplikantów sądowych oraz stawek dodatku funkcyjnego sędziów, Dz. U. Nr 83, poz. 761 z późn. zm.;

wyrok WSA w Warszawie z dnia 9 marca 2007 r., V SA/Wa 338/07, niepubl.;

uchw. SN z dnia 11 września 2001 r., III ZP 15/01, OSNAPiUS 2001/24/707;

wyrok TK z Dnia 4 października 2000 r., P 8/00, OTK 2001/6/189;

post. TK z dnia 22 marca 2000 r., P 12/98, OTK 2000/2/67;

uchw. SN z dnia 4 marca 1999 r., III ZP 2/99, OSNAPiUS 2000/6/213 z glosą A. Dubowik, OSP 2000/6/99;

uchw. SN (7s) z dnia 24 września 1998 r., III ZP 19/98, OSNAPiUS 1999/13/428;

uchw. SN z dnia 8 grudnia 1994 r., I PZP 51/94, OSNAPiUS 1995/10/121;

uchw. SN (7s) z dnia 25 czerwca 1992 r., I PZP 22/92, OSNCP 1992/12/212;

wyrok SN z dnia 9 listopada 1990 r., I PR 350/90.

(…)

Art. 92. § 1. Sędziemu przysługuje corocznie urlop dodatkowy w wymiarze:

- 1) sześciu dni roboczych — po dziesięciu latach pracy,
- 2) dwunastu dni roboczych — po piętnastu latach pracy.

§ 2. Do okresu pracy, od którego zależy wymiar urlopu dodatkowego, wlicza się wszystkie okresy zatrudnienia w sądzie lub prokuraturze na stanowiskach: asesorów, sędziów i prokuratorów, w Prokuraturii Generalnej Skarbu Państwa na stanowiskach: prezesa, wiceprezesa, starszego radcy lub radcy Prokuraturii Generalnej Skarbu Państwa, a także okresy wykonywania zawodu adwokata, radcy prawnego lub zajmowania samodzielnego stanowiska w organach władzy publicznej, z którym związana była praktyka prawnicza, oraz inne okresy zatrudnienia, jeżeli z tego tytułu przysługiwał zwiększony wymiar urlopu.

§ 3. Sędziemu przysługuje gratyfikacja jubileuszowa w wysokości:

- 1) po dwudziestu latach pracy — 100% wynagrodzenia miesięcznego,
- 2) po dwudziestu pięciu latach pracy — 150% wynagrodzenia miesięcznego,
- 3) po trzydziestu latach pracy — 200% wynagrodzenia miesięcznego,
- 4) po trzydziestu pięciu latach pracy — 250% wynagrodzenia miesięcznego,
- 5) po czterdziestu latach pracy — 350% wynagrodzenia miesięcznego,
- 6) po czterdziestu pięciu latach pracy — 400% wynagrodzenia miesięcznego.

§ 4. Do okresu pracy uprawniającego do gratyfikacji jubileuszowej wlicza się wszystkie poprzednie zakończone okresy zatrudnienia oraz inne okresy, jeżeli z mocy odrębnych przepisów podlegają one wliczeniu do okresu pracy, od którego zależą uprawnienia pracownicze.

§ 5. Do obliczania i wypłacania gratyfikacji jubileuszowej stosuje się odpowiednio przepisy dotyczące nagród jubileuszowych, o których mowa w przepisach o pracownikach urzędów państwowych.

Por.:

uchw. SN (7s) z dnia 25 czerwca 1992 r., I PZP 22/92, OSNCP 1992/12/212;

wyrok SN z dnia 23 grudnia 1994 r., I PRN 91/94, OSNAPiUS 1995/9/110;

uchw. SN (7s) z dnia 24 lutego 1994 r., I PZP 63/93, OSNAPiUS 1994/10/158.

Art. 93. § 1. Sędziemu można udzielić płatnego urlopu dla poratowania zdrowia.

§ 2. Urlop dla poratowania zdrowia nie może przekraczać sześciu miesięcy i nie może być udzielony, jeżeli sędzia nie pełnił służby przez okres roku z powodu choroby.

§ 3. Urlopu dla poratowania zdrowia udziela Minister Sprawiedliwości.

Art. 94. § 1. W okresie nieobecności w pracy z powodu choroby sędzia otrzymuje wynagrodzenie, nie dłużej jednak niż przez okres roku.

§ 2. W razie niemożności wykonywania pracy z innych przyczyn, uprawniających do uzyskania świadczeń, określonych w przepisach o świadczeniach pienięż-

nych z ubezpieczenia społecznego, sędziemu przysługuje wynagrodzenie w wysokości świadczeń pieniężnych z ubezpieczenia społecznego, przez okres przewidziany w tych przepisach.

§ 3. Za inną usprawiedliwioną nieobecność w pracy sędziemu przysługuje wynagrodzenie.

§ 4. W przypadkach, w których pracownikom podlegającym ubezpieczeniu społecznemu przysługują zasiłki niezależnie od prawa do wynagrodzenia, sędziemu przysługuje świadczenie pieniężne w wysokości zasiłku z ubezpieczenia społecznego.

Por.:

wyrok SN z dnia 19 stycznia 2006 r., III BP 3/05, OSNP 2006/23–24/352;

wyrok SN z dnia 5 listopada 1998 r., I PKN 350/98, OSNAPiUS 1999/24/777;

wyrok SN z dnia 23 stycznia 1998 r., I PKN 500/97, OSNAPiUS 1999/1/14.

Art. 94a. § 1. Sędziemu, który wskutek wypadku przy pracy lub choroby zawodowej, doznał stałego lub długotrwałego uszczerbku na zdrowiu, przysługuje jednorazowe odszkodowanie.

§ 2. Członkom rodziny sędziego, który zmarł wskutek wypadku przy pracy lub choroby zawodowej, przysługuje jednorazowe odszkodowanie. Odszkodowanie to przysługuje również w razie śmierci w następstwie wypadku przy pracy lub choroby zawodowej sędziego w stanie spoczynku, który zmarł uznany za trwale niezdolnego do pełnienia obowiązków sędziego wskutek wypadku przy pracy lub choroby zawodowej.

(...)

Por.:

wyrok SN z dnia 12 kwietnia 2007 r., I UK 286/06, OSNP 2008/9–10/144.

(...)

Art. 95. § 1. Sędzia powinien mieszkać w miejscowości będącej siedzibą sądu, w którym pełni służbę.

§ 2. Prezes sądu okręgowego w stosunku do sędziego sądu rejonowego oraz sędziego sądu okręgowego, prezes sądu apelacyjnego w stosunku do sędziego tego sądu, a Minister Sprawiedliwości w stosunku do prezesa sądu okręgowego i prezesa sądu apelacyjnego, w uzasadnionych przypadkach, może wyrazić zgodę na zamieszkanie sędziego w innej miejscowości.

§ 3. W razie uzyskania zgody, o której mowa w § 2, sędziemu przysługuje zwrot kosztów przejazdu z miejsca zamieszkania do siedziby sądu, ustalonych na zasadach obowiązujących przy ustalaniu wysokości należności przysługujących pracownikom z tytułu podróży służbowej na obszarze kraju. Zwrot kosztów jednak nie przysługuje, jeżeli zmiana miejsca służbowego nastąpiła w wyniku orzeczenia kary dyscyplinarnej wymienionej w art. 109 § 1 pkt 4 oraz orzeczenia sądu dyscyplinarnego o przeniesieniu sędziego na inne miejsce służbowe ze względu na powagę stanowiska.

Por.:

post. SA w Katowicach z dnia 19 maja 2004 r., II AKz 361/04, niepubl.;
uchw. NSA (7s) z dnia 17 maja 1999 r., FPS 3/99, ONSA 1999/4/115 z glosą J. Bonarskiego,
Glosa 2001/10/24.

Art. 96. § 1. Sędziemu może być przyznana, jako pożyczka, pomoc finansowa na zaspokojenie jego potrzeb mieszkaniowych.

§ 2. Środki na pomoc finansową, o której mowa w § 1, stanowią do 6% rocznego funduszu wynagrodzeń osobowych sędziów.

§ 3. Minister Sprawiedliwości, w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw finansów publicznych, określi, w drodze rozporządzenia, sposób planowania i wykorzystywania środków na zaspokojenie potrzeb mieszkaniowych sędziów oraz warunki przyznawania pomocy, o której mowa w § 1, z uwzględnieniem zaangażowania środków własnych sędziego, udziału kolegów sądów w przyznawaniu pomocy oraz zasady racjonalności gospodarowania środkami oraz przy przyjęciu zasady, że w razie rozwiązania albo wygaśnięcia stosunku służbowego sędziego w sposób, o którym mowa w art. 68, pożyczka podlega zwrotowi wraz z oprocentowaniem w wysokości obowiązującej przy powszechnie dostępnych kredytach bankowych.

Por.:

rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 11 kwietnia 2003 r., w sprawie sposobu planowania i wykorzystywania środków na zaspokojenie potrzeb mieszkaniowych sędziów oraz warunków przyznawania pomocy finansowej z tych środków, Dz. U. Nr 80, poz. 727 z późn. zm.

Art. 97. § 1. W razie powołania sędziego do niezawodowej służby wojskowej, jego prawa i obowiązki służbowe ulegają zawieszeniu na czas trwania służby. Sędzia zachowuje jednak swoje stanowisko i prawo do wynagrodzenia, a czas służby wojskowej wlicza się do okresu stosunku służbowego na stanowisku sędziego.

§ 2. Inne szczególne uprawnienia związane ze stosunkiem służbowym sędziego powołanego do czynnej służby wojskowej i zwolnionego z tej służby normują przepisy o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej lub przepisy o służbie wojskowej żołnierzy zawodowych.

§ 3. Sędzia powołany do niezawodowej służby wojskowej odbywa ją w organach sądownictwa wojskowego.

Por.:

wyrok SN z dnia 19 kwietnia 1983 r., III KR 12/83, OSNKW 1984/3–4/37.

Art. 98. § 1. Sędziemu ubiegającemu się o mandat posła albo senatora, albo radnego udziela się urlopu bezpłatnego na czas kampanii wyborczej.

§ 2. Sędzia, który został mianowany, powołany lub wybrany do pełnienia funkcji w organach państwowych, samorządu terytorialnego, w służbie dyplomatycznej, konsularnej lub w organach organizacji międzynarodowych oraz ponadnarodowych działających na podstawie umów międzynarodowych ratyfikowanych przez Rzecz-

pospolicą Polską, jest obowiązany rzec się niezwłocznie swojego urzędu, chyba że przechodzi w stan spoczynku.

§ 3. Sędzia, który rzekł się urzędu z przyczyn określonych w § 2, może powrócić na urząd sędziego i poprzednio zajmowane stanowisko, jeżeli przerwa w pełnieniu obowiązków sędziego nie przekracza dziewięciu lat, chyba że pełnił funkcje sędziowskie lub prokuratorskie w międzynarodowych lub ponadnarodowych organach sądowych.

§ 4. W przypadku przewidzianym w § 3, Krajowa Rada Sądownictwa, z inicjatywy zainteresowanego, przedstawia Prezydentowi Rzeczypospolitej Polskiej wniosek o powołanie byłego sędziego na urząd sędziego, chyba że nie spełnia on warunków wymaganych do powołania na urząd sędziego. Po powołaniu na urząd, sędziemu wyznacza się poprzednio zajmowane stanowisko i miejsce służbowe, niezależnie od liczby stanowisk sędziowskich w danym sądzie.

§ 5. W razie odmowy przedstawienia Prezydentowi Rzeczypospolitej Polskiej wniosku, o którym mowa w § 4, zainteresowanemu służy skarga do Sądu Najwyższego.

§ 6. Przepisów § 2–5 nie stosuje się do powołania sędziego na stanowisko podsekretarza stanu w Ministerstwie Sprawiedliwości. W takim przypadku, na okres pełnienia tego stanowiska, sędziego deleguje się do Ministerstwa Sprawiedliwości na zasadach określonych w art. 77 § 1.

Art. 99. Sędzia w stanie spoczynku może używać dotychczasowego tytułu z dodaniem wyrazów „w stanie spoczynku”.

(...)

Art. 103. Minister Sprawiedliwości, w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw pracy, określi, w drodze rozporządzenia, szczegółowe zasady i tryb ustalania i wypłacania uposażeń oraz uposażeń rodzinnych sędziom w stanie spoczynku i członkom ich rodzin oraz terminy przekazania do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych składek, o których mowa w art. 91 § 10 i 11, mając na względzie w szczególności konieczność zapewnienia osobom uprawnionym ciągłości źródeł utrzymania oraz udogodnień w odbiorze uposażeń i uposażeń rodzinnych.

Por.:

wyrok SN z dnia 1 października 1998 r., I PKN 366/98, OSNAPiUS 1999/21/684;

wyrok SN z dnia 4 października 1994 r., I PRN 71/94, OSNAPiUS 1995/7/89 z głosem M. Gersdorf, OSP 1996/4/73;

wyrok SN z dnia 11 października 1994 r., I PRN 81/94, OSNAPiUS 1995/5/65;

uchw. SN z dnia 23 stycznia 1976 r., V PZP 11/75, OSNCP 1976/4/67 z głosem W. Siedleckiego, OSPiKA 1976/11/197.

Art. 104. § 1. Sędzia w stanie spoczynku jest obowiązany dochować godności sędziego.

§ 2. Za uchybienie godności sędziego po przejściu w stan spoczynku oraz uchybienie godności urzędu sędziego w okresie pełnienia służby sędziego w stanie spoczynku odpowiada dyscyplinarnie.

§ 3. Do odpowiedzialności dyscyplinarnej sędziów w stanie spoczynku stosuje się odpowiednio przepisy o odpowiedzialności dyscyplinarnej sędziów, z tym że zamiast kar przewidzianych dla sędziów sąd dyscyplinarny orzeka kary:

- 1) upomnienia,
- 2) nagany,
- 3) zawieszenia waloryzacji uposażenia na okres od jednego roku do trzech lat,
- 4) pozbawienia prawa do stanu spoczynku wraz z prawem do uposażenia.

§ 4. Skazanie sędziego w stanie spoczynku prawomocnym wyrokiem sądu na pozbawienie praw publicznych za przestępstwo popełnione po przejściu w stan spoczynku, jak również przed przejściem w stan spoczynku, lub prawomocne orzeczenie kary wydalenia ze służby, za przewinienie popełnione, w tym przed przejściem w stan spoczynku, powoduje utratę uprawnień do stanu spoczynku i uposażenia sędziego oraz uposażenia rodzinnego członków jego rodziny.

§ 5. W razie orzeczenia kary wymienionej w § 3 pkt 4, lub w przypadkach przewidzianych w § 4, sędziego pozbawiony prawa do stanu spoczynku i uposażenia albo członek jego rodziny pozbawiony prawa do uposażenia rodzinnego nabywa prawo do emerytury lub renty, jeżeli spełnia warunki określone w przepisach o ubezpieczeniu społecznym.

Por.:

wyrok SA w Warszawie z dnia 12 października 2000 r., III Aua 1160/00, OSA 2001/3/13;

wyrok SN z dnia 7 września 2000 r., I PKN 12/00, OSNAPiUS 2001/3/4;

wyrok TK z dnia 11 lipca 2000 r., K 28/99, OTK 2000/5/150;

wyrok SN z dnia 26 stycznia 2000 r., I PKN 490/99, OSNAPiUS 2001/11/382;

wyrok TK z dnia 15 grudnia 1999 r., P 6/99, OTK 1999/7/164 z glosą A. Zielińskiego PS 2001/2/78;

wyrok TK z dnia 24 czerwca 1998 r., K 3/98, OTK 1998/4/52.

Art. 105. § 1. Do sędziów w stanie spoczynku stosuje się odpowiednio art. 84 § 3, art. 86 i 96.

§ 2. Sędzia w stanie spoczynku może jednak wykonywać w sądzie albo w Ministerstwie Sprawiedliwości funkcję wizytatora. W takim przypadku sędziego w stanie spoczynku zatrudnia się na podstawie umowy cywilnoprawnej, za wynagrodzeniem nie wyższym niż stawka dodatku funkcyjnego dla wizytatora, w maksymalnej wysokości, powiększona o składkę na ubezpieczenie społeczne, a w razie wykonywania tej funkcji w Ministerstwie Sprawiedliwości, wynagrodzenie to może być podwyższone o wysokość dodatku, o którym mowa w art. 78 § 3. Przepisy art. 77 § 5 i art. 94a i 94b stosuje się odpowiednio.

Por.:

post. TK z dnia 29 czerwca 2000 r., Ts 118/99, OTK 2000/5/155;

wyrok SN z dnia 23 września 1999 r., II UKN 126/99, OSNAPiUS 2000/24/913;

wyrok TK z dnia 27 stycznia 1999 r., K 1/98, OTK 1999/1/3 z glosą D. Dudka, PS 2000/2/238;
wyrok SN z dnia 6 stycznia 1999 r., III RN 180/98, OSNAPiUS 1999/21/670;
wyrok NSA z dnia 21 maja 1998 r., II SA 330/98, Pr. Pracy 1998/10/44;
uchw. TK z dnia 25 marca 1992 r., W 2/92, OTK 1992/1/21.

Art. 106. W razie utraty uprawnień do stanu spoczynku i uposażenia w przypadkach, o których mowa w art. 104 § 5, stosuje się odpowiednio przepisy art. 91 § 10 i 11.

Rozdział 3

Odpowiedzialność dyscyplinarna sędziów

Art. 107. § 1. Za przewinienia służbowe, w tym za oczywistą i rażącą obrazę przepisów prawa i uchybienia godności urzędu (przewinienia dyscyplinarne), sędzia odpowiada dyscyplinarnie.

§ 2. Sędzia odpowiada dyscyplinarnie także za swoje postępowanie przed objęciem stanowiska, jeżeli przez nie uchybił obowiązkowi piastowanego wówczas urzędu państwowego lub okazał się niegodnym urzędu sędziego.

Por.:

wyrok SN z dnia 23 stycznia 2008 r., SNO 89/07, OSNKW 2008/5/37;
wyrok SN z dnia 27 sierpnia 2007 r., SNO 47/07, OSNKW 2007/11/83;
wyrok SN z dnia 5 sierpnia 2005 r., II CK 27/05, niepubl.;
uchw. SN z dnia 8 maja 2002 r., SNO 8/02, OSNKW 2002/9–10/85;
wyrok SN z dnia 20 marca 1996 r., II PRN 4/96, OSNAPiUS 1996/20/305.

Art. 108. § 1. Po upływie trzech lat od chwili czynu nie można wsząć postępowania dyscyplinarnego.

§ 2. W razie wszczęcia postępowania dyscyplinarnego przed upływem terminu, o którym mowa w § 1, przedawnienie dyscyplinarne następuje z upływem pięciu lat od chwili czynu. Jeżeli jednak przed upływem terminu, o którym mowa w § 1, sprawa nie została prawomocnie zakończona, sąd dyscyplinarny orzeka o popelnieniu przewinienia dyscyplinarnego, umarzając postępowanie w zakresie wymierzenia kary dyscyplinarnej.

§ 3. W zakresie odpowiedzialności dyscyplinarnej za wykroczenie przedawnienie dyscyplinarne następuje jednocześnie z przedawnieniem przewidzianym dla wykroczeń.

§ 4. Jeżeli jednak przewinienie dyscyplinarne zawiera znamiona przestępstwa, przedawnienie dyscyplinarne nie może nastąpić wcześniej niż przedawnienie przewidziane w przepisach Kodeksu karnego.

Por.:

post. SA we Wrocławiu z dnia 11 stycznia 2008 r., II ASD 5/04, niepubl.;
uchw. SN z dnia 7 grudnia 2007 r., SNO 81/07, OSNKW 2008/2/15;

uchw. SN z dnia 28 września 2006 r., I KZP 8/06, OSNKW 2006/10/87;
uchw. SN z dnia 8 maja 2002 r., SNO 8/02, OSNKW 2002/9–10/85;
uchw. SN (7s) z dnia 14 kwietnia 1987 r., VI KZP 1/87, OSNKW 1987/7–8/58.

Art. 109. § 1. Karami dyscyplinarnymi są:

- 1) upomnienie,
- 2) nagana,
- 3) usunięcie z zajmowanej funkcji,
- 4) przeniesienie na inne miejsce służbowe,
- 5) złożenie sędziego z urzędu.

§ 2. Sąd może podać prawomocne orzeczenie dyscyplinarne do wiadomości publicznej.

§ 3. Wymierzenie kary określonej w § 1 pkt 3 lub 4 pociąga za sobą pozbawienie możliwości awansowania na wyższe stanowisko sędziowskie przez okres pięciu lat, niemożność udziału w tym okresie w kolegium sądu, orzekania w sądzie dyscyplinarnym oraz uzyskania utraconej funkcji.

§ 4. Wymierzenie kary określonej w § 1 pkt 5 pociąga za sobą utratę możliwości ponownego powołania ukaranego do pełnienia urzędu na stanowisku sędziowskim.

§ 5. W przypadku przewinienia dyscyplinarnego lub wykroczenia mniejszej wagi, sąd dyscyplinarny może odstąpić od wymierzenia kary.

Por.:

uchw. SN z dnia 30 czerwca 2008 r., I KZP 11/08, OSNKW 2008/8/57;
wyrok SN z dnia 5 czerwca 2002 r., SNO 11/02, OSNKW 2002/9–10/86;
uchw. SN z dnia 4 marca 1999 r., III ZP 2/99, OSNAPiUS 2000/6/213 z głosa A. Dubowik,
OSP 2000/6/99.

Art. 110. § 1. Sądami dyscyplinarnymi w sprawach dyscyplinarnych sędziów są:

- 1) w pierwszej instancji — sądy apelacyjne,
- 2) w drugiej instancji — Sąd Najwyższy.

§ 2. Sądy dyscyplinarne są ponadto właściwe do orzekania w sprawach, o których mowa w art. 37 § 4a, art. 75 § 2 pkt 3 oraz w art. 80–80c.

§ 3. Do rozpoznania spraw wymienionych w § 1 i 2 właściwy miejscowo jest sąd dyscyplinarny, w okręgu którego pełni służbę sędzia objęty postępowaniem. Jeżeli jednak sprawa dotyczy sędziego sądu apelacyjnego albo sędziego sądu okręgowego, właściwy jest inny sąd dyscyplinarny wyznaczony, na wniosek rzecznika dyscyplinarnego, przez Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego.

§ 4. Sądy dyscyplinarne orzekają w składzie trzech sędziów. Do orzekania w sądzie dyscyplinarnym są uprawnieni wszyscy sędziowie danego sądu dyscyplinarnego, z wyjątkiem prezesa sądu, wiceprezesów sądu oraz rzecznika dyscyplinarnego.

§ 5. Sąd dyscyplinarny pierwszej instancji może orzekać na sesjach wyjazdowych w sądzie okręgowym, na obszarze właściwości którego obwiniony zajmuje stanowisko sędziego, chyba że sprzeciwia się temu dobro wymiaru sprawiedliwości.

Por.:

wyrok SN z dnia 14 lutego 2001 r., V KKN 368/00, OSNKW 2001/3–4/26.

Art. 111. Skład sądu dyscyplinarnego wyznacza się w drodze losowania, z listy wszystkich sędziów danego sądu, z tym że w składzie sądu zasiada przynajmniej jeden sędzia stale orzekający w sprawach karnych. Składowi sądu dyscyplinarnego przewodniczy sędzia stale orzekający w sprawach karnych, najstarszy służbą.

Art. 112. § 1. Uprawnionym oskarżycielem przed sądem dyscyplinarnym, w sprawach sędziów sądów apelacyjnych, a także prezesów oraz wiceprezesów sądów okręgowych, jest rzecznik dyscyplinarny, w sprawach zaś pozostałych sędziów — zastępca rzecznika dyscyplinarnego.

§ 2. Rzecznika dyscyplinarnego wybiera, spośród kandydatów zgłoszonych przez zgromadzenia ogólne sędziów sądów apelacyjnych, Krajowa Rada Sądownictwa. Rzecznik dyscyplinarny działa przy Krajowej Radzie Sądownictwa. Kadencja rzecznika dyscyplinarnego trwa cztery lata.

§ 3. Zgromadzenia wymienione w § 2 wybierają spośród sędziów sądu apelacyjnego po jednym kandydacie na rzecznika dyscyplinarnego i wybranych kandydatów zgłaszają Krajowej Radzie Sądownictwa, najpóźniej na trzy miesiące przed upływem kadencji rzecznika dyscyplinarnego albo w ciągu miesiąca po jego ustąpieniu.

§ 4. Zastępców rzecznika dyscyplinarnego wybierają dla każdej apelacji kolegia sądów apelacyjnych, a dla każdego okręgu kolegia sądów okręgowych spośród sędziów danego sądu. Kadencja zastępców rzecznika trwa dwa lata.

§ 5. Rzecznik dyscyplinarny i jego zastępcy są związani wskazaniem organu uprawnionego, w zakresie przeprowadzenia postępowania wyjaśniającego.

§ 6. Rzecznik dyscyplinarny jest uprawniony do przejęcia każdej sprawy prowadzonej przez zastępcę rzecznika dyscyplinarnego, jeżeli uzna to za uzasadnione interesem wymiaru sprawiedliwości.

§ 7. W razie niemożności prowadzenia sprawy przez właściwego zastępcę rzecznika dyscyplinarnego, rzecznik dyscyplinarny wyznaczy do jej prowadzenia zastępcę rzecznika dyscyplinarnego z innego okręgu.

§ 8. W razie przeszkód w pełnieniu obowiązków przez rzecznika dyscyplinarnego, jego obowiązki przejmuje najstarszy służbą sędziowską zastępca rzecznika dyscyplinarnego, do czasu ustania przeszkody.

§ 9. Do zastępców rzecznika dyscyplinarnego stosuje się odpowiednio przepisy o rzeczniku dyscyplinarnym.

Art. 113. Obwiniony może ustanowić obrońcę spośród sędziów lub adwokatów.

Por.:

wyrok SN z dnia 9 lipca 1998 r., V KKN 207/97, OSNKW 1998/7–8/37;

wyrok SN z dnia 19 marca 1997 r., IV KKN 326/96, OSNKW 1997/7–8/64;

post. SN z dnia 15 marca 1996 r., I CRN 34/96, OSNC 1996/7–8/109;

wyrok SN z dnia 17 marca 1980 r., II KR 319/79, OSNKW 1980/5–6/50 z glosą W. Daszkiewicz, PiP 1982/11/151 oraz z glosą E. Huzara, OSPiKA 1981/9/149.

Art. 114. § 1. Rzecznik dyscyplinarny podejmuje czynności dyscyplinarne na żądanie Ministra Sprawiedliwości, prezesa sądu apelacyjnego lub okręgowego oraz kolegium sądu apelacyjnego lub okręgowego, Krajowej Rady Sądownictwa, a także z własnej inicjatywy, po wstępnym wyjaśnieniu okoliczności koniecznych do ustalenia znamion przewinienia, a także złożeniu wyjaśnień przez sędziego, chyba że złożenie tych wyjaśnień nie jest możliwe.

§ 2. Po przeprowadzeniu postępowania, o którym mowa w § 1, jeżeli zachodzą podstawy do wszczęcia postępowania dyscyplinarnego, rzecznik dyscyplinarny wszczyna postępowanie dyscyplinarne i przedstawia sędziemu na piśmie zarzuty. Jednocześnie w sprawach, o których mowa w art. 110 § 3 zdanie drugie, rzecznik dyscyplinarny zwraca się do Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego o wyznaczenie właściwego sądu dyscyplinarnego do rozpoznania sprawy w pierwszej instancji. Wyznaczenie tego sądu powinno nastąpić w terminie siedmiu dni.

§ 3. Po przedstawieniu zarzutów obwiniony, w terminie czternastu dni, może złożyć wyjaśnienia i zgłosić wnioski o przeprowadzenie dowodów.

§ 4. Po upływie terminu, o którym mowa w § 3, a w razie potrzeby po przeprowadzeniu dalszych dowodów, rzecznik dyscyplinarny składa wniosek o rozpoznanie sprawy dyscyplinarnej do właściwego sądu dyscyplinarnego. Wniosek powinien zawierać dokładne określenie czynu, który jest przedmiotem postępowania, oraz uzasadnienie.

§ 5. Jeżeli rzecznik dyscyplinarny nie znajduje podstaw do wszczęcia postępowania dyscyplinarnego na żądanie uprawnionego organu, wydaje postanowienie o odmowie jego wszczęcia. Odpis postanowienia doręcza się organowi, który złożył wniosek o wszczęcie postępowania, kolegium odpowiednio sądu okręgowego lub apelacyjnego i obwinionemu.

§ 6.⁶ W terminie siedmiu dni od dnia doręczenia postanowienia, o którym mowa w § 5, lub postanowienia o umorzeniu postępowania dyscyplinarnego, obwinionemu, organowi, który złożył wniosek o wszczęcie postępowania dyscyplinarnego i właściwemu kolegium służy zażalenie do sądu dyscyplinarnego.

§ 7. Zażalenie powinno być rozpoznane w terminie dwóch tygodni od dnia wniesienia zażalenia do sądu.

Por.:

wyrok TK z dnia 4 marca 2008 r., SK 3/07, OTK–A 2008/2/25.

Art. 115. § 1. Po wpłynięciu wniosku o rozpoznanie sprawy dyscyplinarnej prezes sądu dyscyplinarnego wyznacza rozprawę.

⁶ Art. 114 § 6: Z dniem 11 marca 2008 r. art. 114 § 6 w brzmieniu nadanym przez art. 89 pkt 3 lit. b) ustawy z dnia 23 listopada 2002 r. o Sądzie Najwyższym (Dz. U. Nr 240, poz. 2052) i obowiązującym do dnia wejścia w życie ustawy z dnia 29 czerwca 2007 r. o zmianie ustawy — Prawo o ustroju sądów powszechnych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 136, poz. 959), w zakresie, w jakim pozbawia obwinionego sędziego prawa wniesienia do sądu dyscyplinarnego zażalenia na postanowienie rzecznika dyscyplinarnego o umorzeniu postępowania dyscyplinarnego, został uznany za niezgodny z art. 32 ust. 1, art. 45 ust. 1 i art. 78 Konstytucji RP, wyrokiem Trybunału Konstytucyjnego z dnia 4 marca 2008 r. (Dz. U. Nr 41, poz. 251).

§ 2. Pomiedzy wpływem wniosku a terminem rozprawy nie powinno upłynąć więcej niż miesiąc.

§ 3. Nieusprawiedliwione niestawiennictwo obwinionego lub jego obrońcy nie wstrzymuje rozpoznania sprawy.

Por.:

uchw. SN z dnia 25 lutego 1999 r., I KZP 36/98, OSNKW 1999/3–4/14;

post. SN z dnia 9 marca 1995 r., II KRN 12/95, Prok. i Pr. 1995/6/11;

post. SN z dnia 7 września 1994 r., III KRN 98/94, OSNKW 1994/11–12/72;

uchw. SN z dnia 31 sierpnia 1994 r., I KZP 19/94, OSNKW 1994/9–10/56;

uchw. SN z dnia 8 września 1989 r., II KZ 56/89, OSNKW 1990/4–6/22;

wyrok SN z dnia 18 marca 1982 r. I KR 323/81, OSNKW 1982/10–11/80;

post. SN z dnia 19 listopada 1975 r., Z 35/75, OSNKW 1976/2/36.

Art. 116. § 1. Postępowanie dyscyplinarne jest jawne.

§ 2. Sąd dyscyplinarny może wyłączyć jawność postępowania dyscyplinarnego ze względu na moralność, bezpieczeństwo państwa i porządek publiczny oraz ze względu na ochronę życia prywatnego stron lub inny ważny interes prywatny.

§ 3. W razie wyłączenia jawności postępowania dyscyplinarnego orzeczenie ogłaszane jest publicznie.

Art. 117. Jeżeli w toku rozprawy ujawni się inne przewinienie, oprócz objętego wnioskiem o rozpoznanie sprawy dyscyplinarnej, sąd może wydać co do tego przewinienia wyrok tylko za zgodą rzecznika dyscyplinarnego i obwinionego lub jego obrońcy; w razie braku zgody rzecznik dyscyplinarny prowadzi w tym zakresie odrębne postępowanie dyscyplinarne.

Por.:

post. SA w Krakowie z dnia 2 lipca 1998 r., II Akz 142/98, KZS 1998/7–8/52;

wyrok SN z dnia 22 lipca 1993 r., II KRN 98/93, PiP 1994/5/111;

wyrok SN z dnia 31 maja 1989 r., V KRN 111/89, OSNPG 1989/11/115.

Art. 118. W razie rozwiązania lub wygaśnięcia stosunku służbowego sędziego w toku postępowania dyscyplinarnego, postępowanie to toczy się nadal. Jeżeli obwiniony podjął pracę w urzędzie państwowym, Prokuraturii Generalnej Skarbu Państwa, adwokaturze lub jako radca prawny albo notariusz, sąd przesyła wyrok odpowiednio temu urzędowi, Prezesowi Prokuraturii Generalnej Skarbu Państwa, Naczelnej Radzie Adwokackiej lub Krajowej Radzie Radców Prawnych albo Krajowej Radzie Notarialnej.

Art. 119. Jeżeli przewinienie zawiera znamiona przestępstwa, sąd dyscyplinarny z urzędu rozpoznaje sprawę w zakresie zezwolenia na pociągnięcie sędziego do odpowiedzialności karnej i wydaje uchwałę, o której mowa w art. 80 § 1, co nie wstrzymuje biegu postępowania dyscyplinarnego.

Por.:

uchw. SN z dnia 28 września 2006 r., I KZP 8/06, OSNKW 2006/10/87;

uchw. SN z dnia 8 maja 2002 r., SNO 8/02, OSNKW 2002/9–10/85.

Art. 120. § 1. Po prawomocnym zakończeniu postępowania karnego przeciwko sędziemu, sąd lub prokurator przesyła akta sprawy właściwemu rzecznikowi dyscyplinarnemu. Jeżeli postępowanie dyscyplinarne nie było wszczęte, rzecznik dyscyplinarny podejmuje czynności dyscyplinarne, choćby w postępowaniu karnym został wydany wyrok uniewinniający.

§ 2. Jeżeli przeciwko sędziemu zapadł prawomocny wyrok pociągający za sobą, w myśl ustawy, utratę stanowiska, sąd dyscyplinarny zawiadamia o tym Ministra Sprawiedliwości, który zarządza złożenie ukaranego sędziego z urzędu, chociażby wykonano już wyrok dyscyplinarny skazujący na karę łagodniejszą niż złożenie z urzędu.

Por.:

uchw. SN z dnia 8 maja 2002 r., SNO 8/02, OSNKW 2002/9–10/85.

Art. 121. § 1. Od wydanych w pierwszej instancji wyroków sądu dyscyplinarnego oraz postanowień i zarządzeń zamykających drogę do wydania wyroku przysługuje odwołanie obwinionemu i rzecznikowi dyscyplinarnemu, a także Krajowej Radzie Sądownictwa i Ministrowi Sprawiedliwości.

§ 2. Odwołanie powinno być rozpoznane w terminie dwóch miesięcy od dnia jego wpłynięcia do sądu dyscyplinarnego drugiej instancji.

Art. 122. Od wyroku sądu dyscyplinarnego drugiej instancji kasacja nie przysługuje.

Art. 123. § 1. Jeżeli orzeczona została kara złożenia sędziego z urzędu, a sąd dyscyplinarny wcześniej nie zawiesił sędziego w czynnościach służbowych, wyrok wywołuje zawieszenie sędziego w czynnościach służbowych, z jednoczesnym obniżeniem do 50% jego wynagrodzenia na czas trwania zawieszenia. Art. 129 § 3 stosuje się odpowiednio.

§ 2. Przewodniczący sądu dyscyplinarnego pierwszej instancji przesyła odpis prawomocnego wyroku sądu dyscyplinarnego Krajowej Radzie Sądownictwa i Ministrowi Sprawiedliwości, a ponadto — prezesowi właściwego sądu i kolegium tego sądu.

§ 3. Wykonanie wyroku należy do Ministra Sprawiedliwości co do kar wymienionych w art. 109 § 1 pkt 4 i 5, a co do kar wymienionych w art. 109 § 1 pkt 3 — do prezesa sądu okręgowego oraz do prezesa sądu apelacyjnego w stosunku do sędziów tego sądu.

Art. 124. § 1. Odpis prawomocnego wyroku skazującego na karę dyscyplinarną dołącza się do akt osobowych obwinionego.

§ 2. Po upływie pięciu lat od uprawomocnienia się wyroku orzekającego karę przewidzianą w art. 109 § 1 pkt 1–4 Minister Sprawiedliwości zarządza usunięcie od-

pisu wyroku z akt osobowych, jeżeli w tym okresie nie wydano przeciwko ukaranemu innego wyroku skazującego. W takim przypadku dopuszczalne jest tylko jednoczesne usunięcie z akt osobowych sędziego odpisów wszystkich wyroków skazujących.

Art. 125. Krajowa Rada Sądownictwa, Pierwszy Prezes Sądu Najwyższego i Minister Sprawiedliwości mogą wystąpić o wznowienie postępowania dyscyplinarnego.

Art. 126. § 1. Wznowienie postępowania dyscyplinarnego na niekorzyść obwionego może nastąpić, jeżeli umorzenie postępowania lub wydanie wyroku nastąpiło wskutek przestępstwa albo jeżeli w ciągu pięciu lat od umorzenia lub od wydania wyroku wyjdą na jaw nowe okoliczności lub dowody, które mogły uzasadniać skazanie lub wymierzenie kary surowszej.

§ 2. Wznowienie postępowania na korzyść skazanego może nastąpić także po jego śmierci, jeżeli wyjdą na jaw nowe okoliczności lub dowody, które mogłyby uzasadniać uniewinnienie lub wymierzenie kary łagodniejszej.

§ 3. W razie śmierci skazanego, wniosek o wznowienie postępowania mogą złożyć jego małżonek, krewni w linii prostej, rodzeństwo, przysposabiający lub przysposobiony oraz rzecznik dyscyplinarny.

Art. 127. Rozstrzygnięcia zapadające w toku postępowania dyscyplinarnego wymagają z urzędu uzasadnienia na piśmie i doręczenia ich stronom. Wyroki oraz postanowienia i zarządzenia zamykające drogę do wydania wyroku doręcza się także Krajowej Radzie Sądownictwa i Ministrowi Sprawiedliwości.

Por.:

post. SN z dnia 15 lutego 2001 r., III KKN 595/00, Prok. i Pr. 2001/7–8/5;

post. SN z dnia 11 sierpnia 1979 r., IV KZ 65/79, OSNKW 1979/11–12/120.

Art. 128. W sprawach nieuregulowanych w niniejszym rozdziale stosuje się odpowiednio przepisy Kodeksu postępowania karnego.

Por.:

uchw. SN z dnia 30 czerwca 2008 r., I KZP 11/08, OSNKW 2008/8/57;

wyrok SN z dnia 27 sierpnia 2007 r., SNO 47/07, OSNKW 2007/11/83.

Art. 129. § 1. Sąd dyscyplinarny może zawiesić w czynnościach służbowych sędziego, przeciwko któremu wszczęto postępowanie dyscyplinarne lub o ubezwłasnowolnienie.

§ 2. Jeżeli sąd dyscyplinarny wydaje uchwałę zezwalającą na pociągnięcie sędziego do odpowiedzialności karnej, z urzędu zawiesza sędziego w czynnościach służbowych.

§ 3. Sąd dyscyplinarny, zawieszając sędziego w czynnościach służbowych, obniża w granicach od 25% do 50% wysokość jego wynagrodzenia na czas trwania tego zawieszenia; nie dotyczy to osób, w stosunku do których wszczęto postępowanie o ubezwłasnowolnienie.

§ 4. Jeżeli postępowanie dyscyplinarne zostało umorzone lub zakończyło się uniewinnieniem, sędziemu wypłaca się zatrzymane wynagrodzenie.

Por.:

uchw. SN z dnia 5 marca 2002 r., SNO 1/02, OSNKW 2002/5–6/48.

Art. 130. § 1. Jeżeli sędziego zatrzymano z powodu schwywania na gorącym uczynku popełnienia przestępstwa umyślnego albo jeżeli ze względu na rodzaj czynu dokonanego przez sędziego powaga sądu lub istotne interesy służby wymagają natychmiastowego odsunięcia go od wykonywania obowiązków służbowych, prezes sądu albo Minister Sprawiedliwości mogą zarządzić natychmiastową przerwę w czynnościach służbowych sędziego aż do czasu wydania uchwały przez sąd dyscyplinarny, nie dłużej niż na miesiąc.

§ 2. Jeżeli sędzia, o którym mowa w § 1, pełni funkcję prezesa sądu, zarządzenie przerwy w czynnościach służbowych należy do Ministra Sprawiedliwości.

§ 3. O wydaniu zarządzenia, o którym mowa w § 1, prezes sądu albo Minister Sprawiedliwości, w terminie trzech dni od dnia jego wydania, zawiadamia sąd dyscyplinarny, który niezwłocznie, nie później niż przed upływem terminu, na który przerwa została zarządzona, wydaje uchwałę o zawieszeniu sędziego w czynnościach służbowych albo uchyla zarządzenie o przerwie w wykonywaniu tych czynności. Sąd dyscyplinarny zawiadamia sędziego o posiedzeniu, jeżeli uzna to za celowe.

Art. 131. § 1. W przypadkach przewidzianych w art. 37 § 4a lub w art. 75 § 2 pkt 3 oraz w sprawie zawieszenia sędziego w czynnościach służbowych lub uchylenia zarządzenia o przerwie w wykonywaniu czynności, o której mowa w art. 130 § 1, sąd dyscyplinarny wydaje uchwałę po wysłuchaniu rzecznika dyscyplinarnego. Wysłuchuje także sędziego, jeżeli stawił się na posiedzenie.

§ 2. Na uchwałę odmawiającą uwzględnienia wniosku, o którym mowa w art. 75 § 2 pkt 3, przysługuje zażalenie Krajowej Radzie Sądownictwa oraz kolegium sądu, które złożyło wniosek.

§ 3. Na uchwałę odmawiającą uwzględnienia zastrzeżenia, o którym mowa w art. 37 § 4a, sędziemu przysługuje zażalenie.

§ 4. Na uchwałę o zawieszeniu w czynnościach służbowych sędziemu przysługuje zażalenie, a rzecznikowi dyscyplinarnemu — także na uchwałę o uchyleniu zarządzenia o przerwie w wykonywaniu czynności, o której mowa w art. 130 § 2; zażalenie nie wstrzymuje wykonania uchwały.

§ 5. Zażalenie rozpoznaje sąd dyscyplinarny drugiej instancji, a w przypadkach, o których mowa w § 3, ten sam sąd dyscyplinarny w innym równorzędnym składzie.

Art. 132. Zawieszenie w czynnościach służbowych ustaje z chwilą prawomocnego zakończenia postępowania dyscyplinarnego, chyba że sąd dyscyplinarny uchylił je wcześniej.

Art. 133. Koszty postępowania dyscyplinarnego ponosi Skarb Państwa.

Dział III

(uchylony)

Rozdział 1

Art. 134–136. *(uchylone)*

Rozdział 2

Art. 137–140. *(uchylone)*

Rozdział 3

(uchylony)

Art. 141–146a. *(uchylone)*

Dział IV

Referendarze sądowi, pracownicy sądów, kuratorzy sądowi, ławnicy oraz organy pomocnicze sądów

Rozdział 1

Przepisy ogólne

Art. 147. § 1. W sądach rejonowych i okręgowych do wykonywania określonych w ustawach czynności należących do sądów w zakresie ochrony prawnej zatrudniani są referendarze sądowi i starsi referendarze sądowi, zwani dalej „referendarzami”.

§ 2. W sądach działają kuratorzy sądowi (kuratorzy rodzinni i kuratorzy dla dorosłych), którzy stanowią służbę kuratorską i wykonują czynności o charakterze wychowawczo–resocjalizacyjnym i profilaktycznym oraz inne czynności określone w przepisach szczególnych.

§ 3. W sądach są zatrudniani urzędnicy i inni pracownicy sądowi.

§ 4. W sądach mogą być zatrudniani asystenci sędziów.

Art. 148. § 1. Minister Sprawiedliwości określi, w drodze zarządzenia, organizację i zakres działania sekretariatów sądowych oraz innych działów administracji sądowej, a także kategorie pracowników sądowych obowiązanych do noszenia stroju urzędowego lub oznak i warunki ich przydziału.

§ 2. Referendarze i asystenci sędziów podlegają okresowym ocenom kwalifikacyjnym dokonywanym przez właściwego prezesa sądu, obejmującym jakością i terminowość wykonywania zadań, przestrzeganie dyscypliny pracy, efektywność wykorzystania czasu pracy oraz realizację doskonalenia zawodowego.

§ 3. Minister Sprawiedliwości może określić, w drodze rozporządzenia, szczególne zasady i tryb dokonywania okresowych ocen kwalifikacyjnych referendarzy i asystentów sędziów. W rozporządzeniu należy określić terminy dokonywania ocen, sposób ich wyrażania i podawania do wiadomości osobom ocenianym oraz uwzględnić prawo osób ocenianych do kwestionowania dokonanych ocen.

Por.:

zarządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 12 grudnia 2003 r., w sprawie organizacji i zakresu działania sekretariatów sądowych oraz innych działów administracji sądowej, Dz. Urz. MS Nr 5, poz. 22 z późn. zm.

Rozdział 2

Referendarze sądowi

Art. 149. § 1. Na stanowisko referendarza sądowego może być mianowany ten, kto:

- 1) posiada obywatelstwo polskie i korzysta z pełni praw cywilnych i obywatelskich,
- 2) jest nieskazitelnego charakteru,
- 3) ukończył wyższe studia prawnicze w Polsce i uzyskał tytuł magistra prawa lub zagraniczne uznane w Polsce,
- 4) ukończył 24 lata,
- 5) ukończył aplikację ogólną prowadzoną przez Krajową Szkołę Sądownictwa i Prokuratury lub zdał egzamin sędziowski lub prokuratorski, albo ukończył aplikację notarialną, adwokacką lub radcowską i złożył odpowiedni egzamin.

§ 2–3. (*uchylone*)

Por.:

wyrok NSA z dnia 7 listopada 1983 r., II SA 1358/83, ONSA 1983/2/97.

Art. 150. § 1. Na stanowisko starszego referendarza sądowego może być mianowany referendarz sądowy, który zajmował stanowisko referendarza sądowego przez co najmniej dziesięć lat, nie był karany za przewinienia dyscyplinarne, a także uzyskiwał pozytywne okresowe oceny kwalifikacyjne.

§ 2. Stosunek pracy z referendarzem nawiązuje się na podstawie mianowania, z dniem określonym w akcie mianowania.

§ 3. Referendarza mianuje i rozwiązuje z nim stosunek pracy Minister Sprawiedliwości na wniosek prezesa sądu okręgowego. Prezes sądu okręgowego, przed wystąpieniem z wnioskiem o mianowanie referendarza sądowego, zasięga informacji z Kra-

jowego Rejestru Karnego oraz zwraca się do właściwego komendanta wojewódzkiego (Stołecznego) Policji o nadesłanie informacji o kandydacie. Informacje o kandydacie do objęcia stanowiska referendarza sądowego uzyskuje się i sporządza na zasadach określonych dla informacji o kandydacie do objęcia stanowiska sędziowskiego.

§ 4. Przed podjęciem pracy referendarz sądowy składa ślubowanie wobec prezesa sądu okręgowego według następującej roty:

„Ślubuję uroczystie na powierzonym mi stanowisku referendarza służyć wiernie Rzeczypospolitej Polskiej, sumiennie i starannie wykonywać obowiązki urzędowe, przestrzegać prawa, kierować się zasadami godności i uczciwości oraz dochować tajemnicy państwowej i służbowej.”; składający ślubowanie może dodać zwrot: „Tak mi dopomóż Bóg.”.

Por.:

wyrok SN z dnia 17 listopada 1997 r., I PKN 360/97, OSNAPiUS 1998/17/502;

post. NSA z dnia 15 kwietnia 1991 r., II SA 258/91, OSP 1992/11/231.

Art. 151. § 1. W zakresie wykonywanych obowiązków referendarz jest niezależny co do treści wydawanych orzeczeń i zarządzeń określonych w ustawach.

§ 2. Referendarze zatrudnieni na obszarze tego samego sądu okręgowego co najmniej raz w roku odbywają zebranie referendarzy okręgu. Zebranie zwołuje prezes sądu okręgowego.

§ 3. Zebranie referendarzy okręgu zajmuje stanowisko we wszystkich sprawach istotnych dla wykonywania zadań przez referendarzy, wybiera na okres kadencji przedstawiciela, reprezentuje referendarzy okręgu wobec organów sądu okręgowego. Przewodniczącym zebrania referendarzy okręgu jest referendarz najstarszy wiekiem.

Por.:

zarządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 27 stycznia 2004 r., w sprawie powołania przy Ministrze Sprawiedliwości Komisji Dyscyplinarnej do rozpatrywania spraw dyscyplinarnych referendarzy sądowych w drugiej instancji, Dz. Urz. MS Nr 2, poz. 5 z późn. zm.

Art. 151a. § 1. Minister Sprawiedliwości może przenieść referendarza na jego wniosek lub za jego zgodą na inne miejsce służbowe.

§ 2. Zgoda referendarza na przeniesienie na inne miejsce służbowe nie jest wymagana w przypadku:

- 1) zniesienia stanowiska wywołanego zmianą w organizacji sądownictwa lub zniesienia danego sądu lub wydziału albo przeniesienia siedziby sądu,
- 2) niedopuszczalności zajmowania stanowiska referendarza w danym sądzie wskutek zawarcia związku małżeńskiego albo powstania stosunku powinowactwa, o którym mowa w art. 6,
- 3) gdy wymaga tego wzgląd na powagę stanowiska referendarza, na wniosek kolegium właściwego sądu okręgowego.

§ 3. Do przeniesienia referendarza na inne miejsce służbowe przepis art. 76 stosuje się odpowiednio.

§ 4. Minister Sprawiedliwości może delegować referendarza, za jego zgodą:

- 1) do pełnienia czynności referendarza w innym sądzie,
 - 2) do pełnienia czynności administracyjnych w Ministerstwie Sprawiedliwości
- na czas określony, nie dłuższy niż dwa lata, albo na czas nieokreślony.

§ 5. Jeżeli wymaga tego interes wymiaru sprawiedliwości delegowanie referendarza w przypadkach, o których mowa w § 4 pkt 1, może nastąpić nawet bez jego zgody, na okres nie dłuższy niż sześć miesięcy. Delegowanie referendarza bez jego zgody może być powtórzone nie wcześniej niż po upływie trzech lat.

§ 6. W okresie delegowania referendarz ma prawo do wynagrodzenia zasadniczego przysługującego na jego stanowisku oraz dodatku za długoletnią pracę. Przepisy art. 77 § 4 i 6 oraz art. 78 § 3 stosuje się odpowiednio. W razie delegowania referendarza do innego sądu bez jego zgody lub na okres dłuższy niż sześć miesięcy, referendarzowi przysługuje dodatek w wysokości 10% wynagrodzenia zasadniczego.

§ 7. Rozwiązanie stosunku pracy z referendarzem może nastąpić w drodze wypowiedzenia w razie:

- 1) otrzymania ujemnej oceny kwalifikacyjnej, potwierdzonej ponowną ujemną oceną, dokonaną nie wcześniej niż po upływie trzech miesięcy,
- 2) zniesienia sądu lub jego reorganizacji, powodującej utratę możliwości dalszego zatrudnienia referendarza,
- 3) uznania przez lekarza orzecznika Zakładu Ubezpieczeń Społecznych za trwale niezdolnego do pełnienia obowiązków referendarza,
- 4) nabycia prawa do emerytury,
- 5) skazania referendarza za przestępstwo inne niż wymienione w § 13.

§ 8. W razie rozwiązania stosunku pracy z referendarzem na podstawie § 7 pkt 2, w okresie między ustaniem zatrudnienia w likwidowanym lub reorganizowanym sądzie a podjęciem pracy lub działalności gospodarczej, referendarzowi przysługuje świadczenie pieniężne ze środków budżetu państwa przez okres nie dłuższy niż sześć miesięcy, obliczone jak ekwiwalent pieniężny za urlop wypoczynkowy; świadczenie to nie przysługuje referendarzowi, który nabył prawo do emerytury.

§ 9. Referendarz może wypowiedzieć stosunek pracy.

§ 10. Okres wypowiedzenia wynosi trzy miesiące.

§ 11. Stosunek pracy z referendarzem może być rozwiązany za porozumieniem stron.

§ 12. W razie wszczęcia przeciwko referendarzowi postępowania karnego lub postępowania dyscyplinarnego Minister Sprawiedliwości może zawiesić referendarza w czynnościach służbowych, z obniżeniem w granicach od 25% do 50% wysokości jego wynagrodzenia na czas trwania tego zawieszenia. Jeżeli postępowanie dyscyplinarne lub postępowanie karne zostało umorzone lub zakończyło się uniewinnieniem, referendarzowi wypłaca się zatrzymane wynagrodzenie.

§ 13. W razie utraty obywatelstwa polskiego lub skazania za umyślnie popełnione przestępstwo ścigane z urzędu lub przestępstwo skarbowe, stosunek pracy z referendarzem rozwiązuje się bez wypowiedzenia. Stosunek pracy z referendarzem może być rozwiązany bez wypowiedzenia z przyczyn określonych w art. 53 Kodeksu pracy.

Art. 151b. § 1. Wynagrodzenie zasadnicze referendarza sądowego wynosi 75% wynagrodzenia zasadniczego w stawce pierwszej sędziego sądu rejonowego, powiększonego o należną składkę z tytułu ubezpieczenia społecznego. Po siedmiu latach pracy na stanowisku referendarza sądowego wynagrodzenie zasadnicze podwyższa się do wysokości 75% wynagrodzenia zasadniczego sędziego sądu rejonowego w stawce drugiej, powiększonego o należną składkę z tytułu ubezpieczenia społecznego, a po dalszych siedmiu latach pracy — do wysokości 75% wynagrodzenia zasadniczego sędziego sądu rejonowego w stawce trzeciej, powiększonego o należną składkę z tytułu ubezpieczenia społecznego.

§ 2. Wynagrodzenie zasadnicze starszego referendarza sądowego wynosi 85% wynagrodzenia zasadniczego sędziego sądu rejonowego w stawce drugiej, powiększonego o należną składkę z tytułu ubezpieczenia społecznego. Po siedmiu latach pracy na stanowisku starszego referendarza sądowego wynagrodzenie zasadnicze podwyższa się do wysokości 85% wynagrodzenia zasadniczego sędziego sądu rejonowego w stawce trzeciej, powiększonego o należną składkę z tytułu ubezpieczenia społecznego.

§ 3. Do referendarzy stosuje się odpowiednio przepisy art. 45 § 1, art. 47, 82a, 87–89, 92, 93 oraz art. 97 § 1 i 2.

§ 4. W sprawach nieuregulowanych w ustawie do referendarzy stosuje się odpowiednio przepisy o pracownikach sądów i prokuratury.

Art. 151c. Referendarz może przystąpić do egzaminu sędziowskiego po przepracowaniu 3 lat na stanowisku referendarza lub asystenta sędziego. Wniosek o dopuszczenie do egzaminu sędziowskiego referendarz zgłasza Dyrektorowi Krajowej Szkoły Sądownictwa i Prokuratury na miesiąc przed przeprowadzeniem egzaminu, uiszczając wymaganą opłatę.

Art. 152. § 1. Za naruszenie swoich obowiązków, w tym za oczywistą i rażącą obrazę przepisów prawa i uchybienie godności stanowiska, referendarz ponosi odpowiedzialność dyscyplinarną.

§ 2. Karami dyscyplinarnymi są:

- 1) nagana,
- 2) nagana z ostrzeżeniem,
- 3) nagana z obniżeniem wynagrodzenia zasadniczego o 10% na okres dwóch lat,
- 4) wydalenie z pracy.

§ 3. W sprawach dyscyplinarnych referendarzy orzekają komisje dyscyplinarne.

§ 4. Komisje dyscyplinarne powołują prezesi sądów okręgowych do rozpatrywania w pierwszej instancji spraw dyscyplinarnych referendarzy zatrudnionych w okręgu sądowym.

§ 5. Minister Sprawiedliwości powołuje komisję dyscyplinarną do rozpatrywania spraw dyscyplinarnych referendarzy w drugiej instancji.

§ 6. Do składu komisji dyscyplinarnych, o których mowa w § 4 i 5, powołuje się referendarzy.

§ 7. Za przewinienia mniejszej wagi referendarz ponosi odpowiedzialność porządkową. Karą porządkową wymierzaną przez prezesa sądu jest upomnienie.

§ 8. W zakresie nieuregulowanym w ustawie do odpowiedzialności dyscyplinarnej i porządkowej referendarzy stosuje się odpowiednio przepisy o odpowiedzialności dyscyplinarnej i porządkowej urzędników państwowych mianowanych.

Por.:

wyrok SN z dnia 18 października 2006 r., OSNwSK 2006/1/1978.

Art. 153. (uchylony)

Art. 153a. § 1. Na wniosek Dyrektora Krajowej Szkoły Sądownictwa i Prokuratury, po zasięgnięciu opinii prezesa właściwego sądu okręgowego, Minister Sprawiedliwości mianuje na stanowisko referendarza aplikanta sędziowskiego skierowanego na staż w ramach realizacji programu aplikacji sędziowskiej.

§ 2. W przypadku aplikantów sędziowskich odbywających staż na stanowisku referendarza, rozwiązanie stosunku pracy może nastąpić w razie:

- 1) skreślenia z listy aplikantów,
- 2) uznania aplikanta przez lekarza orzecznika Zakładu Ubezpieczeń Społecznych za trwale niezdolnego do pełnienia obowiązków referendarza.

§ 3. W przypadku zniesienia sądu lub jego reorganizacji, powodującej utratę możliwości dalszego zatrudnienia aplikanta aplikacji sędziowskiej, odbywającego staż na stanowisku referendarza, Minister Sprawiedliwości, na wniosek Dyrektora Krajowej Szkoły Sądownictwa i Prokuratury, po zasięgnięciu opinii prezesa właściwego sądu okręgowego, przenosi aplikanta na inne miejsce w celu dalszego odbywania stażu. Przepisów art. 151a § 4 i 5 nie stosuje się.

Rozdział 3 Kuratorzy sądowi

Art. 154. § 1. Kuratorzy sądowi pełnią swoje czynności zawodowo (kuratorzy zawodowi) albo społecznie (kuratorzy społeczni).

§ 2. Zasady organizacji służby kuratorskiej i wykonywania obowiązków przez kuratorów sądowych oraz status kuratorów sądowych określa odrębna ustawa.

Rozdział 4 Asystenci sędziów

Art. 155. § 1. Asystent sędziego wykonuje samodzielnie czynności administracji sądowej oraz czynności przygotowania spraw sądowych do ich rozpoznania.

§ 2. Na stanowisku asystenta sędziego może być zatrudniony ten, kto:

- 1) jest obywatelem Rzeczypospolitej Polskiej i korzysta z pełni praw cywilnych i obywatelskich,
- 2) jest nieskazitelnego charakteru,

- 3) ukończył wyższe studia prawnicze w Polsce i uzyskał tytuł magistra lub zagraniczne uznane w Polsce,
- 4) ukończył 24 lata,
- 5) ukończył aplikację ogólną prowadzoną przez Krajową Szkołę Sądownictwa i Prokuratury lub zdał egzamin sędziowski lub prokuratorski albo ukończył aplikację notarialną, adwokacką lub radcowską i złożył odpowiedni egzamin.

§ 3. Prezes sądu przed zatrudnieniem asystenta sędziego zasięga informacji o kandydacie z Krajowego Rejestru Karnego.

§ 3a. (uchylony)

§ 4. Asystentowi sędziego przysługuje wynagrodzenie zasadnicze. Poza tym do asystentów sędziego stosuje się przepisy ustawy z dnia 18 grudnia 1998 r. o pracownikach sądów i prokuratury (Dz. U. Nr 162, poz. 1125).

§ 5. Minister Sprawiedliwości określi, w drodze rozporządzenia, szczegółowy zakres i sposób wykonywania czynności przez asystentów sędziów, mając na uwadze zasady sprawności, racjonalności, ekonomicznego i szybkiego działania, zapewniając rzetelne wykonywanie powierzonych zadań.

§ 6. Minister Sprawiedliwości określi, w drodze rozporządzenia, wysokość wynagrodzenia asystentów sędziów, uwzględniając poziom wynagrodzeń sędziów, referendarzy sądowych i urzędników sądowych oraz zasadę różnicowania wynagrodzenia asystentów sędziów w zależności od tego, czy zatrudnieni są w sądzie rejonowym, okręgowym czy apelacyjnym.

§ 7. Asystent sędziego może przystąpić do egzaminu sędziowskiego po przepracowaniu 4 lat na stanowisku asystenta sędziego lub referendarza sądowego. Wniosek o dopuszczenie do egzaminu sędziowskiego asystent sędziego zgłasza Dyrektorowi Krajowej Szkoły Sądownictwa i Prokuratury na miesiąc przed przeprowadzeniem egzaminu, uiszczając wymaganą opłatę.

§ 8. Do asystentów sędziów stosuje się odpowiednio przepisy art. 82a.

Por.:

rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 23 lipca 2008 r., w sprawie wynagrodzenia asystentów sędziów, Dz. U. Nr 141, poz. 891;

rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 15 listopada 2007 r., w sprawie uzyskiwania informacji o kandydacie na stanowisko asystenta sędziego, Dz. U. Nr 220, poz. 1637.

Art. 155a. § 1. Właściwy prezes sądu, określony w art. 5 ustawy z dnia 18 grudnia 1998 r. o pracownikach sądów i prokuratury (Dz. U. z 1998 r. Nr 162, poz. 1125, z późn. zm.), zwany dalej „prezesem”, organizuje w drodze konkursu nabór kandydatów na stanowisko asystenta sędziego.

§ 2. Prezes informuje o konkursie przez umieszczenie ogłoszenia w miejscu powszechnie dostępnym w siedzibie sądu, we właściwym ze względu na siedzibę sądu urzędzie pracy, w Biuletynie Informacji Publicznej oraz może poinformować w inny sposób, w szczególności przez umieszczenie ogłoszenia w prasie.

§ 3. Konkurs przeprowadza komisja konkursowa powołana przez prezesa.

§ 4. Konkurs ma na celu sprawdzenie wiedzy, umiejętności, predyspozycji oraz zdolności ogólnych kandydatów, niezbędnych do wykonywania obowiązków asystenta sędziego.

§ 5. Komisja konkursowa po przeprowadzeniu konkursu, w oparciu o jego wyniki, może wyłonić rezerwową listę kandydatów na wypadek zaistnienia możliwości zatrudnienia większej liczby osób lub rezygnacji kandydata.

§ 6. Warunkiem ubiegania się o zatrudnienie w sądzie jest złożenie przez osobę ubiegającą się o przyjęcie na stanowisko asystenta sędziego oświadczenia, że nie jest prowadzone przeciwko niej postępowanie o przestępstwo ścigane z oskarżenia publicznego lub przestępstwo skarbowe.

§ 7. Minister Sprawiedliwości określi, w drodze rozporządzenia, szczegółowy sposób i tryb przeprowadzania konkursów na stanowisko asystenta sędziego, w szczególności skład komisji konkursowych oraz sposób i tryb ich działania, etapy i przebieg konkursu, a także zakres i sposób udostępniania informacji kandydatowi, mając na uwadze właściwy dobór kadry asystentów w sądach.

Por.:

rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 września 2008 r., w sprawie przeprowadzania konkursów na stanowisko asystenta sędziego, Dz. U. Nr 167, poz. 1037.

Art. 155b. Prezes sądu rejonowego zatrudnia na stanowisku asystenta sędziego aplikanta sędziowskiego skierowanego na staż przez Dyrektora Krajowej Szkoły Sądownictwa i Prokuratury na okres odbywania stażu. Przepisu art. 155a nie stosuje się.

Rozdział 5

Urzędnicy i inni pracownicy sądowi

Art. 156. Zasady zatrudniania urzędników i innych pracowników sądowych oraz ich obowiązki i prawa określają odrębne przepisy.

Rozdział 6

Biegli sądowi

Art. 157. § 1. Prezes sądu okręgowego ustanawia biegłych sądowych i prowadzi ich listę.

§ 2. Minister Sprawiedliwości określi, w drodze rozporządzenia, tryb ustanawiania biegłych sądowych, pełnienia przez nich czynności oraz zwalniania ich z funkcji. W tym samym trybie Minister Sprawiedliwości może również określić szczegółowe zasady powoływania i działania zespołów biegłych sądowych.

Por.:

rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 24 stycznia 2005 r., w sprawie biegłych sądowych, Dz. U. Nr 15, poz. 133;

*uchw. SN (7s) z dnia 29 kwietnia 1992 r., III AZP 3/92, OSNCP 1992/10/172;
wyrok NSA z dnia 18 października 1991 r., II SA 392/91, ONSA 1992/3–4/67 z głosem J. Bor-
kowskiego, OSP 1992/6/124.*

Rozdział 7

Ławnicy

Art. 158. § 1. Ławnikiem może być wybrany ten, kto:

- 1) posiada obywatelstwo polskie i korzysta z pełni praw cywilnych i obywatelskich,
- 2) jest nieskazitelnego charakteru,
- 3) ukończył 30 lat,
- 4) jest zatrudniony lub zamieszkuje w miejscu kandydowania co najmniej od roku,
- 5) nie przekroczył 70 lat,
- 6) jest zdolny, ze względu na stan zdrowia, do pełnienia obowiązków ławnika,
- 7) posiada co najmniej wykształcenie średnie.

§ 2. (uchylony)

Por.:

post. SA w Warszawie z dnia 22 sierpnia 2003 r., II Ako 126/03, OSA 2004/4/27.

Art. 159. § 1. Ławnikami nie mogą być:

- 1) osoby zatrudnione w sądach powszechnych i innych sądach oraz w prokuraturze,
- 2) osoby wchodzące w skład organów, od których orzeczenia można żądać skierowania sprawy na drogę postępowania sądowego,
- 3) funkcjonariusze Policji oraz inne osoby zajmujące stanowiska związane ze ściganiem przestępstw i wykroczeń,
- 4) adwokaci i aplikanci adwokaccy,
- 5) radcy prawni i aplikanci radcowscy,
- 6) duchowni,
- 7) żołnierze w czynnej służbie wojskowej,
- 8) funkcjonariusze Służby Więziennej,
- 9) radni gminy, której rada dokonuje wyboru ławników.

§ 2. Nie można być ławnikiem jednocześnie w więcej niż jednym sądzie.

Art. 160. § 1. Ławników do sądów okręgowych oraz do sądów rejonowych wybierają rady gmin, których obszar jest objęty właściwością tych sądów — w głosowaniu tajnym.

§ 2. Wybory przygotowują gminy jako zadanie zlecone z zakresu administracji rządowej.

Por.:

post. WSA w Warszawie z dnia 19 czerwca 2006 r., IV SA/Wa 532/06, niepubl.;
wyrok NSA z dnia 25 maja 2006 r., II OSK 1422/05, niepubl.;
wyrok TK z dnia 29 listopada 2005 r., P 16/04, OTK–A 2005/10/119.

Art. 161. § 1. Liczbę ławników wybieranych przez poszczególne rady gmin do wszystkich sądów działających na obszarze właściwości sądu okręgowego, w tym także liczbę ławników do orzekania w sprawach z zakresu prawa pracy, ustala kolegium sądu okręgowego; liczbę ławników do poszczególnych sądów rejonowych ustala się po zasięgnięciu opinii prezesów tych sądów.

§ 2. Prezes sądu okręgowego podaje liczbę ławników do wiadomości poszczególnym radom gmin najpóźniej na trzydzieści dni przed upływem terminu zgłaszania kandydatów.

Art. 162. § 1. Kandydatów na ławników zgłaszają radom gmin prezesi sądów, stowarzyszenia, organizacje związkowe, organizacje pracodawców oraz inne organizacje zarejestrowane na podstawie przepisów prawa, z wyłączeniem partii politycznych, oraz co najmniej dwudziestu pięciu obywateli mających czynne prawo wyborcze, zamieszkujących stale na danym terenie, w terminie do dnia 30 czerwca ostatniego roku kadencji.

§ 2. Kandydatów na ławników do orzekania w sprawach z zakresu prawa pracy zgłaszają związki zawodowe oraz organizacje pracodawców.

§ 3. Do zgłoszenia kandydata na ławnika załącza się informację z Krajowego Rejestru Karnego, oświadczenie kandydata, że nie toczy się przeciwko niemu postępowanie karne, oraz zaświadczenie lekarskie o stanie zdrowia.

§ 4. (uchylony)

§ 5. Minister Sprawiedliwości określi, w drodze rozporządzenia, szczegółowy tryb zgłaszania radom gmin kandydatów na ławników oraz wzór karty zgłoszenia, mając na uwadze potrzebę udokumentowania przez podmioty zgłaszające spełnienia przez kandydatów na ławników wymogów określonych w ustawie, a także zapewnienia wyboru kandydatów o najwyższych walorach etycznych i intelektualnych, umożliwienia rzetelnej weryfikacji zgłoszeń i przejrzystości działań związanych ze zgłaszaniem kandydatów na ławników, a przez określenie wzoru karty zgłoszenia — potrzebę ujednolicenia procedury zgłaszania i ułatwienia rozpatrywania zgłoszeń.

Por.:

rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 15 marca 2006 r., w sprawie szczegółowego trybu zgłaszania radom gmin kandydatów na ławników oraz wzoru karty zgłoszenia Dz. U. Nr 50, poz. 370;

wyrok NSA z dnia 17 listopada 2006 r., II OSK 1303/06, niepubl.

Art. 163. § 1. Wybory ławników odbywają się najpóźniej w październiku roku kalendarzowego, w którym upływa kadencja dotychczasowych ławników.

§ 2. Przed przystąpieniem do wyborów rada gminy powołuje zespół, który przedstawia na sesji rady gminy swoją opinię o zgłoszonych kandydatach, w szczególności w zakresie spełnienia przez nich wymogów określonych w ustawie.

Por.:

wyrok WSA w Gorzowie Wielkopolskim z dnia 4 września 2007 r., II SA/Go 472/07, NZS 2008/1/19.

Art. 164. § 1. Listę wybranych ławników wraz z dotyczącymi ich danymi rady gmin, które dokonały ich wyboru, przesyłają prezesom właściwych sądów, najpóźniej do końca października. Spośród ławników znajdujących się na tej liście rady gmin wskazują ławników wybranych do orzekania w sprawach z zakresu prawa pracy.

§ 2. Prezes sądu wręcza ławnikom zawiadomienie o wyborze i odbiera od nich ślubowanie według roty ustalonej dla sędziów, z odpowiednią zmianą.

§ 3. Po odebraniu ślubowania prezes sądu wpisuje ławnika na listę ławników, którzy mogą być wyznaczani do orzekania, i wydaje mu legitymację.

Art. 165. § 1. Kadencja ławników sądów okręgowych i rejonowych trwa cztery lata kalendarzowe następujące po roku, w którym dokonano wyborów, jednak mandat ławnika wybranego dodatkowo wygasa z upływem kadencji ogółu ławników.

§ 2. Po upływie kadencji ławnik może brać udział jedynie w rozpoznawaniu sprawy rozpoczętej wcześniej z jego udziałem, do czasu jej zakończenia.

Art. 166. § 1. Mandat ławnika wygasa w razie prawomocnego skazania za przestępstwo bądź wykroczenie, w tym również za przestępstwo lub wykroczenie skarbowe. Rada gminy, która wybrała ławnika, stwierdza wygaśnięcie mandatu z tego powodu i informuje o tym prezesa właściwego sądu.

§ 2. Rada gminy, która wybrała ławnika, może go odwołać na wniosek prezesa właściwego sądu, w razie:

- 1) (*uchylony*),
- 2) niewykonywania obowiązków ławnika,
- 3) zachowania godzącego w powagę sądu,
- 4) niezdolności do wykonywania obowiązków ławnika.

§ 3. Przed upływem kadencji mandat ławnika wygasa z dniem doręczenia mu zawiadomienia prezesa sądu o skreśleniu z listy ławników wskutek zrzeczenia się mandatu z ważnych przyczyn lub odwołania ławnika przez radę gminy.

Por.:

wyrok WSA w Warszawie z dnia 17 kwietnia 2007 r., VI SA/Wa 241/07, niepubl.;

wyrok WSA w Warszawie z dnia 9 marca 2006 r., VI SA/Wa 1182/05, niepubl.

Art. 167. § 1. W czasie trwania kadencji nie powołuje się ławnika do pełnienia obowiązków w razie ujawnienia okoliczności, które nie pozwalały na jego wybór, oraz w razie wszczęcia postępowania karnego przeciwko ławnikowi, do czasu prawomocnego rozstrzygnięcia sprawy.

§ 2. W razie zniesienia sądu, ośrodka zamiejscowego lub wydziału zamiejscowego — ławnicy tych jednostek stają się ławnikami sądów, które przejmują kompetencje zniesionych jednostek.

Por.:

post. SN z dnia 11 grudnia 2006 r., V KK 131/06, OSNKW 2007/1/9.

Art. 168. W razie potrzeby, zwłaszcza z powodu zmniejszenia się w czasie kadencji liczby ławników, rada gminy na wniosek prezesa sądu okręgowego dokonuje uzupełnienia listy, wybierając nowych ławników w sposób określony w ustawie.

Art. 169. § 1. W zakresie orzekania ławnicy są niezawisli i podlegają tylko Konstytucji oraz ustawom.

§ 2. Ławnik nie może przewodniczyć na rozprawie i naradzie ani też wykonywać czynności sędziego poza rozprawą, chyba że ustawy stanowią inaczej.

Por.:

wyrok WSA w Warszawie z dnia 15 stycznia 2007 r., IV SA/Wa 2270/06, niepubl.

Art. 170. § 1. Ławnik może być wyznaczony do udziału w rozprawach do dwunastu dni w ciągu roku; liczba tych dni może być zwiększona przez prezesa sądu tylko z ważnych przyczyn, a zwłaszcza w przypadku konieczności zakończenia rozprawy z udziałem tego ławnika.

§ 2. Do udziału w rozprawie w sprawach z zakresu prawa pracy prezes sądu wyznacza jednego ławnika wybranego spośród kandydatów zgłoszonych przez organizacje związkowe i, w miarę możliwości, jednego ławnika wybranego spośród kandydatów zgłoszonych przez organizacje pracodawców.

§ 3. Wyznaczając ławnika do udziału w rozprawie, zawiadamia się o tym jednocześnie pracodawcę zatrudniającego ławnika.

Por.:

post. SN z dnia 23 czerwca 2004 r., IV KK 131/04, OSNwSK 2004/1/1168;

post. SN z dnia 21 kwietnia 2004 r., IV KK 417/03, OSNKW 2004/5/54.

Art. 171. § 1. Prezes sądu może wyznaczyć ławnika dodatkowego do rozprawy, jeżeli istnieje prawdopodobieństwo, że będzie ona trwać czas dłuższy. W razie potrzeby można wyznaczyć dwóch ławników dodatkowych; w takim razie należy wskazać kolejność, w której będą oni wstępować do udziału w naradzie i głosowaniu.

§ 2. Ławnik dodatkowy bierze udział w naradzie i głosowaniu, jeżeli jeden z ławników nie może uczestniczyć w składzie sądu.

Art. 172. § 1. Pracodawca zatrudniający ławnika jest obowiązany zwolnić go od pracy na czas wykonywania czynności w sądzie.

§ 2. Za czas zwolnienia od pracy ławnik zachowuje prawo do świadczeń wynikających ze stosunku pracy, z wyjątkiem prawa do wynagrodzenia.

§ 3. Ławnik, za czas wykonywania czynności w sądzie, otrzymuje rekompensatę pieniężną.

§ 4. Wysokość rekompensaty dla ławników biorących udział w rozpoznawaniu spraw w sądach powszechnych, za jeden dzień pełnienia obowiązków ławnika, wynosi 1,9% podstawy ustalenia wynagrodzenia zasadniczego sędziego, o której mowa w art. 91 § 1c.

§ 5. *(uchylony)*

§ 6. Koszty wypłaty rekompensaty, o której mowa w § 3, ponosi Skarb Państwa.

Por.:

wyrok WSA w Warszawie z dnia 15 stycznia 2001 r., IV SA/Wa 2270/06, niepubl.;

wyrok NSA z dnia 26 września 2006 r., I OSK 1302/05, niepubl.;

post. SA w Katowicach z dnia 19 maja 2004 r., II AKz 361/04, niepubl.

Art. 173. Ławnicy zamieszkali poza siedzibą sądu otrzymują diety oraz zwrot kosztów przejazdu i noclegu według zasad ustalonych w tym zakresie dla sędziów.

Por.:

post. SA w Katowicach z dnia 19 maja 2004 r., II AKz 361/04, niepubl.

Art. 174. § 1. Należności, o których mowa w art. 172 § 3 i art. 173, przyznaje prezes właściwego sądu.

§ 2. Od decyzji prezesa sądu rejonowego przysługuje odwołanie do prezesa sądu okręgowego, a gdy decyzję w pierwszej instancji wydał prezes sądu okręgowego lub prezes sądu apelacyjnego — do Ministra Sprawiedliwości.

Por.:

wyrok NSA z dnia 26 września 2006 r., I OSK 1302/05, niepubl.

Art. 175. § 1. Ławnicy każdego sądu wybierają ze swego grona radę ławniczą, jej przewodniczącego i zastępców.

§ 2. Do zadań rady ławniczej należy w szczególności podnoszenie poziomu pracy ławników i ich reprezentowanie oraz pobudzanie działalności wychowawczej ławników w społeczeństwie.

§ 3. Minister Sprawiedliwości określi, w drodze rozporządzenia, sposób wyboru, skład i strukturę organizacyjną, tryb działania oraz szczegółowe zadania rady ławniczej, uwzględniając obligatoryjny charakter rady ławniczej jako samorządu ławniczego, reprezentującego ławników w danym sądzie, zakres współpracy z prezesem sądu, potrzebę uwzględnienia w jej strukturze przewodniczącego i zastępców oraz określenia ich zadań.

Por.:

rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 31 stycznia 2006 r., w sprawie sposobu wyboru, składu i struktury organizacyjnej, trybu działania oraz szczegółowych zadań rady ławniczej, Dz. U. Nr 23, poz. 174.

Dział IVa

Przetwarzanie danych osobowych

Art. 175a. § 1. Minister Sprawiedliwości przetwarza dane osobowe sędziów, sędziów w stanie spoczynku, referendarzy sądowych, asystentów sędziów, dyrektorów i kierowników finansowych sądów oraz ich zastępców w zakresie niezbędnym do prawidłowego realizowania obowiązków i praw pracodawcy wynikających ze stosunku pracy bądź innych stosunków służbowych.

§ 2. Do przetwarzania danych osobowych, o których mowa w § 1, przepis art. 43 ust. 1 pkt 4 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o ochronie danych osobowych (Dz. U. z 2002 r. Nr 101, poz. 926, z późn. zm.) stosuje się odpowiednio.

Dział V

Finansowanie działalności sądów powszechnych

Rozdział 1

Budżet sądownictwa

Art. 176. § 1. Dochody i wydatki sądów powszechnych stanowią w budżecie państwa odrębną część.

§ 2. *(uchylony)*

Art. 177. § 1. Dysponentem części budżetowej odpowiadającej sądom powszechnym jest Minister Sprawiedliwości.

§ 2. Dyrektor sądu apelacyjnego wykonuje zadania i kompetencje dysponowania budżetem sądów na obszarze apelacji oraz sprawuje kontrolę gospodarki finansowej i gospodarowania mieniem Skarbu Państwa przez te sądy.

§ 3. *(uchylony)*

§ 4. W zakresie, o którym mowa w § 2, dyrektor sądu apelacyjnego podlega bezpośrednio Ministrowi Sprawiedliwości, dyrektor sądu okręgowego podlega dyrektorowi sądu apelacyjnego, a kierownik finansowy sądu rejonowego podlega dyrektorowi danego sądu okręgowego.

Art. 178. § 1. Projekty planów finansowych oraz plany finansowe dla sądów w obszarze apelacji opracowują dyrektorzy sądów apelacyjnych na podstawie projektów przygotowanych przez dyrektorów sądów okręgowych, prezesów sądów rejonowych lub kierowników finansowych sądów rejonowych w razie ich powołania, według zasad określonych w przepisach o finansach publicznych.

§ 2. Projekty, o których mowa w § 1, dyrektorzy sądów apelacyjnych przedkładają Krajowej Radzie Sądownictwa i Ministrowi Sprawiedliwości.

§ 3. Krajowa Rada Sądownictwa w ciągu miesiąca od otrzymania projektu składa Ministrowi Sprawiedliwości wniosek o opracowanie projektu planu dochodów i wydatków sądów powszechnych wraz ze swymi uwagami i zastrzeżeniami.

§ 4. Projekt planów dochodów i wydatków sądów powszechnych sporządzony w trybie określonym w przepisach § 1–3 Minister Sprawiedliwości przekazuje ministrowi właściwemu do spraw finansów publicznych w celu włączenia tego projektu do projektu ustawy budżetowej, na zasadach określonych w art. 121 ust. 2 ustawy z dnia 30 czerwca 2005 r. o finansach publicznych (Dz. U. Nr 249, poz. 2104).

§ 5. W zakresie wykonywania budżetu w części odpowiadającej sądom powszechnym Ministrowi Sprawiedliwości przysługują uprawnienia ministra właściwego do spraw finansów publicznych.

Rozdział 2

Gospodarka finansowa sądów

Art. 179. § 1. Organami kierującymi gospodarką finansową sądów apelacyjnych i sądów okręgowych są dyrektorzy tych sądów, a w sądach rejonowych — prezesi tych sądów.

§ 2. Jeżeli w sądzie rejonowym został powołany kierownik finansowy, odpowiada on za gospodarkę finansową danego sądu.

§ 3. Działalność inwestycyjną sądów prowadzą, dla sądu apelacyjnego — dyrektor sądu apelacyjnego, a dla sądu okręgowego i sądów rejonowych działających w danym okręgu sądowym — dyrektor sądu okręgowego.

§ 4. Dyrektor sądu apelacyjnego może przekazać wykonywanie zadań inwestycyjnych dyrektorowi jednego sądu okręgowego dla innego sądu okręgowego oraz sądów rejonowych działających w jego okręgu sądowym.

§ 5. Minister Sprawiedliwości w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw finansów publicznych określi, w drodze rozporządzenia, szczegółowe zasady prowadzenia gospodarki finansowej i działalności inwestycyjnej sądów, w tym:

- 1) zasady dysponowania środkami budżetu sądownictwa, ustanawiania dysponentów środków oraz określenie ich zadań i kompetencji,
- 2) zasady i tryb opracowywania planów finansowych sądów,
- 3) zasady i tryb dokonywania zmian w planach finansowych sądów,
- 4) uruchamianie środków budżetowych,
- 5) rachunki bankowe sądów,
- 6) rozliczenia w okresie przejściowym po zakończeniu roku budżetowego,
- 7) tryb pobierania dochodów i dokonywania wydatków sądów,
- 8) sprawozdawczość budżetową i finansową,
- 9) prowadzenie działalności inwestycyjnej sądów

— z uwzględnieniem konieczności prawidłowego gospodarowania środkami publicznymi i wymogów wynikających z przepisów o finansach publicznych.

Por.:

rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 11 stycznia 2008 r., w sprawie szczegółowych zasad prowadzenia gospodarki finansowej i działalności inwestycyjnej sądów powszechnych, Dz. U. Nr 11, poz. 69;

wyrok TK z dnia 4 września 2006 r., U 7/05, OTK-A 2006/8/99.

Dział VI

Zmiany w przepisach obowiązujących, przepisy przejściowe i końcowe

Rozdział 1

Zmiany w przepisach obowiązujących

(...)

Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości

z dnia 23 lutego 2007 r.

Regulamin urzędowania sądów powszechnych

(Dz. U. Nr 38, poz. 249; zm.: Dz. U. z 2009 r. Nr 224, poz. 1806)

(wyciąg)

Na podstawie art. 41 § 1 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. — Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz. U. Nr 98, poz. 1070, z późn. zm.) zarządza się, co następuje:

Dział I Przepisy wstępne

§ 1. Rozporządzenie określa wewnętrzną organizację, porządek i czas urzędowania sądów powszechnych, zwanych dalej „sądami”, porządek czynności podejmowanych w sądach, wykonywania zadań przez sędziów pełniących funkcje kierownicze, tok czynności administracyjnych w sprawach należących do właściwości sądów oraz szczegółowe warunki udostępniania pomieszczeń dla uczestników postępowania, świadków i innych osób przebywających w sądach.

Dział II

Organizacja sądów

Rozdział 1

Nazwy sądów

§ 2. 1. Nazwę sądu apelacyjnego, okręgowego i rejonowego ustala się zgodnie z nazwą miejscowości stanowiącej jego siedzibę.

2. Jeżeli dwa lub więcej sądów rejonowych ma tę samą siedzibę, nazwy sądów dla poszczególnych dzielnic uzupełnia się przez wskazanie zakresu ich właściwości terytorialnej.

3. Nazwę sądu funkcjonującego w tymczasowej siedzibie uzupełnia się przez dodanie wyrazów: „z tymczasową siedzibą w ...”.

§ 3. 1. Ośrodki zamiejscowe sądów okręgowych oraz wydziały zamiejscowe sądów okręgowych i sądów rejonowych używają nazwy sądu z dodaniem odpowiednio wyrazów: „Ośrodek Zamiejscowy w ...”; Wydział Zamiejscowy w ...”.

2. Działające w sądach rejonowych, jako wydziały lub wydziały zamiejscowe, sądy grodzkie używają nazwy sądu z dodaniem wyrazów „Sąd Grodzki w ...”.

§ 4. Nazwy sądów, ustalone w sposób określony w § 2 i 3, używane są w pieczęciach urzędowych, w orzeczeniach i dokumentach wydawanych przez sąd oraz umieszczane na aktach spraw rozpatrywanych w danym sądzie i na pismach wychodzących z sądu.

§ 5. W orzeczeniach, na aktach spraw sądowych oraz na pismach wychodzących z poszczególnych wydziałów sądu, oprócz sygnatury akt i nazwy sądu, podaje się również nazwę wydziału.

Rozdział 2

Urządzenia zewnętrzne i wewnętrzne sądu

§ 6. 1. Na zewnątrz budynku, w którym mieści się sąd, umieszcza się w widocznym miejscu tablicę z nazwą sądu oraz godłem państwowym. Na tablicy nie wskazuje się siedziby sądu.

2. Jeżeli w budynku mieści się więcej niż jeden sąd, każdemu z sądów powinna odpowiadać odrębna tablica z napisem określonym w ust. 1.

3. Przepisu ust. 2 nie stosuje się do wydziałów rodzinnych i nieletnich (sądów rodzinnych), wydziałów pracy (sądów pracy), wydziałów ubezpieczeń społecznych (sądów ubezpieczeń społecznych), wydziałów gospodarczych (sądów gospodarczych) oraz sądów grodzkich (wydziałów grodzkich).

§ 7. Na budynkach, w których mieszczą się tymczasowe siedziby oraz ośrodki i wydziały zamiejscowe sądów, napis na zewnątrz gmachu sądowego powinien wskazywać stałą siedzibę sądu oraz jego siedzibę tymczasową lub odpowiednio — siedzibę ośrodka lub wydziału zamiejscowego.

§ 8. 1. Wewnątrz budynku, przy wejściu do pomieszczeń sądowych, umieszcza się tablicę informacyjną, wskazującą pełne nazwy wydziałów i innych komórek organizacyjnych sądu oraz oznaczenia numerów pomieszczeń, w których mieści się każda z tych komórek.

2. Na tablicy informacyjnej podaje się godziny przyjęć interesantów.

3. Treść tablic informacyjnych w sądach rejonowych powinna zawierać ponadto informacje o komorniku (komornikach) przy danym sądzie, ze wskazaniem jego siedziby, terytorialnego zakresu działania i godzin przyjmowania interesantów. W sądach, przy których działa więcej niż pięciu komorników, informacje te są udostępniane w oddziale administracyjnym sądu, o czym zamieszcza się wskazówkę na tablicy informacyjnej.

§ 9. Wewnątrz budynku, w widocznym i ogólnie dostępnym miejscu, umieszcza się tablicę ogłoszeń.

§ 10. 1. W sali rozpraw część przeznaczona dla publiczności powinna być oddzielona od części, w której znajduje się stół sędziowski oraz miejsca dla osób uczestniczących w rozprawie.

2. Obok sali rozpraw wydziela się pomieszczenie przeznaczone na pokój narad.

3. W każdym sądzie, przy salach rozpraw, wydziela się pomieszczenie dla świadków oraz odrębne, odpowiednio zabezpieczone pomieszczenie dla doprowadzonych do sądu osób pozbawionych wolności, a w miarę możliwości również pomieszczenie dla pokrzywdzonych.

Rozdział 3

Pieczczę urzędowe. Znaki opłaty sądowej

§ 11. 1. Sądy i prezesi sądów używają pieczęci urzędowych z nazwą sądu i wizerunkiem orla określonym w ustawie z dnia 31 stycznia 1980 r. o godle, barwach i hymnie Rzeczypospolitej Polskiej oraz o pieczęciach państwowych (Dz. U. z 2005 r. Nr 235, poz. 2000 oraz z 2006 r. Nr 220, poz. 1600).

2. Poszczególne wydziały sądu mogą używać osobnych egzemplarzy pieczęci. Pieczęcie urzędowe o jednakowej treści są oznaczone numerami rozpoznawczymi umieszczonymi w otoku pieczęci.

3. Kontrolę wydanych pieczęci prowadzi prezes sądu.

4. Za przechowywanie i używanie pieczęci wydanych do użytku wydziałów odpowiadają kierownicy sekretariatów tych wydziałów.

§ 12. 1. Wykonywanie czynności związanych ze zlecaniem druku i dystrybucją znaków opłaty sądowej dla wszystkich sądów Minister Sprawiedliwości powierza jednemu sądowi.

2. Inne zadania z zakresu gospodarki znakami opłaty sądowej wykonują sądy.

Rozdział 4

Wewnętrzna struktura organizacyjna sądów

§ 13. 1. Liczba wydziałów w sądzie jest uzależniona od liczby i rodzaju spraw należących do właściwości sądu oraz limitu etatów sędziów i asesorów sądowych, zwanego dalej „limitem etatów sędziowskich”, i liczby referendarzy sądowych. W sądzie okręgowym o znacznym obszarze właściwości mogą być utworzone odrębne wydziały dla rozpoznawania spraw w pierwszej i drugiej instancji w pionie cywilnym, karnym, pracy oraz ubezpieczeń społecznych, a w sądzie rejonowym dodatkowe wydziały cywilne, karne, rodzinne i nieletnich, pracy i ubezpieczeń społecznych, gospodarcze, ksiąg wieczystych oraz jako wydziały — sądy grodzkie.

2. Liczba sędziów lub referendarzy sądowych tworzonego wydziału nie powinna być mniejsza niż 5 sędziów lub referendarzy sądowych, łącznie z przewodniczącym.

§ 14. 1. W sądzie apelacyjnym do wykonywania czynności nadzoru nad działalnością administracyjną sądów tworzy się wydział wizytacji.

2. Obowiązki przewodniczącego wydziału wizytacji może pełnić prezes lub wiceprezes sądu.

§ 15. 1. W sądzie okręgowym do wykonywania czynności nadzoru nad działalnością administracyjną sądów może być utworzony wydział wizytacji lub referat do spraw wizytacji.

2. Obowiązki przewodniczącego wydziału wizytacji lub kierownika referatu do spraw wizytacji pełni prezes lub wiceprezes sądu.

§ 16. 1. Poszczególne wydziały sądu oznacza się kolejnymi liczbami rzymskimi.

2. Przepis ust. 1 stosuje się odpowiednio do zespołów kuratorskiej służby sądowej.

§ 17. W zarządzeniu Ministra Sprawiedliwości o utworzeniu w sądzie apelacyjnym, okręgowym lub rejonowym innego wydziału niż wymienione w art. 12, 16 i 18 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. — Prawo o ustroju sądów powszechnych, zwanej dalej „ustawą”, określa się jego nazwę i zakres spraw przekazanych temu wydziałowi.

§ 18. 1. Jeżeli liczba spraw określonego rodzaju jest znaczna i ulega systematycznemu wzrostowi, a ponadto istnieją odpowiednie warunki kadrowe i lokalowe, w ramach wydziałów mogą być tworzone sekcje.

2. Do pełnienia obowiązków kierownika sekcji prezes sądu wyznacza jednego z sędziów orzekających w wydziale.

3. W ramach sekretariatu wydziału może zostać wyodrębniona sekcja dla wykonywania czynności w określonych rodzajach spraw, jeżeli liczba sędziów orzekających w wydziale nie uzasadnia wydzielenia sekcji, a warunki organizacyjne za tym przemawiają.

4. Sekcje, o których mowa w ust. 1 i 3, tworzy w porozumieniu z Ministrem Sprawiedliwości prezes sądu apelacyjnego, przy czym w wydziałach sądu okręgowego i sądów rejonowych z obszaru właściwości sądu okręgowego — na uzasadniony wniosek prezesa sądu okręgowego.

§ 19. 1. W sądach apelacyjnych i okręgowych prezesi tych sądów nie pełnią funkcji przewodniczącego wydziału, z wyjątkiem przypadków, o których mowa w § 14 ust. 2 i § 15 ust. 2.

2. Wiceprezesi sądów apelacyjnych mogą pełnić funkcję przewodniczącego wydziału.

3. Wiceprezesi sądów okręgowych mogą pełnić funkcję przewodniczącego wydziału, a w sądach o limicie etatów sędziowskich do 50 pełnią funkcję przewodniczącego wydziału.

4. Prezesi sądów rejonowych mogą pełnić funkcję przewodniczącego wydziału, a w sądach o limicie etatów sędziowskich do 15 pełnią funkcję przewodniczącego wydziału.

5. Wiceprezesi sądów rejonowych mogą pełnić funkcję przewodniczącego wydziału, a w sądach o limicie etatów sędziowskich do 35 pełnią funkcję przewodniczącego wydziału.

§ 20. 1. Każdy wydział w sądzie posiada sekretariat.

2. Sekretariatem wydziału kieruje kierownik sekretariatu.

§ 21. Czynności z zakresu administracji sądowej mające na celu zapewnienie warunków do realizacji podstawowej działalności sądów są wykonywane w oddziałach i innych wydzielonych komórkach organizacyjnych sądów.

§ 22. 1. W sądzie apelacyjnym tworzy się oddziały: administracyjny, kadr, finansowy oraz gospodarczy.

2. Prezes sądu apelacyjnego, w uzgodnieniu z Ministrem Sprawiedliwości, może utworzyć oddział informatyczny lub w ramach oddziału administracyjnego — sekcję informatyczną, jeżeli jest to uzasadnione potrzebami sądu.

§ 23. 1. W sądzie okręgowym tworzy się oddziały: administracyjny, kadr, finansowy, gospodarczy oraz informatyczny.

2. W sądzie okręgowym o limicie etatów sędziowskich poniżej 40 oddziały: administracyjny, kadr i informatyczny łączy się w oddział administracyjny, a oddziały finansowy i gospodarczy — w oddział finansowy.

§ 24. W sądach apelacyjnych i okręgowych w ramach oddziału administracyjnego mogą być tworzone zespoły do spraw analiz i organizacji pracy.

§ 25. 1. W sądzie rejonowym o limicie etatów sędziowskich powyżej 31 tworzy się oddziały: administracyjny, kadr, finansowy oraz gospodarczy.

2. W sądzie rejonowym o limicie etatów sędziowskich powyżej 50 tworzy się ponadto oddział informatyczny.

3. W sądzie rejonowym o limicie etatów sędziowskich od 11 do 30 oddziały administracyjny i kadr łączy się w oddział administracyjny, a oddziały finansowy i gospodarczy — w oddział finansowy.

4. W sądzie rejonowym o limicie etatów sędziowskich do 10 tworzy się tylko oddział administracyjny.

5. W sądzie rejonowym o limicie etatów sędziowskich powyżej 10, w zależności od rozmiaru zadań, prezes sądu okręgowego w uzgodnieniu z Ministrem Sprawiedliwości może utworzyć oddział informatyczny lub w ramach oddziału administracyjnego — sekcję informatyczną.

§ 26. 1. Oddziały: administracyjny, kadr i informatyczny podlegają prezesowi sądu.

2. Oddziały: finansowy i gospodarczy podlegają dyrektorowi sądu, a w sądzie rejonowym, w którym powołano kierownika finansowego — kierownikowi finansowemu.

§ 27. W sądzie okręgowym o limicie etatów sędziowskich powyżej 40, w ramach oddziału administracyjnego, może zostać utworzona sekcja do spraw ochrony informacji niejawnych.

§ 28. W sądzie, ze szczególnych względów, uzasadnionych potrzebami sądu, mogą być tworzone oddziały lub sekcje inne niż wymienione w § 22, 23, 25 i 27.

§ 29. 1. W sądach apelacyjnych i okręgowych do przeprowadzania audytu wewnętrznego zatrudnia się audytorów wewnętrznych, wykonujących zadania określone w ustawie z dnia 30 czerwca 2005 r. o finansach publicznych (Dz. U. Nr 249, poz. 2104, z późn. zm.), zwanej dalej „ustawą o finansach publicznych”.

2. Audytor wewnętrzny podlega bezpośrednio dyrektorowi sądu, który zapewnia mu organizacyjną odrębność oraz warunki do wykonywania zadań.

3. Szczegółowe zadania audytorów wewnętrznych określają przepisy o finansach publicznych.

§ 30. 1. Zadania związane ze współpracą sądu ze środkami masowego przekazu wykonuje prezes lub wiceprezes sądu.

2. W sądzie apelacyjnym i okręgowym do wykonywania zadań, o których mowa w ust. 1, może być powołany rzecznik prasowy.

3. W zakresie działalności informacyjnej rzecznik prasowy podlega bezpośrednio prezesowi sądu.